ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

2. 3. 1984 ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XLV ● 25 ДИН

БРОЈ 1679

ВЕЛИКИ НАГРАДНИ КОНКУРС!

450 НАГРАДА!

КО ЋЕ ДА ВОЗИ ЦРВЕНУ ПЕГЛИЦУ?

Рипли

Веровали или не!

НА **ЗВОНИК** ЈЕДНЕ ЦРКВЕ У КОПЕНХАГЕНУ МОЖЕ СЕ ПОПЕТИ СТЕПЕНИЦАМА КОЈЕ СПОЉА ОБАВИЈАЈУ ТОРАЊ ВИСОК 61 МЕТАР.

ВРАЧЕВИ

КОЈИ ЛЕЧЕ ВО ОДСТО ОБОЛЕЛИХ ДОМОРОДАЦА СТИЧУ ЗВАЊЕ ТМП (ТРАДИЦИОНАЛНИ МЕДИЦИНСКИ ПРАКТИКАНТ) У ШКОЛИ ЗА ЛЕКОВИТО БИЉЕ У ЗИМБАБВЕУ (АФРИКА). ОНИ НЕМАЈУ ПРАВО ДА НАПЛАТЕ СВОЈЕ УСЛУГЕ СВЕ ДОК БОЛЕСНИК НЕ ОЗДРАВИ.

УСАМЉЕНУ КАМЕНУ ПАТКУ

КОЈА СЕ НАЛАЗИ У ПАРКУ РИОЛИТ У АРИЗОНИ (САД) ИСКЛЕСАЛА ЈЕ ПРИРОДА.

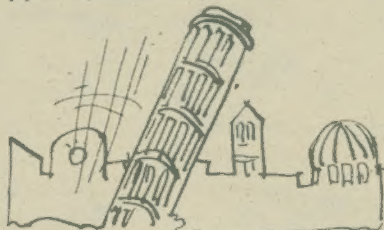
УСТАУДУ МУХАНАДУ НАЕУ

ПОЗНАТОМ ФРУЛАШУ ИЗ ИНДИЈЕ, ЗА КОМПОЗИЦИЈУ У СЛАВУ ВЛАДАРА ЏЕХАНЏИРА БИЛО ЈЕ ОБЕЋАНО ДВА ПУТА ВИШЕ ЗЛАТНИКА НЕГО ШТО ЈЕ ОН ТЕЖАК. НАЕ ЈЕ ПОВЕЋАО ТЕЖИНУ ТАКО ШТО ЈЕ НА СЕБЕ ОКАЧИО СВЕ СВОЈЕ СВИРАЛЕ И ТЕК ОНДА СТАО НА ВАГУ. ДОБИО ЈЕ ЗЛАТА У ВРЕДНОСТИ ОД 140 000 ДОЛАРА.

1673/2

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

● ● ● криви торањ у Пизи је одличног здравља – изјавио је професор Ђузепе Тониало, члан стручне комисије која се иначе брине о овом споменику. Прошле године кула се накривила за само 1,28 милиметара, то јест упола мање него последњих година и одолела земљотресу 9. новембра прошле године када се прво мало заљуљала, а онда вратила у уобичајени положај.

● ● ● више места у држави Асану, у североисточном делу Индије, доживело је прави „стампедо" слонова који су за собом оставили пустош, а било је и десет људских жртава.

● ● ● на стотине љубитеља цигара окупило се недавно на једној необичној аукцији у Њујорку на којој се продавало 200 хиљада надалеко чувених цигара „хавана" и то из 1958. године. Прва кутија од 25 комада продата је за огромну суму која када се прерачуна у динаре износи око 25.000.

● ● ● једна кинеска сељанка неколико дана пре порођаја обавестила је лекара да је чула плач својих још нерођених близанаца. Лекар јој наравно није поверовао, али се убрзо и сам уверио у тврђење своје пацијенткиње чувши гласиће беба и то кроз десно ухо будуће маме.

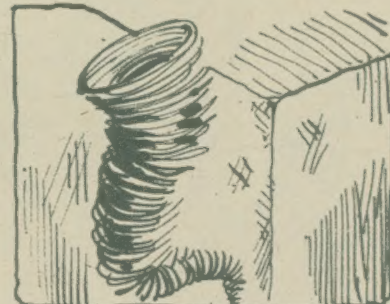
● ● ● према једној анкети Галуповог института Аргентинци су највећи оптимисти на свету и очекују да ће ова, 1984. година бити много, много боља од претходне. На другом месту „оптимистичке лествице" налазе се Јужнокореанци, следе Американци, затим Канађани и Аустралијанци. Британци су тек 20. а Французи 25. На самом дну су Филипинци и Белгијанци.

● ● ● у старим грчким олимпијским играма било је дозвољено учествовање деци. Она су се такмичила у трчању, скоковима, бацању диска и копља.

● ● ● у једној подземној лабораторији Дрезденског универзитета 420 метара испод Земљине површине произво-

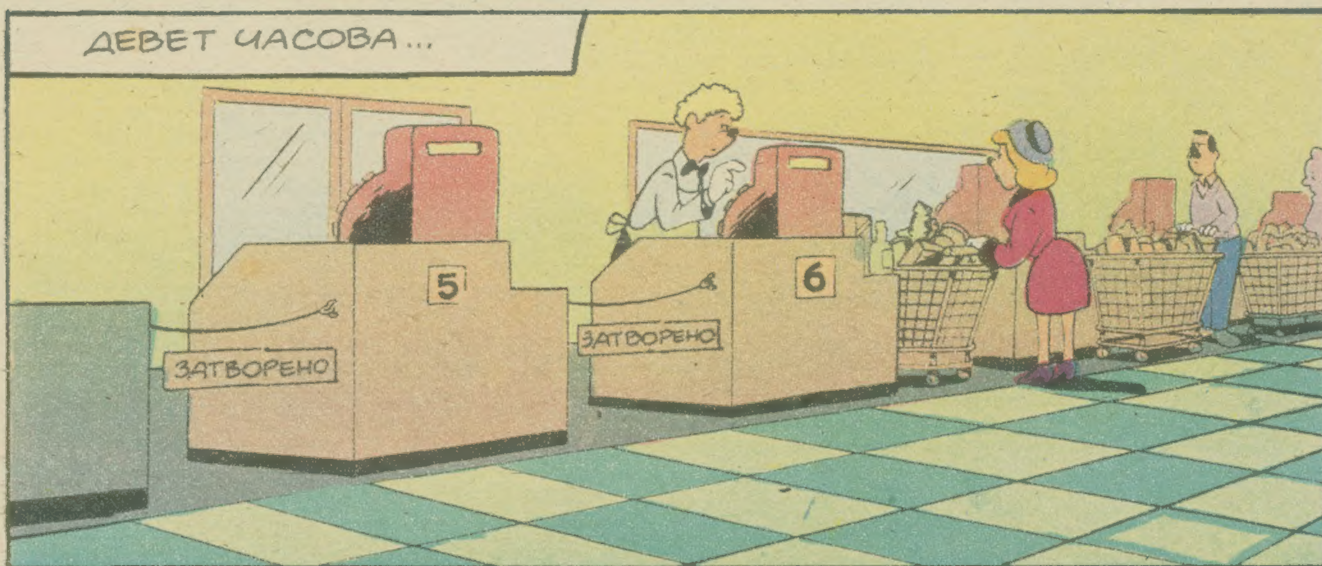
ди се ураган брзине 600 метара у минути. Лабораторија је опасана зидом дебљине један метар, а захвата простор од 30.000 кубних метара. У њој се испитује утицај струјања ваздуха на неке индустријске производе.

● ● ● двадесетседмогодишњем кинеском студенту Вангу Кингкуму који је недавно завршио економију у Пекингу понуђен је посао у Ласи на Тибету. Одмах је одлучио да се запосли у овом удаљеном месту, а да би до њега стигао превалио је бициклом раздаљину од десет хиљада километара. До радног места путовао је двадесет осам дана.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

ДАНАС ЈЕ НА ФИЛИПИНИМА, СУТРА У ХАГУ, ПОСЛЕ ДВА ДАНА ВИЂЕНА ЈЕ У ХОНГКОНГУ, А КРАЈЕМ НЕДЕЉЕ У КОЦКАРНИЦАМА МОНТЕ КАРЛА. НАЈВЕЋИ УСПЕХ ПОЛИЦИЈЕ – ПРОНАШЛИ СУ ЊЕНУ ФОТОГРАФИЈУ

фотографији. Тек кад се у ову потрагу умешала и обавештајна служба САД, госпођа гусарка је добила место у многим полицијским картотекама, овог пута са фотографијама и обиљем података. Међутим, изгледа да је мала вајда од тога јер је мадам Вонг, бар за сада, неухватљива.

Освета Јулија Цезара

Гусари су се, каже историја, појавили оног истог дана када је први трговац своју робу натоварио на лађу и запловио. Одмах за њим кренуо је и први морсац Мигел Сервантес. Много година је будући аутор „Дон Кихота" провео у њиховом заточеништву све док пријатељи нису некако успели да сакупе огромну суму и откупе га.

Пирати су одвајкада пљачкали уз кинеске обале, по Арабијском мору и у Персијском заливу – свуда куда су пролазили трговачки путеви. О томе су још пре две хиљаде година писали кинески будисти, а нимало пријатан сусрет са њима имао је и Марко Поло коме близу индијских обала умало нису дошли главе.

ње, огрлице, златом оковано оружје, статуете од злата. Све то непроцењиво богатство брзо је пред ослободилачким јединицама Боливара пребачено у луку и утоварено на енглески брик „Мери Дир" из Бристола под заповедништвом шкотског капетана Виљема Томпсона који је важио као поуздан човек.

Брод „Мери Дир" је исловио с намером да товар пребаци у Салвадор. Али, изазов златног терета учинио је своје: једне ноћи је капетан са морнарима развалио врата кабина у којима су били гувернер и

Мој драги гусар

Циљ свих морских разбојника је исти – пљачка. Међутим, и међу њима постоје неке разлике. Илибустери су, рецимо, нападали сваки брод, корсари – само трговачке бродове непријатељске земље, а један од њихових најпознатијих предводника свакако је био Енглез Франсис Дрејк кога је краљица Елизабета обасипала многим почастима и из милоште га звала „мој драги гусар"...

Почетком 20. века на

ГУСАРИ СЕ НЕ ПРЕДАЈУ

НЕУХВАТЉИВА МАДАМ ВОНГ

Недавно је на једној конференцији за штампу совјетски капетан дуге пловидбе Вадим Савченко испричао догађај који је новинаре веома изненадио: док је пловио водама Јужнокинеског мора, напао га је брод без видљивих ознака. Само захваљујући већој брзини посада совјетског брода је успела да извуче живе главе. Нису, међутим, само совјетски бродови угрожени. Модерни гусари не обазиру се много на идеолошке границе – њихов једини циљ је богат плен. Најпознатија међу данашњим гусарима је извесна Кинескиња Вонг. За њу се каже да има шездесетак година и да је у овом послу наследила мужа гусара који је погинуо у једном пушкарању са полицијом. Око њеног имена плету се фантастичне приче. Креће се, кажу, муњевито: данас је на Филипинима, сутра у Хагу, кроз два дана неки су је видели у Хонгконгу, а крајем недеље примећена је већ на француској ривијери и у коцкарницама Монте Карла.

Колико истине име у овим причама, тешко је утврдити али је извесно да су сингапурски и филипински полицајци узалуд утрошили много времена да уђу у траг бар некој њеној

ски разбојник. Отварање многих морских трговачких путева било је више него добра прилика за развој гусарства које постаје права напаст не само за поједине трговце него и за читаве државе. Зато није ништа необично што су још стари Римљани водили праве ратове против њих. Римски војсковођа и државник Гнеј Помпеј (106–48. пре н.е.) држао је специјалну флотилу брзих бродова чији је једини задатак био борба против гусара.

Ни римски император Јулије Цезар није им остао дужан, мада ни они њему. Наиме, кад је диктатор Сула протерао Цезара из Рима, овај је пао у руке гусара и једва извукао живу главу. То им није заборавио и кад се докопао престола моћне Римске империје, сакупио је неколико војних галија и до темеља разорио гусарска гнезда на Фамагусти. Није то био крај гусара али су им за извесно време бар у водама Средоземља крила била подсечена.

У средњем веку највећу опасност представљали су берберски гусари чије су многобројне базе биле смештене у северној Африци. Њихов несумњиво најпознатији заробљеник био је велики шпански пи-

Гусарење је доживело прави бум у Карипском мору у 16. и 17. веку, у време када је „откривена" Америка и када су отворени нови трговачки путеви. Монопол на трговину са новим светом су имали Шпанци, али врло брзо почињу да их угрожавају други, а све њих заједно француски гусари који постају страх и трепет у Карипском мору. Међутим, друга половина 16. века припада енглеским гусарима, да би убрзо стекли конкуренте из Холандије.

Тајна „Мери Дир"

Није ништа необично што су морски разбојници похрлили према Карипском мору јер је плен био више него привлачан: шпанске галије биле су буквално претоварене златом, свилом, драгим камењем, ћилимима, а права атракција били су и папагаји који говоре. Ипак, највећи гусарски подвиг несумњиво је такозвани „план Лима".

Године 1821. војска Симона Боливара, вођа устаника против Шпанаца, приближавала се главном граду Перуа – Лими, у то време најбогатијем граду Јужне Америке у коме је чувано злато опљачкано од Инка, затим скупоцени црквени предмети, прсте-

епископ Лиме, они су убијени и бачени у море. Истог тренутка на јарболу се завијорила гусарска застава. Даља судбина брода и блага на њему је непозната, а једно време су се проносили гласови да је товар закопан на ненасељеном Кокосовом острву југозападно од обале Костарике. Треба, на крају, рећи да је управо то острво описао Стивенсон у чувеној књизи „Острво с благом".

мору су се појавили нови гусари – рејдери – који су такође били у служби својих држава, али им главни циљ није био лично богаћење него уништавање непријатељског бродовља. Први су ту праксу 1914. увеле немачке подморнице и само у првој години првог светског рата потопили су на хиљаде цивилних бродова.

Рејдерство је свој пуни „процват" доживело у годинама другог светског

рата. Септембра 1943, адмирал Дениц, тада командант подморничке флоте нацистичке Немачке, упутио је следећу заповест својим јединицама: „Забрањује се свака акција која би имала за циљ да спасава командни кадар непријатељских потопљених бродова, да им се даје чамац за спасавање и да се снабдевају храном и водом. Спасавање је противно првом правилу вођења рата на мору према којем треба уништавати и бродове непријатеља и њихов командни кадар".

Челичне ајкуле адмирала Деница после тога наставиле су са још већом безобзирношћу да сеју смрт Атлантиком, Индијским океаном, стижући и до Црног и Карипског мора. У водама Арктика нанели су велике губитке совјетским трговачким бродовима и бројним савезничким конвојима који су носили помоћ за СССР. У тим својим акцијама, записали су ретки преживели, без имало гриже савести, убијали су морнаре који су беспомоћно пливали око санти леда...

Јапанци најугроженији

А шта и како раде модерни гусари? У лето 1981. кубански морнари су у близини Бахамских острва открили „брод-фантом" који је пловио под пуним једрима. На позив Кубанаца нико није одговорио и кад су се ови приближили, имали су шта да виде: једрењак је био изрешетан мецима а палуба сва у крви. Како се касније испоставило, ова јахта „Калил III" је два дана пре тога послала позив за помоћ јер су је напала четири непозната брода. SOS је ухваћен у Мајамију (САД) али помоћ није послата јер нису добијене тачне координате.

Нешто пре тога, 70 миља североисточно од Хаване, неколико великих моторних чамаца без видљивих ознака напало је и из пушкомитраљеза и отворило паљбу на шпански теретњак „Сијера Арнсас" који је за Кубу возио храну, текстил и дечје играчке, брзо је на броду плануо пожар и морнари су спас потражили у мору али су бандити онда започели прави лов на људе...

– Неоспорно је – пише у последњем извештају Међународне поморске организације у Лондону – да пирати данас представљају озбиљну опасност по безбедност пловидбе по морима. Само у последње две године опљачкали су тачно 193 трговачка брода. Посебно су се окомили на западне обале Африке, Карипско море, воде око Сингапура и Индонезије, па чак и на део источног Средоземља. Ови модерни морски разбојници имају „своје људе" у многим лукама, посебно у банкама, осигуравајућим друштвима, делом и у месној полицији која им даје податке о кретању бродова о драгоценим теретом. Уграбљени плен се чак легално довлачи до одређених лука где их преузимају прекупци.

Иначе, на отвореном мору и данас се гусарски напади често завршавају крвавим трагедијама јер флибустери поседују чак и противоклопна оружја, мерзере, базуке, пушкомитраљезе, чак и наоружање са инфрацрвеним зрацима за ноћну борбу. Ситуација је у последње време постала још трагичнија јер је Међународно удружење капетана трговачких бродова, покушавајући да се колико-толико одбрани од гусарских напада, донело нове прописе у којима захтева да се, ако већ није могуће избећи сусрет са разбојницима, прихвати борба.

Међутим, те голе инструкције не спасавају трговачке бродове од гусарских напада. Само у Малкалском теснацу пирати су прошле године опљачкали осам јапанских бродова. Последња жртва био је јапански танкер „Тие-мару" из чијег сефа су гусари покупили неколико милиона јена. И иначе су велики јапански теретни бродови у последње време честа мета гусара у водама Југоисточне Азије. Разлог: малобројна посада. Само у 1982. у овом рејону опљачкано је 11 јапанских бродова.

Како изаћи накрај са овим модерним гусарима? На то питање још нема одговора из два разлога: прво, они су се толико повезали и организовали у „Гусарско подземље" да им је тешко ући у траг и, друго, многе земље не могу да се сложе око заједничке акције против ове опасности која, све чешће и жешће, вреба на мору.

П. М.

КАКО ОСТАВИТИ КАФУ

Велики проналазач Никола Тесла је добар део живота гутао огромне количине кафе, а онда једнога дана одлучио да се мане штетне навике. Већ после првих неколико недеља уздржавања схватио је да је одувек чезнуо не за укусом него за мирисом кафе. Пошто је то утврдио, даље је све ишло далеко лакше.

Отада је, кад год би ушао у ресторан, уз јело наручивао и свој омиљени напитак с тим што му он више није служио за пиће него зато да би се с времена на време надносио над њега и пуним плућима удисао жућену арому. Годинама је Тесла понављао овај ритуал и годинама подносио љубопитљиве погледе келнера све док једног дана није најзад установио да може сасвим лепо да живи чак и без мириса кафе.

ОД СРЦА СЕ НАДАМ ДА ХОЋЕ

Велики немачки композитор Јоханес Брамс имао је већ за живота имитаторе а једног од њих, за кога се јавно говорило да редовно краде читаве пасаже из његових дела, и лично је познавао. Када је плагијатор умро, Брамс му је отишао на сахрану где га је неко од присутних упитао:

– Шта ви мислите, хоће ли сада када њега више нема, његова музика живети и даље?

– Од срца се надам да хоће – одговорио је Брамс из разумљивих разлога.

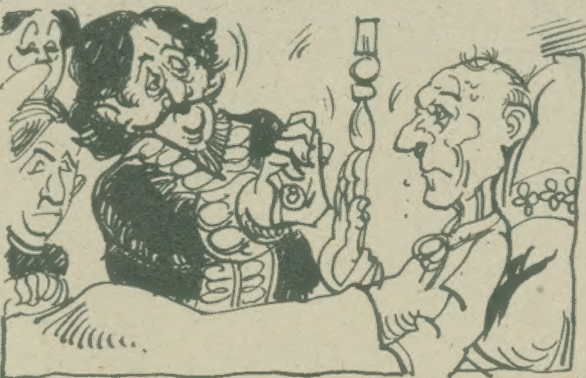

ТАМАН ПОСЛА! ПРВО СЕДМИЦА...

Италијански композитор Керубини имао је једну велику ману: био је дозлабога педантан. Ова његова карактерна особина долазила је до изража нарочито када је реч о гардероби јер је маестро, између осталог, био и велики кицош. Педантерија је ишла дотле да је Керубини све своје марамице обележавао редним бројевима према којима их је и користио како неравномерним коришћењем случајно не би једне похабао пре других.

Како за живота тако и пред смрт. Када је на самртничкој постељи неко од присутних покушао да му марамицом обрише зној с чела, самртник му је одгурнуо руку и слабашним гласом се успротивио:

– Забога, неброј осам. Још нисам употребио седмицу.

ОРИЈЕНТАЛНА ЧАРОЛИЈА

И ТО ЈЕ АРХИТЕКТУРА

АКО ЈЕ АЕРОДРОМ „КЕНЕДИ" У ЊУЈОРКУ НАЈВЕЋИ, ОНАЈ У ШАРЏИ ЈЕ НАЈЛЕПШИ НА СВЕТУ. ЗА ОНЕ КОЈИ НЕ ЗНАЈУ: ШАРЏА ЈЕ ЕМИРАТ У ПЕРСИЈСКОМ ЗАЛИВУ ЧИЈА ЈЕ ПОВРШИНА МАЊА ОД БЕОГРАДА.

На карти Африке Арабијско полуострво заузима прилично велики простор, а Шарџа једва величину која одговара глави чиоде. Уосталом, за њу је мало ко у нас и чуо. Изузетак су пословни људи емирата. Јер, Шарџа припада управо тој заједници и ског залива, такође се назива Шарџа. И то би било све. Остатак приче је нафта која доноси толико новца да нико у том минијатурном емирату нема потребе да ради.

Новац од нафте обезбеђује све и још претиче. До пре ју се не сме заостајати. Емир је позвао шеика Бин Мухамеда ал Квасима и ставио му у задатак да пројектује и изгради аеродром недалеко од града Шарџе.

– Ако не може да буде највећи, нека буде најлепши на свету!

Водоскок, жубор воде, тишина... На којем аеродрому на свету то постоји!

осим нафте и песка нема ништа друго.

Уједињене арапске емирате сачињавају седам бивших шеиката. Шарџа је трећа по пространству, а мања је од Београда са приградским насељима. Готово цела прекривена је песком. Једини и прави град ове малене земље, стиснуте уз обалу Персијнеколико година проблем је био само саобраћај. Самим бедуинима вишедневна путовања караванима кроз пустињу и нису представљала проблем. Владајућа породица и градски живаљ, међутим, сматрали су да се мора ићи укорак са савременим светом. Ако не баш у свему, због религије, у саобраћа-

Шеик је добио одрешене руке у погледу трошења новца јер је требало да га обезбеде свих седам емирата који ће касније користити нови аеродром. Истина, школовао се у Енглеској, искуство му није мањкало, али једно је стамбена архитектура, а друго аеродром. Наоружао се литературом и предао проучавању. Место за нови аеродром није морао да бира јер је свуда око града пустиња. Определио се само за одстојање од 15 километара.

45 степени у хладу

Пошто је прегледао масу слика свих већих и лепших аеродрома у свету, Бин Мухамед ал Квасин се определио за оријенталну архитектуру пристанишне и осталих зграда које су морале да буду лепше и од гигантског терминала аеродрома Џида у Саудијској Арабији, иначе најатрактивнијег на свету.

Радови су започети увозним машинама и са домаћом радном снагом. Градилиште је личило на

Пристанишна зграда аеродрома у близини Шарџе је стилизована оријентална архитектура. У њу је уложено много рада, стрпљења и новца.

мравињак – радило се даноноћно. Посао је неколико пута прекидан у периоду између маја и септембра када температура у граду и околини непрекидно дању износи 45 Целзијусових степени у хладу. Радници су малаксали од врућине јер хлада није било. У то време влажност ваздуха своди се на свега 10 процената, па су се људи гушили. У граду Шарџу тада мало ко остаје. Већина трговина и хотела се затвара. Грађани напуштају домове и привремено се селе на обалу Персијског залива где колико-толико пири ветрић. Враћају се тек у октобру када дневна температура падне на „идеалних" 30 Целзијусових степени и на том подеоку се задржи до следећег маја. Радницима су загорчавале живот и пешчане буре које су засипале њихов труд. Због тога је доста времена изгубљено на чишћењу песка.

Асалам алаикум!

Грађевински материјал, разуме се првокласан, довожен је из иностранства. Уопште, све што се на аеродрому данас налази купљено је у Европи и Сједињеним Америчким Државама јер Шарџа нема индустрију. Током 1979. године аеродром је био готов. Комисија међународне организације надлежна да издаје атест аеродрому са ознаком „дозвољена употреба" и „међународни" била је запрепашћена оним што је видела

Одиста шеик Бин Мухамед ал Квасин направио је усред пустиње чудо од архитектуре, праву оријенталну чаролију, без сумње данас најлепши аеродром на свету. Главна пристанишна зграда у ствари је грађевина у виду велике куполе састављене од три мање. По изгледу подсећа на џамију. И контролни торањ је стилизовано минаре. Спољни украси на згради, а посебно унутрашња архитектура чист је филигрански рад. Путници из Европе не крију дивљење, особито за стрпљење које је било потребно да се све то уради.

Из авиона се директно ступа на горњи спрат, а одатле силази у партер. Госте очекује добродошлица из скривених звучника: Асалам алаикум (Мир с тобом)! Ходници су застрти дебелим скупоценим персијским теписима. У централном делу се уздиже водоскок. Допире до таванице и шири звук жубора воде. Стуб кроз који вода тече такође је филигрански рад.

Сваки детаљ главне и осталих пристанишних зграда је уметност. Унутрашњу архитектуру максимално обогаћује пригушена расвета коју су пројектовали врсни стручњаци из Европе. Ништа не шљашти, нема буке, нигде једног папирића баченог на под! Да је све аутоматизовано, то не треба помињати. Клима уређаји функционишу бешумно.

Аеродром се сврстава у категорију већих јер има писту дугачку 3760 метара. На њу може да слеће чак и надзвучни конкорд. Уграђена су постројења за спуштање авиона по сваком времену. Са аеродрома се отпреми и до 800 путника и искрца по 2 хиљаде тона робе у току једног дана. Само прошле године на овај аеродром слетела су и узлетела 1764 авиона!

Пешчана бура која је у време градње причињавала невољу сада то није. Чим ветар мине, ступају у дејство специјални уређаји који „гутају" створене наносе песка и за тили час писта и околина блистају.

Предвиђено је да се аеродром шири. Места има. Бар у пустињи с тим нема проблема.

М. Тодоровић

ИЗ ГИНИСОВЕ КЊИГЕ РЕКОРДА

НАЈ, НАЈ, НАЈ...

Највиши човек на свету је Пакистанац Мухамед Алам Чана, рођен 1954. године. Висок је равно 2 m и 50 cm.

Највиша стамбена зграда је једна седамдесетоспратница у Чикагу. Њена висина износи 196,7 метара.

Најмањи коњ живи у Аргентини. Нешто је виши од обичне кокошке, а тежак је мање од 36 килограма.

Најкрупнију расу паса чине бернардинци, а међу њима је најтежи онај кога зову Бенедиктин – има 138 килограма.

Највећа ципела – такозвана „јубиларна цокула" направљена је према моделу из 1887. године. Тешка је 37 килограма, дугачка више од метра. Ова гуливерска дубока ципела чува се у лондонском музеју обуће.

Највећи на свету је Анђеоски водопад у Венецуели – вода се овде обрушава са висине од 979,9 метара.

Највећи ледени брег снимљен је на Гренланду. Његова висина износила је 168 метара.

Највиша жена на свету је двадесетогодишња Кинескиња Сан Чанг Лин. Кад је 1980. године званично мерен њен раст, износио је 2 метра и 40 центиметара. Девојка је продужила да расте...

Најшири мост на свету изграђен је у сиднејској луци у Аустралији – 51,8 метара. Преко њега пролазе два железничка колосека, осам трака за аутомобиле, стаза за бициклисте и пешаке.

Највећа фонтана на свету налази се на Брду водоскока у Аризони, САД. Сваког минута кроз њу прође 26 460 литара воде при чему се сва та сила баца на висину од 170,8 метара.

Најживља лука на свету је Ротердам, Холандија. Он је у стању да у исто време прими 130 великих бродова.

Најдужу азбуку на свету има камбоџански језик – 72 слова.

Највећи бисер икад пронађен у свету је из џиновске филипинске шкољке, а тежио је 6,4 килограма.

Највећа пица на свету испечена је у ресторану града Гленс Фолз, држава Њујорк. Да би била послужена гостима, исечена је на 60 318 комада.

Највећа књига „Супербук" чије су размере 274 × 310 cm тешка је више од 138 килограма. Има 300 страница и издата је у Денверу, држава Колорадо.

ДВА ЧАСА У ШАПАМА ШИМПАНЗЕ

СЕКОУ ЈЕ НЕПОМИЧНО ЛЕЖАО НА ВРЕЛОМ СУНЦУ ИСЦРПЉЕН И НА ИВИЦИ СВЕСТИ ОД ГУБИТКА КРВИ И ПИТАО СЕ ШТА ТО ТРЕБА ДА ЗНАЧИ: САМО ПРЕДАХ ПОСЛЕ КОГА ЋЕ ЊЕГОВИ МУЧИТЕЉИ НАСРНУТИ НА ЊЕГА С ОБНОВЉЕНОМ СНАГОМ ИЛИ МОЖДА, ИПАК, СПАС?

У зору почетком јануара ове године четрдесет петогодишњи Секоу Оуатара напустио је село Диулабугу у Обали Слоноваче и кренуо на своју плантажу кафе која се налазила у близини.

Секоу је чуо за џиновску шимпанзу која је растргла двоје људи, али су од тих страшних догађаја биле прошле већ две недеље, шимпанза се у међувремену нигде није појављивала и Секоу на памет није падало да би баш он могао да постане њена трећа жртва.

Неколико минута после шест изјутра Секоу је иза себе зачуо неко комешање, али се прекасно окренуо: животиња му се бацила на леђа и он се под џиновским теретом сручио на земљу.

Огромне длакаве руке склопиле су му се око груди, а ваздух запарали крици разбеснеле животиње...

Ма колико се батргао и отимао, шимпанзе није могао да се ослободи – животиња му се чврсто припила уз леђа. Скупивши сву снагу коју је имао, Секоу је почео махнито да се врти укруг у нади да ће тако збацити нападача. Збуњена оваквим изливом снаге, животиња је намах одустала од даљих насртаја на своју жртву, али се и даље грчевито држала. Предах је ипак био довољно дуг да Секоу уради оно што је и покушавао да постигне: дограби оштру мачету која му је испала из руке када га је шимпанза напала.

Како задати ударац противнику кога уопште и не видиш јер ти се закачио за леђа? Само наслепо... Секоу је подигао мачету онолико високо колико је могао и насумице је зарио иза себе. Имао је среће.

Сечиво је погодило главу шимпанзе остављајући иза себе дубоку посекотину. Шимпанза је заврштала од бола, ослободила Секоуа и, повукавши се пар корака уназад, чучнула.

Неколико тренутака нападач и жртва су се без речи мотрили. Онда је, одједном, из оближњег шипражја долетела и женка.

Дојурила је до мужјака, неколико пута га грубо мунула у ребра, а онда почела да му нешто бесно блебеће на ухо...

У сваком случају, мужјак је на ово скочио на ноге и поново се бацио на Секоуа избацивши му мачету из руке. Лишен и ове слабашне одбране, човек је инстинктивно подигао руку да заштити бар лице.

Једним јединим ујелом, шимпанза му је одгризла палац и кажипрст. Бол је био неиздржив, али је Секоу знао да је једино што му преостаје борба... док за њу буде имао снаге. Некако му је пошло за руком да се још једном домогне мачете, али је у том тренутку и женка одједном одлучила да се укључи у обрачун: ко зна зашто, тек окомила му се на колена – гризла их је и парала канџама.

Подстакнут подршком женке, мужјак је поново насрнуо и Секоу је осетио како му се страшни зуби заривају у месо и парају га... Онда су се, неочекивано, на неки само њима препознатљив знак, обе животиње у исти мах повукле: женка до једног дрвета, мужјак у шипражје.

Секоу је непомично лежао на врелом сунцу и питао се шта то треба да значи: само предах или можда ипак спас? Минут за минутом страшне неизвесности је протицао, а да се ништа није догађало.

Десетак минута касније човек је поверовао да су га се његови нападачи ипак оканили. Само што се покренуо, како би се пузећи одвукао до оближњег жбуња, мужјак је уз урлик гнева поново јурнуо на њега.

У настојању да се колико-толико заштити од јуриша, Секоу је подигао руку. Овога пута шимпанза му је одгризла палац и два прста десне шаке. Пошто је на час предахнула, зграбила га је за ногу и одвукла на чистину, до места на коме је сунце немилосрдно пржило, а сама се повукла у хлад одакле га је чучећи помно посматрала.

Мало-мало, па му се шимпанза враћала, вукла га унаоколо, скакала по њему, ујелала и кидала му месо... Једва при свести Секоу се с ужасом питао: да ли га то намерно мрцвари?

Прсти на левој нози висили су му само на уском каишићу коже. После једног насртаја побесneле животиње, Секоу је у траву испљунуо крњутке два зуба. У једном тренутку мужјак га је подигао и завитлао ка оближњем дрвету. Ударац је био тако силовит да је изгубио свест. Када је поново отворио очи, угледао је свог мучитеља изнад себе.

Био је то знак који је животиња и чекала: жртва још није била мртва, требало ју је докрајчити. По ко зна који пут, Секоу је осетио како му се страшни зуби заривају у тело.

– Мртав... морам да се претварам да сам мртав – одједном је синуло Секоу.

И заиста, онога часа када је човек престао да се брани, опустивши се као да је заиста мртав, животиња је застала. Неколико пута га је испитивачки боцнула како би се у то уверила, а када овај није реаговао, подигла и понела кроз шипражје.

– Само да се не мрднем... ма шта ми урадио – понављао је Секоу у себи.

Пре него што је имао времена да се ода, осетио је да пропада. Није отворио очи ни када је с треском ударио у земљу, а када је неколико минута касније смогао смелости да погледа, од шимпанзе више није било ни трага.

Још десетак минута Секоу се није усуђивао да се помери. Лежао је непомичан и са страхом ослушкивао сваки шум, а онда лагано почео да се извлачи из јаме у коју га је шимпанза бацила.

Посрћући и тетурајући се неко време, ишао је у правцу села, али није био сигуран да ће имати снаге да се сам до њега довуче. Олакшање које је осетио када је пред собом угледао неколико жена из села за трен се истопило: застале су када су га угледале, неколико тренутака га ужаснуте проматрале, а онда се вриштећи дале у бег...

Секоу је тек тада пала на памет страшна мисао: па оне ме нису ни познале! Унакажен сам... Мора да страшно изгледам. На сву срећу, жене су се неколико минута касније ипак вратиле.

* * *

Секоу је одавно отпуштен из болнице, ране су му зацелиле, али у огледало још нема снаге да се погледа. Учинио је то први пут неколико дана по доласку у болницу, отада више никада: лице без носа и усана које му се учинило толико ружним да данима није допуштао да га ико види...

Пластична операција много кошта, а Секоу нема новца, али се ипак нада да ће једнога дана скупити довољно за ново лице. У међувремену, утеха су му речи његове жене: „Срце се не мења, без обзира како неко изгледа". И сазнање да је два месеца после напада на њега џиновска шимпанза убијена

М. И.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

НИКАД ВИШЕ МАЈМУНИ

Сваке године у истраживачким лабораторијама умиру милиони животиња. Најчешће се ради о мишевима и пацовима које ни љубитељи животиња особито не воле, али често страдају и пси, зечеви и мајмуни. Да ли је то криминал или неопходност у интересу науке?

– Ја користим псе – каже један фармаколог с универзитета у Илиноису. – Убијам их да би проучио рад њиховог срца, што ми опет омогућује да људима са срчаним манама, ангином пекторис или прераном артериосклерозом продужим живот за бар десетак година.

Сви не мисле овако. У Мериленду је општина оптужила Едварда Тоба који је проучавао нервне реакције код мајмуна. Затворила му је лабораторију и ускратила материјалну помоћ за даља истраживања. Научници се све чешће слажу да је вивисекција (сецирање животиња у научне сврхе) суровост која више не може да се практикује.

Патолог, Пјетро Кроче, из миланске болнице написао је на ову тему књигу у којој предлаже друге методе, где су искључене животиње. Посебну пажњу заслужује компјутер симулатор, метод који се заснива на сакупљању података које обрађује такозвани елаборатор и шаље их свим истраживачима.

ПОКЛОНИ СЕ И ПРОБОДИ ЈЕЗИК!

На почетку сваке нове године у Малезији се одржава спектакуларан фестивал у градићу Тајлусам на коме се окупи и по седам стотина хиљада посматрача, углавном туриста који данима и ноћима пре тога чекају како би уграбили што боље место и посматрали оно што се догађа на степеништу које води у свету пећину Батуа.

Читава два дана овде траје процесија у којој преко две хиљаде поклоника хиндуског божанства, које називају Мараган, ритуално буши иглом језик, нос или неки други део тела у уверењу да ће тако обезбедити напредак, здравље и срећу у години која предстоји. Затим, у пратњи гомиле, на рукама носе сребрну кочију са статуом свеца (вредну близу четири милијарде старих динара). Да би је унели у пећину, морају да пређу близу три стотине степеника, а тамо их чекају бербери спремни да им обрију главе. На слици видите једног факира, учесника у овој процесији.

ЛЕТЕЋА БАКИЦА

Дешава се да стварност каткада надмаши машту. У многогледаном филму „Аеродром 75" једна млада стјуардеса успева да безбедно спусти на земљу огромни „џамбо џет" иако никада пре није управљала авионом и тако спасе посаду и путнике. У Аризони и у стварном животу овај подвиг извела је једна седамдесет осмогодишња бакица која такође никада пре није држала управљач авиона у руци што јој није сметало да, пошто је пилот доживео инфаркт, преузме команде малог спортског авиона и без грешке га приземљи. Баки је име Едит Мерил, зову је још и „летећа бакица", из Феникса је и подвиг је извела следећи инструкције које су јој давали из контролног торња на аеродрому.

ГОРУЋИ ПРОБЛЕМ

Нема тога ко се не боји пожара, али грађани Палерма умиру од страха чак и на саму помисао да би нешто могло да им се запали. Треба их разумети, њихови ватрогасци на место несреће стижу – искључиво пешице...

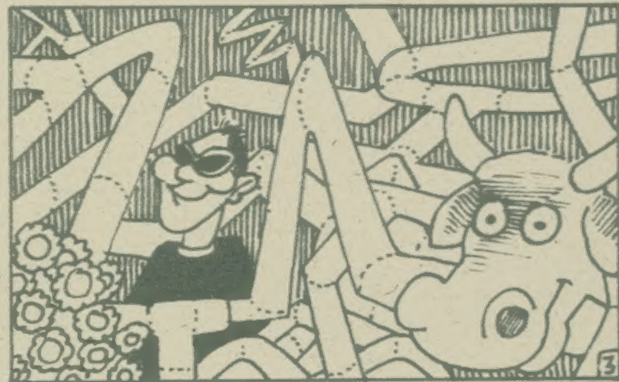
Ствар је у ватрогасним колима, тачније у порезу на њих који ватрогасна служба овог града услед недостатка средстава није у стању да плати. Неплаћање пореза је тежак прекршај, а прекршаји су у надлежности градске полиције која има налог да прекршитеље, ухвати ли их у неопорезованим колима ухапси.

Спор ће се по свему судећи веома брзо разрешити, с тим што ће у међувремену грађани морати да буду страховито пажљиви...

ХАРТИЈА ЗА КРАВЕ

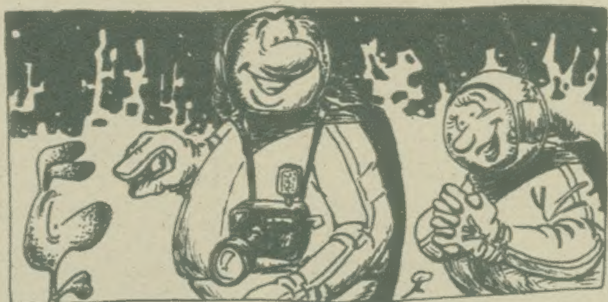
Шта све не може да се направи од хартије! У Јаснопољанској филијали фабрике „Тулабумпром" рати је како би се заштитила од утицаја штетних материја из природе. Испитивања су потврдила да овакава хартија смотана у цеви лети може да

почели су, веровали или не, од хартије да производе и цеви. „Картонско-папирни цевовод није ништа лошији од челичног", тврди А. Попова, која је у лабораторији испитивала ове необичне цеви. „Довољно је хартију савити у цев и импрегнислужи за проветравање стакленика и штала, а зими чак и да до одређених просторија доводи топао ваздух. Цеви су, проверено, јаке и издржљиве, па се могу користити и за загревање, односно проветравање многих радионица".

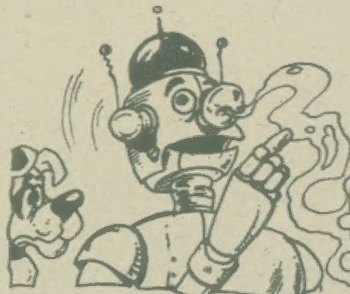
ПОШТО КАРТА ЗА СВЕМИР?

Директор америчке свемирске агенције НАСА коначно је потврдио читаву ствар: крајем 1985. године у свемир ће поред професионалних астронаута одлетети и први „туристи". Пошто ипак није реч о најобичнијем пакет-аранжману, свемирски туристи мораће претходно да прођу кроз тромесечну обуку која ће их оспособити за ванземаљско искуство. Имена срећника се још не знају, али се ипак зна да ће то бити новинари и фотографи који ће касније осталима моћи до детаља да опишу и прикажу авантуру над авантурама.

РОБОТ-ЊУШКАЛО

Дошло време и за то чудо: робота који „њушка". Група научника са Института за роботику универзитета Карнеги-Мелон из Питсбурга у Пенсилванији приводи крају радове на роботу који њуши, што ће рећи електронској машини са чулом мириса. У овом случају нос ће чинити један хемијски сензор преко кога ће робот откривати мирисе и затим их уз помоћ компјутера непогрешиво класификовати. Робот-њушкало угледаће светлост дана током ове године и предвиђа се да ће имати вишеструку примену: користиће га за откривање дроге, одређивање степена загађења ваздуха итд.

КМЕ-КМЕ ФРИЗУРА

На ценовнику услуга једне болнице из Јужне Дакоте налази се и ставка од једног и по долара. Речени издатак терети само новопечене срећне родитеље, јер толико по процени управе болнице стаје свако чешљање новорођенчета. Неке бебе су, као што знамо, сасвим ћелаве, али остале нису, па њиховим родитељима остаје само да се надају да им наследнике неће зачешљавати више пута дневно...

ЗА СУВЕ НОГЕ

Овај двоспратни бицикл конструисао је Енглез Малколм Кларк, специјално за вожњу Лондоном. Не, не ради се о томе да је он изузетно малог раста. Једноставно, са те висине, тврди конструктор много му је лакше да се снађе у саобраћајној гужви, а и кад киша пада – ноге му остану суве.

КОЛИКО ЈЕ САТИ?

Погледајте на сат. Он ће вам, тврде два америчка психолога, рећи не само колико је сати већ и каква сте особа.

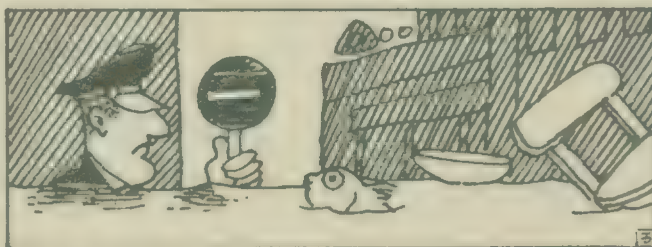
Ако су на бројчанику исписане бројке, то би требало да значи да сте врло опрезна особа, не нарочито склона улетању у нове ситуације. Или, имате часовник који показује дан, месец и годину? У том случају нисте, као што би можда могло да се помисли, болесно педантни него спадате у круг особа склоних авантуризму и спремних да прихвате сваку корисну новину. Ово исто важи и за власнике компјутерских и електронских часовника.

Неки часовници имају и уграђен аларм, а то би по мишљењу америчких психолога значило да су особе које их носе оне од којих други очекују да донесу одлуку. Бројчаник без бројки? Припадате оном „соју" људи који трага за интелектуалним изазовима и који ужива у савладавању тешкоћа.

Постоји, разуме се, и могућност да уопште немате часовник. Не брините. То, тврди се, значи да сте духом млади.

ТО СЕ ЗОВЕ САВЕСТ

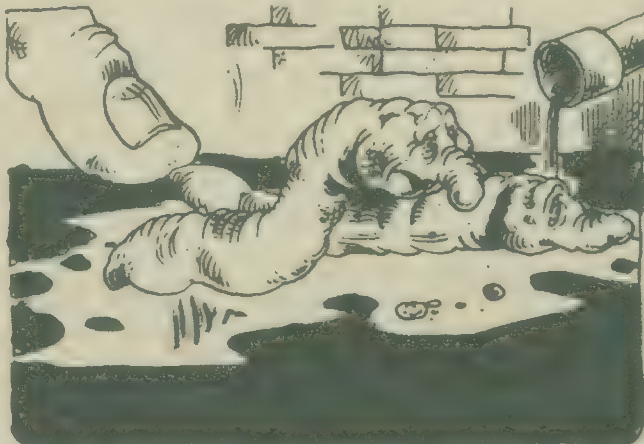

Кад је главна трговачка улица у канадском граду Кембрицу, држава Онтарио, затворена за саобраћај, возачи никако нису могли да се помире са тим. Пошто уобичајени знак за забрану није помогао, преко пута је постављен дежурни полицајац, „узоран поручник Портер", како је нагласио његов претпостављени. И Портер је доказао да је управо такав. Чак и за време поплава које су недавно захватиле град, остао је непомичан на своме месту све док по њега није послат моторни чамац.

КИШНЕ ГЛИСТЕ ДОБИЛЕ ПОСАО

Градска чистоћа у италијанском граду Парми од пре извесног времена примила је у своју службу јединствене раднике: кишне глисте. На простору од сто квадратних метара покривеном пластиком, који подсећа на неки стакленик, четири милиона кишних глиста раде дан и ноћ на претварању талога из градске канализације у драгоцено ђубриво. Сваки квадратни метар испуњава се килограмом овог талога од чега кишне глисте убрзо шездесет одсто претворе у ђубриво богато хранљивим састојцима. Све се то даље користи за ђубрење паркова и вртова. Утврђено је да се на местима где се ово ђубриво употребљава биљке брже и боље развијају и да земљиште постаје растреситије.

Град Парма је за организовање овог корисног посла утрошио нешто мало више од сто милиона старих динара, укључујући и куповину кишних глиста (узгајање кишних глиста већ је постало уносан посао). Али, њих даље неће бити потребно куповати јер се множе фантастичном брзином. Свака глиста ће за само неколико година изродити породицу од двадесет хиљада јединки. У плану је да се ови нови „радници" градске чистоће ускоро позабаве органским отпацима са бројних пољопривредних добара из околине града.

ПЧЕЛЕ ГРОБАРИ

Најдуже један час после смрти неке пчеле у кошницу долазе такозвани гробари и односе је. Занимљиво је да се само две пчеле од стотину баве овим послом. Друге то уопште не занима. Штавише, у пролазу су у стању да умрле само одгурну у страну. Професор Кирк Вишер са универзитета у Итаки каже да су само пчеле чистачи у могућности да приме хемијске поруке које емитује тело пчеле у распадању. Да би ово доказао, професор Вишер је ставио у кошницу неколико угинулих пчела, али је један број њих потопио у парафин. Чистачи су за само неколико минута изнели из кошнице оне које нису биле обавијене парафином, а требало им је много више времена да би утврдили да су и оне друге мртве.

РЕПОЊЕ

Реп пауколиког мајмуна је заиста необичан орган. Прво и прво, дужи је од целог тела мајмуна и код одраслих примерака достиже шездесет и више центиметара и састоји се од двадесет и три пршљена што му омогућава фантастичну еластичност и снагу. Овај суперреп је изванредно прилагођен за хватање и често је мајмуну кориснији од руке или ноге јер може да стигне даље као и да се увуче у врло узан простор. Пауколики мајмуни могу не само да висе на своме репу већ и да се љуљају на њему, откидају плодове с грања, па чак и да њиме гађају различитим предметима своју сабраћу кад се naљуте.

КОЖНИ ЗУБИ

Кожа ајкуле је чврста и дебела. Прекривена је љуспицама, и на свакој плочици налази се бодља у облику купе или печурке – то су њени „кожни зуби". Сличност ових бодљи са правим зубима је запањујућа. Свака бодља прекривена је емајлом, а ако ајкула изгуби једну бодљу, на њеном месту израсте нова. Кожа многих врста ајкула користи се за израду нарочите врсте коже на којој су сачуване све бодље, а користи се за глачање разних предмета од дрвета као и обраду најфинијег филца.

НАЈСТАРИЈА ТРУДНИЦА НА СВЕТУ

Према Гинисовој књизи рекорда најстарија трудница на свету за сада је извесна Рут Алис Кислер из Глендејла у Калифорнији која је 18. октобра 1956. донела на свет ћерку, Сузан. Мама Рут је тада имала тачно 57 година и 129 дана.

НА 45. ЗАБАВНИКОВ РОЂЕНДАН

КО ЋЕ ВОЗИТИ

ПРВИ НАГРАДНИ ЗАДАТАК: КАКО СЕ ЗОВЕ...?

Пред вама су исечци који овако распоређени не значе ништа, али ако их пажљиво исечете, мало боље погледате, размислите и саставите како треба, добићете име једног од најстаријих и најчитанијих југословенских листова.

ПОЉСКИ ФИАТ 126 П

Рецепт за безбедност: Фиатовим инжењерима пошло је за руком да конструишу мали аутомобил чији предњи и задњи део амортизују удар у евентуалном судару.

Омишаљ на Крку – хотел Адриатик

ТРИ ЗАДАТКА – 450 НАГРАДА

ЦРВЕНУ-ПЕГЛИЦУ-

„ПЕГЛИЦА"

КУПОН БР. 1

Састављајући исечке добио сам име листа:

. . . .

. . . .

УКЉУЧИТЕ СЕ ОДМАХ У ЗАНИМЉИВУ ИГРУ С НАЈБОГАТИЈИМ НАГРАДАМА ОТКАКО „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" ПОСТОЈИ: ЗА 45 ГОДИНА КОЛИКО ЈЕ ЗАБАВНИК НАПУНИО 28. ФЕБРУАРА ОВЕ ГОДИНЕ – 450 НАГРАДА ЧИТАОЦИМА КОЈИ ТАЧНО РЕШЕ СВА ТРИ ЗАДАТКА. ПРВА НАГРАДА – ФИАТ 126-П КОНФОРТ

Како да прославимо рођендан листа са свима вама који нас читате, а има вас на стотине хиљада и у свим крајевима наше земље, па и изван њених граница? Позивамо вас зато да се дружимо и забавимо кроз наградну игру „Црвена пеглица". Право учешћа у игри имају сви читаоци „Политикиног забавника" без обзира на године, а задаци – биће их укупно три – такви су да ће они који редовно прате лист моћи лако да одговоре на њих. Међу свима који пошаљу сва три тачна одговора биће на крају извучена имена 450 читалаца – њима ће припасти 450 награда које укупно вреде 80 милиона старих динара.

Пазите! Подсећамо вас да треба да решите још два задатка, па тек онда пошаљете сва три одговора и учествујете у подели награда.

ВАЖНО УПУТСТВО:

Наградна игра састоји се из три задатка који су везани. Први је већ на овим страницама, друга два биће објављена у следећа два броја „Забавника". Зато пазите: ОДГОВОРЕ ЋЕТЕ СЛАТИ ТЕК КАД БУДУ ОБЈАВЉЕНА СВА ТРИ ЗАДАТКА! (Како, сазнаћете уз трећи задатак).

450 НАГРАДА – 80 МИЛИОНА ДИНАРА

ПРВА НАГРАДА: ФИАТ 126 П КОНФОРТ

Мало, симпатично, најекономичније возило на нашем тржишту, популарна „пеглица".

ДРУГА НАГРАДА: 15 ЛЕТОВАЊА НА ЈАДРАНУ

15 читалаца провешће у заједничком веселом дружењу 15 дана у једном од хотела Компас – „Југославије".

ТРЕЋА НАГРАДА: 3 ВЕЛИКА ГУМЕНА ЧАМЦА СА ВЕСЛИМА И ПУМПОМ

НЕ ЗАБОРАВИТЕ! У ИДУЋЕМ БРОЈУ:
ДРУГИ НАГРАДНИ ЗАДАТАК – ДИКАНОВ ЛАВИРИНТ.
ШТА СУ ОСТАЛЕ ВРЕДНЕ НАГРАДЕ – САЗНАЋЕТЕ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ „ЗАБАВНИКА".

ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ ОДБИО ДА УМРЕ

Када га данас питају како се осећа, Роберт Фенер одговара: „Као здрав човек". У његовом случају, тако мислити је храброст.

БОЛОВАО ЈЕ ОД БОЛЕСТИ КОД КОЈЕ ЈЕ И ЗБОГ НАЈМАЊЕ ПОСЕКОТИНЕ МОГАО ДА ИСКРВАРИ НА СМРТ. КАКО ТАКВОМ ЧОВЕКУ ЗАМЕНИТИ ДВА СРЧАНА ЗАЛИСКА?

Пола десет пре подне. 17. новембар 1979. године. Четрдесетдеветогодишњи Роберт Фенер једва се, уз помоћ жене Атине, дотетурао до кревета. Опипала му је пулс: није се осећао.

– Не паничи – прошапутао је – нисам умро. Бар не још...

Роберт је хитно пребачен у Краљевску болницу у Сиднеју где су му неколико недеља раније после сличног колапса лекари већ за фебруар следеће године заказали операцију на отвореном срцу. Сада је постало јасно да он до тле неће издржати. Мораће што пре да му замене оштећене срчане залиске.

Претходно је требало добавити огромне количине тзв. крвног фактора VIII, састојка који изазива згрушавање људске крви. Јер Роберт није био обичан пацијент. Боловао је од хемофилије, неспособности крви да се згруша због чега и најмања посекотина може да се оконча смрћу.

Чак и уз фактор VIII, операција срца је у Фенеровом случају застрашујући подухват: засећи у плућа, отворити срце и уградити два вештачка залиска хемофиличару! У Аустралији се нико није усудио да предузме такву операцију. У другим земљама покушаји су пропадали. Роберт није имао избора: могао је или да покуша немогуће или да се помири са скором смрћу.

Брзо ходање и бицикл

У највећем броју случајева хемофилија је наследна болест од које оболевају искључиво мушкарци преко једног од два тзв. X-хромозома који на њих преносе мајке (Жене, преносиоци хемофилије никада не оболевају јер су заштићене „добрим" X-хромозомом.) Деценијама је хемофилија називана „краљевском болешћу" по енглеској краљици Викторији која је сопственим, а потом и браковима своје деце, пренела хемофилију на владајуће куће Русије, Немачке и Шпаније.

Болест је обележила и породицу Фенер: Робертов старији брат није оболео, али је зато други брат у трећој години искрварио на смрт зато што је посекао прст и језик. Врло брзо после Робертовог рођења 1930. године и код њега је установљена хемофилија.

Згрушавање је изузетно сложен процес у коме учествује бар дванаест различитих фактора који делују један на други прецизно утврђеним редоследом. Код Роберта, као и код већине хемофиличара, поремећај је везан само за један од дванаест фактора, такозвани протеински фактор VIII.

Некада су лекари кр... рење хемофиличара покушавали да зауставе потпуним заменама крви или плазме у огранизму, али срце најчешће није успевало да издржи притисак сувишка течности у циркулацији. Није отуда необично што се сматрало да хемофиличари, који и од најмањег ударца могу да искрваре на смрт, једноставно не могу да похађају школу. Ни директор Робертове основне школе није хтео на себе да преузме толики ризик, па тако

дечак никада није научио ни да пише ни да чита. А код куће је имао само неписмену мајку, удовицу која је да би га прехранила радила по читав дан.

Једно Роберта нико није морао да учи: жељи да живи што је нормалније могуће. У дванаестој мајка Елзи није успела да га одговори од намере да тренира брзо ходање: шпартао је улицама Сиднеја и по 14 километара дневно, све док му колена не би отекла као балони. Касније се није дао одговорити од бицикла, иако је после сваког пада проводио недеље у кревету.

У петнаестој је Роберт добио свој први посао у једној фабрици конфекције. У двадесет и првој, 1951. године оженио се Атином, девојком коју је ту упознао:

– Роберт ми је на самом почетку познанства рекао за своју болест, али се ни часа нисам двоумила кад ме је запросио.

Тридесет и три године, четворо деце и небројено много позива хитној помоћи касније, Атина додаје:

– Никад због тога нисам зажалила.

За Роберта и све који болују од исте болести, прекретница је наступила 1970. када је постало могуће да се концентрат фактора VIII чува и употребљава код куће. Од тог тренутка могао је да кад год крвари сам себи да ињекцију, а то је опет значило да не мора сваки час у болницу, да може да вози кола и на веће раздаљине, једном речју – да живи скоро као и сви остали људи.

Али новостечена слобода окончана је готово исто тако неочекивано као што је и почела и то, да иронија буде већа, не због хемофилије него због давно прележане реуматске грознице. Године 1972. лекари су открили шум на Робертовом срцу, први наговештај да је некадашња инфекција изазвана стрептококама „нагризла" срце све док аортни залистак

није почео да пропушта крв. Урађено је једино што се могло: добио је лекове који су поквареној „пумпи" требало да омогуће да ради што дуже без хируршког захвата.

Новембра 1979. постало је јасно да више нема одлагања. Робертово срце једноставно више није било у стању да кроз оштећени залистак пумпа довољно крви за потребе организма. После сваког, и најмањег напора остајао је без даха.

Пре операције, Роберт је морао да издржи још један захват: катетеризацију на основу које ће се установити степен оштећења срца. Када је хемофиличар посреди, већ и то је крајње ризичан захват. До срца се кроз једну од артерија провуче цев кроз коју се потом убацује контрастна боја која омогућава да се уз помоћ рендгена сними срце. Катетеризација је прошла добро, али налаз није обећавао ништа добро: Роберту је требало уградити не један него два срчана залиска.

Машина уместо срца

У осам ујутру 26. новембра 1979. године Роберт Фенер је на колицима довезен у операциону салу. Пола сата касније примио је 3500 јединица фактора VIII. Чим је анестезија почела да делује, др Џемс Фултон засекао је у Робертов грудни кош, малом електричном тестером пресекао грудну кост, подесио апарат који држи ивице ране при операцији како би уз помоћ њега померио леву страну грудног коша и одгурнуо плућа у страну.

Др Фултон је потом отворио Робертову срчану кесу и кренуо скалпелом ка циљу. Док је радио, са олакшањем је понављао у себи: „Не крвари претерано... – не крвари". Четрдесет минута касније, хирург је доспео до пулсирајућег срца Роберта Фенера. Оно што је видео запрепастило га је: срце је било у тако лошем стању да је право чудо како је уопште издржало до тада. У нормалним околностима операцију је требало извршити пре много година!

Др Фултон је убацио две пластичне цеви у две Робертове велике вене (venae cavae) које крв без кисеоника враћају из тела у десну преткомору срца и повезао их са апаратом срце-плућа. Машина ће крв снабдевати кисеоником пре него што је врати у Фенеров организам преко једне друге цеви повезане с артеријом.

Наступио је нови критичан тренутак операције: анестезиолог који прати Фенерове виталне функције дао му је инјекцију хепарина. Хепарин је јак антикоагулант, (супстанца која спречава згрушавање) и у операцијама срца обавезно се примењује како би се спречило згрушавање крви при додиру са синтетичким површинама машине срце-плућа. За обичне пацијенте хепарин је спас, али за хемофиличара? То је тек требало да се види, но једно је у Робертовом случају ипак било јасно: деловање фактора VIII, апсолутно неопходног на почетку операције, сада је требало поништити...

Др Фултон је скинуо штипаљке са пластичних цеви и од тог тренутка Робертова крв почела је да заобилази срце. Више није било ни тренутка за губљење. Што машина дуже ради уместо срца, то су и изгледи да крвне ћелије буду оштећене већи. Привремено непотребно, Робертово срце и даље је жустро пулсирало. Требало га је умирити: др Фултон је прво убризгао, а онда га и прелио физиолошким раствором. Срце је затреперило, а онда се сасвим умирило.

Рекао сам ти ја

Др Фултон је сада могао да крене: засекао је у аорту и уклонио оштећени аортни залистак и начето ткиво које га је окруживало. Потом је отворио леву преткомору и исекао оштећени срчани залистак и делић околног ткива. На њихово место поставио је затим два специјално обрађена свињска залиска и зашио их.

У оваквим операцијама и секунде су важне: др Џемс је брзо затворио срце, а онда помоћу дефибрилатора пропустио кроз њега струју како би обновио срчани ритам. Неколико неизвесних секунди напето је гледао како се срце бори да проради, а онда се окренуо својим сарадницима:

– Мислим да ће све бити у реду – рекао је тихо и тако ставио тачку на три и по сата надљудске концентрације да се спасе један живот.

У три после подне на дан операције Атини Фенер и једном од синова: Алену, допуштено је да виде Роберта. Још је био под анестезијом, заштићен плавичастим пластичним „свемирским покривачем" који га је штитио од губитка телесне температуре. Ален је из собе изашао плачући. Први пут неко из породице Фенер није поверовао да ће се Роберт извући.

Роберт Фенер се и следећа три дана налазио под анестезијом. Срце му је радило како треба, све остале виталне функције биле су добре, али као и многи други пацијенти који су имали отворену операцију срца, ни он није могао да дише без респиратора. Када је четвртог дана отворио очи, угледао је своју жену крај кревета.

– Здраво. Рекао сам ти да ће ми бити добро – рекао јој је.

Још шеснаест дана после операције Роберт Фенер је свакодневно примао велике дозе фактора VIII како би се спречило крварење рана. Све у свему, у току катетеризације, операције и постоперативне неге, добио је 150 хиљада јединица фактора VIII издвојеног из крви 1500 добровољних давалаца.

Тринаестог новембра Роберт Фенер је напустио болницу и тако ушао у медицинску историју као први хемофиличар на свету коме су замењена два срчана залиска.

Кад га неко данас, пет година касније, пита како се осећа, одговара:

– Као здрав човек – и додаје – некада сам мислио да сам рођен под несрећном звездом. Више не мислим тако.

М. И.

КОЛИКО ЈЕ ДРАГОГ КАМЕЊА ПОЈЕДЕНО?

СМАРАГД ПРОТИВ ЗМИЈСКОГ УЈЕДА

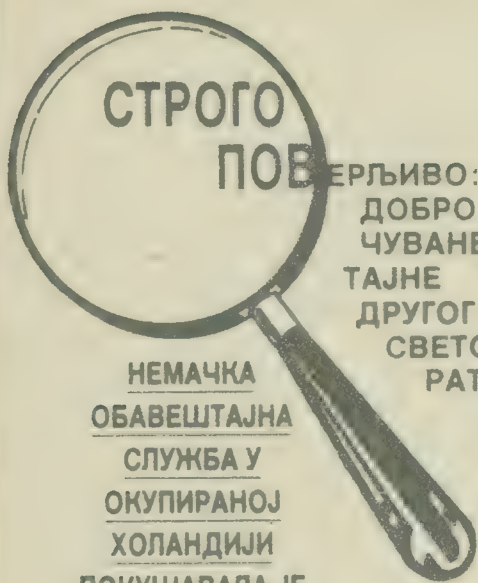

У средњем веку се веровало да је одлично средство за лечење месечара и умоболних. „Дијамант су, према тим рецептима, морали да пију и они који брзо, и лако падају у јарост, као и развратници.

Хијацинт или лиснати циркон, који се при вештачком осветљавању лако може побркати с дијамантом, примењивао се као средство за успављивање и смиривање болова у срцу, а и за заустављање крвављења.

Руски лекари су саветовали да се вино пије из пехара од аметиста јер се тада човек неће опити. Овај рецепт дошао је из Грчке и у њему није стајало колико се вина на тај начин може попити. Смарагд је „спасавао" од великог кашља и змијског уједа, тиркиз „помагао" код обољења јетре и бубрега. Сафир је „отклањао" чиреве. Рубин је коришћен против страшних снова и главобоље. И тако даље и томе слично. Ако тим рецептима додамо разноразне мелеме, одваре, напитке од „ретког камења" који штите од урокљивих очију, скидају чини и чувају од „злих мисли непријатеља", лако се може замислити колико је драгог камења претворено у прах због људског сујеверја.

К. В.

ШПИЈУНСКА ИГРА МАЈОРА ГИСКЕСА

НЕМАЧКА ОБАВЕШТАЈНА СЛУЖБА У ОКУПИРАНОЈ ХОЛАНДИЈИ ПОКУШАВАЛА ЈЕ ВИШЕ ОД ГОДИНУ ДАНА ДА МАТИРА САВЕЗНИЧКЕ СНАГЕ ШАЉУЋИ ПРЕКО ДВОСТРУКИХ АГЕНАТА ЛАЖНЕ ПОРУКЕ У ЛОНДОН. ПОСТОЈЕ САМО ПРЕТПОСТАВКЕ ЗБОГ ЧЕГА ИНТЕЛИЏЕНС СЕРВИС НИЈЕ РЕАГОВАО НА ОЧАЈНИЧКА УПОЗОРЕЊА ПОВЕРЉИВИХ ЛИЧНОСТИ ПОКРЕТА ОТПОРА.

Холандског шверцера дијамантима Хорхеа Ридерхофа ухапсили су Немци у окупираној Холандији новембра 1941. ухвативши га у недозвољеној работи и стрпали у затвор у Хагу. Шверцер је брзо склопио познанство са друговима из ћелије. Од њих је први пут чуо за једну од бројних тајних организација холандског покрета отпора, такозвану „Ордре Динст" која не само што је слала шифроване поруке у Лондон већ је вршила антинацистичке саботаже и диверзије у тесној вези са британским Извршним телом за специјалне операције и холандском војном обавештајном службом у изгнанству у Лондону.

Будући лишен моралних обзира, Ридерхоф је све што је сазнао дошапнуо чуварима затвора, ови су обавестили Немачку обавештајну службу у Холандији и шверцер је постао њихов драгоцен сарадник под шпијунским именом Хорхе.

Шестог марта 1942. Хорхе је успео да се увуче у редове покрета отпора и убрзо је открио и дојавио Немцима постојање тајне радио-станице у једном од предграђа Хага и име њеног оператора члана покрета отпора Хубертуса Лауверса. Само неколико дана касније у немачке руке пао је и Тајс Таконис, још један савезнички обавештајац.

Почиње „Операција Северни пол"

Рад издајника Хорхеа показао се толико користан да је шеф одбране немачких војних снага у Холандији мајор Херман Гискес одлучио да му повери веома одговорне задатке. Истовремено је обећао слободу Хубертусу Лауверсу и Тајсу Таконису под условом да први настави да шаље поруке у Лондон, али под његовом контролом и, наравно, „фризиране". У супротном чекало их је мучење у затвору а можда и смрт.

Тако је Лауверс био принуђен на сарадњу с Немцима и дванаестог марта поново је успоставио редовну радио-везу с Лондоном. Ускоро је, по налогу Немаца, тражио у име покрета отпора нове испоруке муниције и више обавештајаца. Тог дана почела је такозвана „Операција Северни пол", тајна игра мачке и миша са Енглеском, која ће дуже од годину дана покушавати да превари и матира савезника.

„Абор на сигурном месту"

Двадесет седмог марта 1942. на радио-везом договореном месту у близини холандског главног града Хага из британског бомбардера спустио се падобраном обавештајац Арнолдус Батсен, шпијунско име Абор, а избачено је и шест сандука муниције и другог материјала за потребе холандског покрета отпора.

Обавештајац Арнолдус Батсен, шпијунско име Абор, ухапшен чим је дотакао тло Холандије. Он је једна од безброј невиних жртава надмудривања две обавештајне службе.

Обавештајац је ухваћен тако рећи чим је дотакао холандско тло.

„Абор је на сигурном месту" јавио је Лондону преко „поверљиве" радио-станице Хубертус Лауверс уз низ лажних шифрованих појединости. Ово је био први велики поен за мајора Хермана Гискеса, директног наредбодавца холандских издајника.

Хубертус Лауверс је, да би сачувао голи живот, пристао да сарађује са окупаторима и шаље у Лондон подметнуте поруке али је непрекидно очајнички покушавао да скрене пажњу савезницима да су вести које шаље лажне. На жалост, нико од надлежних у Лондону на ове покушаје није обратио пажњу, а камоли реаговао. На Лауверсово огромно чуђење и Извршно тело за специјалне операције и Војна обавештајна служба у изгнанству наставили су да, на тражење Немаца путем проваљене радио-станице, шаљу све веће количине оружја и опреме и све више агената.

Двадесет другог јуна спустили су се падобранима у Стенвајк вођа групе „Керн" холандског покрета отпора Хорхе Јамбрус и његов радио-оператор са задатком да у сарадњи са групом „Ордре Динст" покрета отпора организују шеснаест диверзантских групица спремних да на „дан Х" помогну извршење „Плана Холандија", односно савезничке инвазије у Холандији.

Један је побегао

Сви редом су, наравно, пали у руке Немцима као и они који су стигли после њих. Немачка обавештајна служба добро је играла игру и чак је симулирала, преко издајника на челу са Хорхеом, организовање диверзантских партизанских група. Захваљујући томе нико од чланова покрета отпора није посумњао да су сви конци у немачким рукама.

За непуна три месеца ухваћено је још седамнаест обавештајаца који су се падобранима спустили у Холандију. Док је у Британији на стотине командоса и агената пролазило кроз специјалну обуку, мајор Херман Гискес је преко Лауверса јавио Лондону да је преко хиљаду пет стотина људи спремно за акцију против окупатора и успео је да му Енглези ваздушним путем пошаљу око три хиљаде митраљеза, пет хиљада пушака, две хиљаде ручних бомби, пет стотина хиљада метака, седамдесет пет радио-одашиљача и петнаест тона експлозива.

Почетком 1943. године, док из Лондона редовно стижу падобранима пошиљке ратног материјала и нове групе обучених обавештајаца, немачки мајор Херман Гискес организује са својим људима бројне лажне атентате и диверзи-

је тако да нико од родољуба и чланова покрета отпора не сумња како се догађа нешто необично имајући пред очима живу активност „партизанских" група.

У рану зору 10. марта 1943. Немци су у Ермерској шуми, на неколико километара од Хага, сачекали агента Изврсног тела за специјалне операције и Војне обавештајне службе у изгнанству Петера Дурлејна који се са још два човека спустио падобраном из британског бомбардера и одмах их ухапсили.

Али, Петер Дурлејн је двадесет деветог августа успео да побегне из затвора и првог фебруара 1944, после низа перипетија, обрео се у Лондону. Тамо је сместа обавестио Интелиџенс сервис о игри коју Немци тако успешно воде у Холандији. Шефови Интелиџенс сервиса, за дивно чудо, примили су вест без икаквог узбуђења и мирно наставили да учествују у шпијунској игри мајора Гискеса.

Ко је кога преварио?

Ни данас, после толико година, није позната права истина о „Операцији Северни пол". Постоји сасвим оправдана сумња да је британска обавештајна служба Интелиџенс сервис још на самом старту схватила опомене Хубертуса Лауверса да су вести које је он слао лажне, али да је намерно прихватила игру. Овакав поступак био би раван криминалу да за њега нису постојали јаки разлози – да би се инвазија савезничких снага несметано обавила у Нормандији, требало је уверити Немце да ће се она одиграти на другом месту и то негде између Калеа и Холандије.

Ову претпоставку до данас нико није званично потврдио али, уколико је то био циљ Обавештајне службе савезника, мора се признати да је савршено успео са свим дужним поштовањем према његовим искреним, несрећним и недужним жртвама. Само, да ли је заиста морално исправна изрека да је у љубави и рату све дозвољено?

Припрема: Бојана Дожић

□ ВОДА ГЛАВУ ЧУВА... □

СЛАВИНА УМЕСТО АСПИРИНА

Прање хладном водом не значи само одржавање чистоће већ далеко више – каже Гудрун Рицерфелд, Немица која живи у Италији, лекар и писац књиге „Хидротерапија" која се код њих, ових дана појавила и изазвала велико интересовање не само стручњака већ и широке публике.

Сада витална и здрава као дрен Гудрун је у детињству била подложна болестима, нарочито ангинама и бронхитису. Дуго се лечила сулфамидима и антибиотицима, док најзад није постала алергична на ове лекове. Кад је у деветнаестој години добила жутицу и једва остала жива, одлучила је да се убудуће сама лечи. Склонила је све индустријске лекове и почела да проучава друге терапије, природне, народне. Тако је открила благодети једног обичног лека који је, уз то, и најјевтинији од свих постојећих, а то је вода!

Коза открила тајну

У својим трагањима открила сам да су некадашњи краљеви и цареви често одлазили у Шлезију на лечење туширањем и купањем у хладној води, и то код неког сељака по имену Присниц. А све је почело тако што је овај човек из планине приметио да његова коза која је сломила ногу стално одлази до извора хладне воде, да би повремено у њој држала ногу – све док није прездравила...

Присницов метод касније је усавршио свештеник Себастијан Кнајп, широм света познат по томе што је веома успешно користио биљке справљајући лековите напитке и чајеве. И он је, као Гудрун, у детињству био слабашан и не баш много здрав, да би се на крају разболео од туберкулозе. Излечио се, кажу, шетајући босоног по планинским потоцима и росним ливадама, али и редовним туширањем хладном водом. Нешто касније, сам је усавршио свој систем лечења и одредио терапије за сто шездесет различитих болести и телесних сметњи. Кад је Гудрун пробала делотворност неких његових рецепата, остала је запањена неочекиваним резултатима.

– Сви смо ми праве смрзотине – наставља она – најлакше нам је да одустанемо од туширања хладном водом. Осим Норвежана и Немаца сви мисле да је топла боља. Ни топла вода није лоша, али треба познавати њен утицај на организам. Ако се дуже купате у топлој води, осетићете опуштање, оно ће повољно утицати на рад ваших бубрега, плућа и јетре, умирује нерве, смањује болове и грчеве. Али, не смете претеривати. И врло је важно да се после топлог купања обавезно мало расхладите.

Хладна вода, наравно не треба да буде и ледена већ управо онаква каква излази из славине у летње доба. Уосталом, каже Гудрун, хладноћа се осећа само у првом тренутку. Под утицајем хладне воде циркулација крви се нагло појачава, кожа се зарумени, мишићи се опуштају и дисање убрзава. А то је веома битно. Јер, док топла вода има пасиван ефекат, хладна редовно стимулише и активира. Организам на све ово веома реагује – тело снажи и постаје отпорно готово на сваку болест. (У Пелагићевом Народном лекару наћи ћете чак и упутство како да се купањем у обичној води помогне особи која болује од најтеже болести.)

Иако хидротерапија подразумева и лечење купањем, не значи да се благотворно деловање воде не изражава и на други начин. На пример, многи не знају да једна до две чаше обичне воде на празан стомак представља веома једноставну и практичну терапију за боље здравље. Чаша хладне воде расаниће вас и смирити боље него шољица кафе. Помаже рад бубрега и регулише притисак, било да је низак или повишен што је нарочито важно. Ако имате слабу пробаву, поготово ако се црева тешко празне, најбоље је да пробате с млаком водом свако јутро. Готово је сигурно да ћете за кратко време осетити промену набоље. Ко пати од стомака, према речима Гудрун, требало би такође да изјутра пије воду, али топлу. То би, каже, требало да постане и остане навика сваког од нас – читавог живота.

– Чује се мишљење да хладна вода шкоди срцу. То баш и није сасвим тачно – објашњава Гудрун. – Напротив, хладна вода стимулише рад срчаног мишића. Потребно је само да срчани болесници буду мало умеренији и обазривији. При туширању треба да крену од подлактице леве руке, а онда полако на остале делове тела. Ни најздравијима се не препоручује ништа на брзину и без реда. Најбоље је прво поквасити стопала и десну ногу, па онда да се иде даље. Део тела где је срце треба оставити за крај.

Сигурно нисте знали да прање руку, до лаката, у хладној води може више да вам користи од аспирина. Пробајте, ништа не кошта! Ако сте уморни и боле вас ноге, уђите у каду и покушајте наизменично с хладном и топлом водом – али само по стопалима. Умивање хладном водом, пише Гудрун, смањује замор и напетост. Жене би на овај начин могле да поврате природну лепоту по систему вода–сапун. У сваком случају, препорука је: умивајте се хладном водом више пута дневно, али без брисања лица.

Не бојте се таласа!

Кад сте на мору, шетња по води и трчање по песковитој па и шљунковитој плажи, бар пола часа дневно, биће корисни јер сједињују благотворност морске воде са природном масажом стопала. Овај део тела је, проверено, једна од најзначајнијих такозваних рефлексних зона организма. Зато и није чудо што је Кнајп саветовао јутарње трчање по ливади умивеној росом или шетњу кроз потоке, па чак и по снегу!

Морска вода, подсећа Гудрун, по неким својим одликама најсличнија је људској крви и представља материју у којој се зачео живот. То је свакако разлог што се многе особе на мору осећају свежије, виталније, снажније и лакше. То није привид. Организам, преко коже, упија морске соли и остварује праву равнотежу минерала. Осим тога, морска вода погодује мишићима, снажи кости, прија очима, кожи, коси. Погрешно је што људи одмах по изласку из мора иду на туширање.

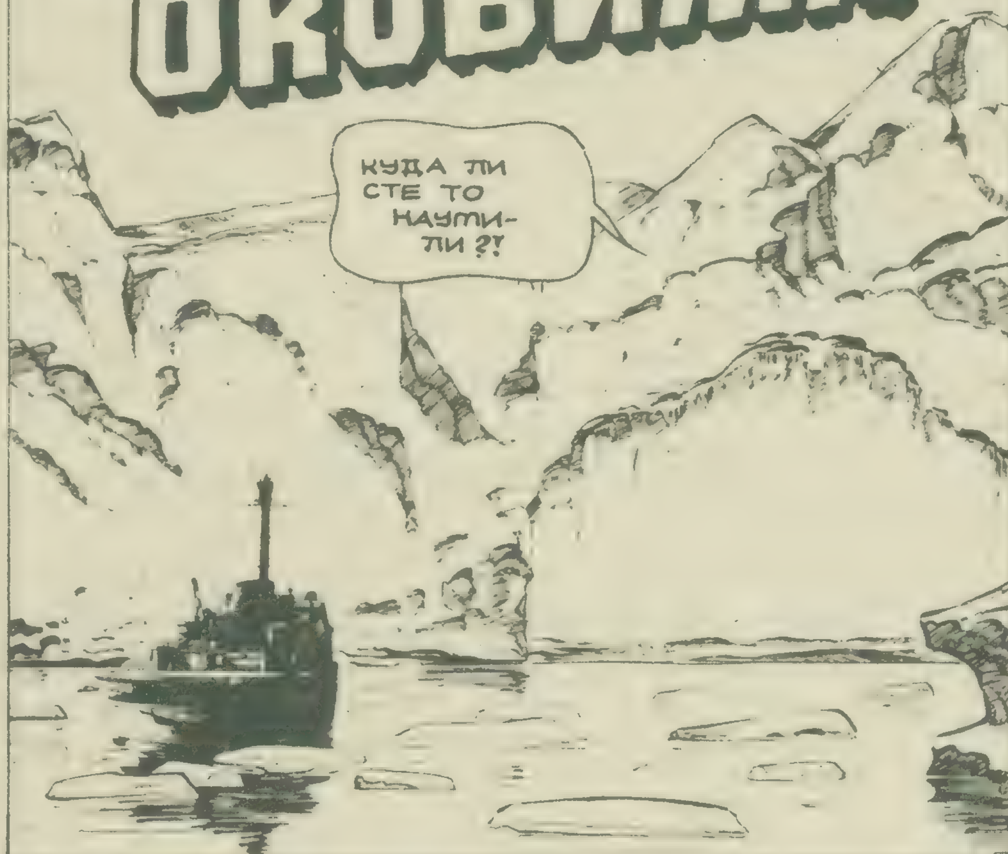
Морска со у коси сигурно не шкоди. Напротив, чисти површину главе и појачава крвоток у овом делу. Ушмркавање морске воде лечи синусе и прочишћава дисајне путеве. Корисно је и веома пријатно седење на обали где вас запљускују таласи. То је најблаготворнија масажа тела, а добро је и за лечење омрзнутог целулита.

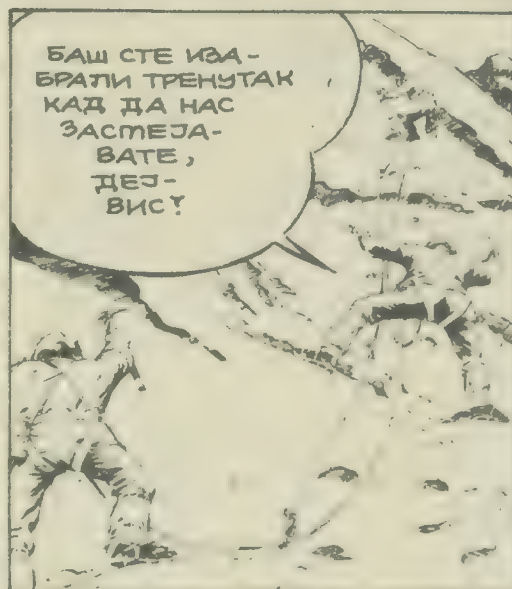
Скакутање у води до гуше масира горњи део тела и припрема организам за зимске услове. А све заједно може да буде веома забавно... Очигледно да би било добро да оваква забава постане и једна корисна навика.

Д. В.

ТОНИ СТАРК:

У ЛЕДЕНИМ ОКОВИМА

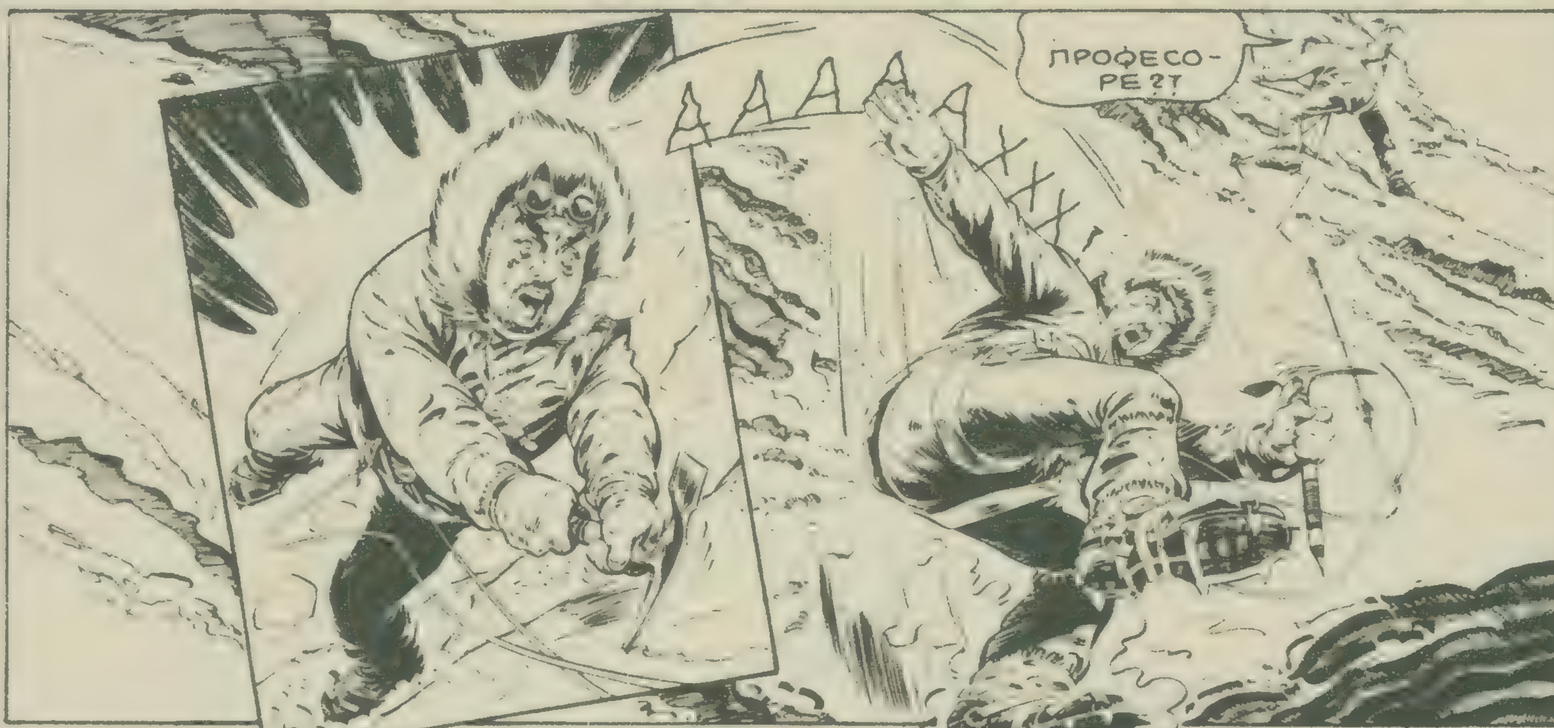

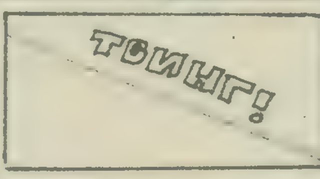

ААААAХХХ!
ПРОФЕСО-
РЕ?!

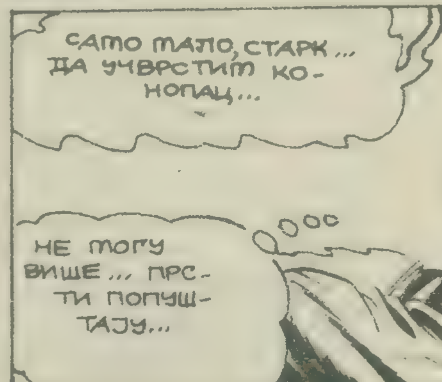

ОКРЕНИТЕ СЕ И ЗАРИЈТЕ ПЕТЕ У ЖЛЕБОВЕ, СТАРК! БРЖЕ, ЗАБОГА!

ТВИНГ!

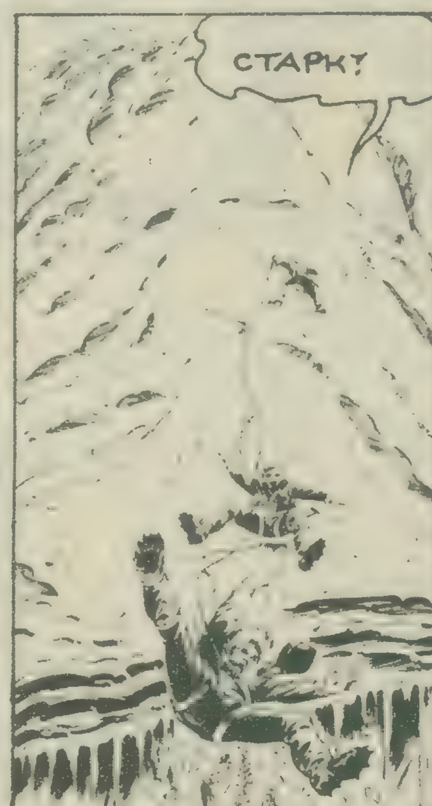

ЈАО!

ДЕЈВИС, КЛИЗАЈУ ТИ СЕ НОГЕ...

ДЕЈВИС, НЕЋУ ИЗДРЖАТИ...

САМО МАЛО, СТАРК... ДА УЧВРСТИМ КОНОПАЦ...
НЕ МОГУ ВИШЕ... ПРСТИ ПОПУШТАЈУ...

ААААААХХ!

СТАРК!

НЕЕЕЕЕЕ!

ОВОГ ПУТА ЈЕ СВЕ ГОТОВО...
СТАРК, БРЗО СЕ УТВР-ДИТЕ! МОЈ КЛИН ПО-ПУШТА!

НЕ! ДЕЈВИС ЈЕ ИЗДРЖАО! ЖИВЕЛА ТОРНАРИЦА!

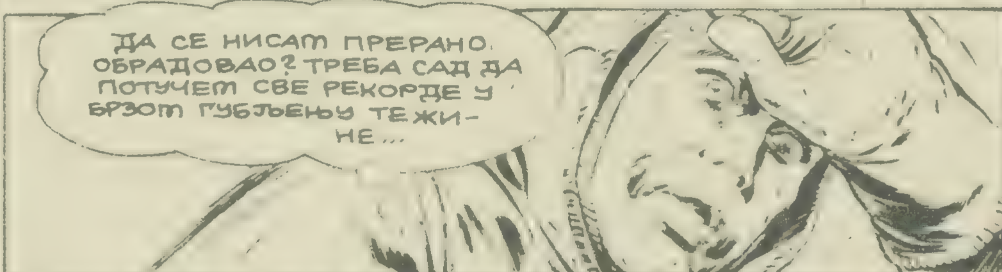

НЕ ЗНАМ САМО КАКО ДА СЕ УТВРДИМ НА ОВОМ ГОЛОМ ЗИДУ... СВА ТРОЈИЦА ЋЕМО НА-СТРАДАТИ... ЈЕДИНО РЕШЕЊЕ ЈЕ...

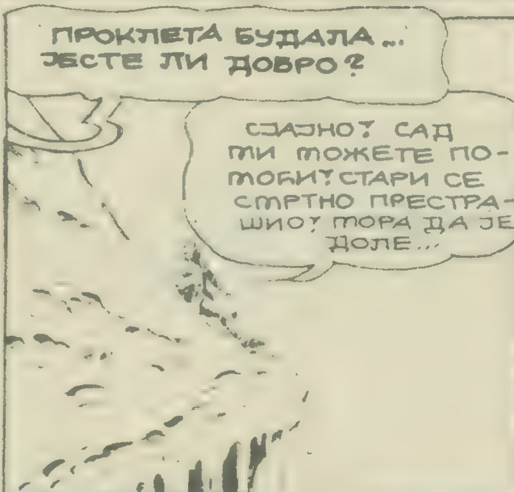

СТАРК! ПОЛУ-ДЕЛИ СТЕ! ЗА-БРАЊУЈЕМ ВАМ...

ЖАО МИ ЈЕ, ПО-РУЧНИЧЕ, УВЕК САМ РАДИЈЕ КИДАО ВЕ-ЗЕ НЕГО...

СТАРК! НЕМОЈТЕ!
А САД -ШТА БУДЕ..

УСПЕЛО! ОПЕТ ЋУ ВИДЕТИ СВОЈ МАЛИ БАР У ПЕТОЈ АВЕНИЈИ...

ДА СЕ НИСАМ ПРЕРАНО ОБРАДОВАО? ТРЕБА САД ДА ПОТУЧЕМ СВЕ РЕКОРДЕ У БРЗОМ ГУБЉЕЊУ ТЕЖИ- НЕ...

ПРОКЛЕТА БУДАЛА... ЈЕСТЕ ЛИ ДОБРО?
СЈАЈНО! САД МИ МОЖЕТЕ ПОМОЋИ! СТАРИ СЕ СМРТНО ПРЕСТРАШИО! МОРА ДА ЈЕ ДОЛЕ...

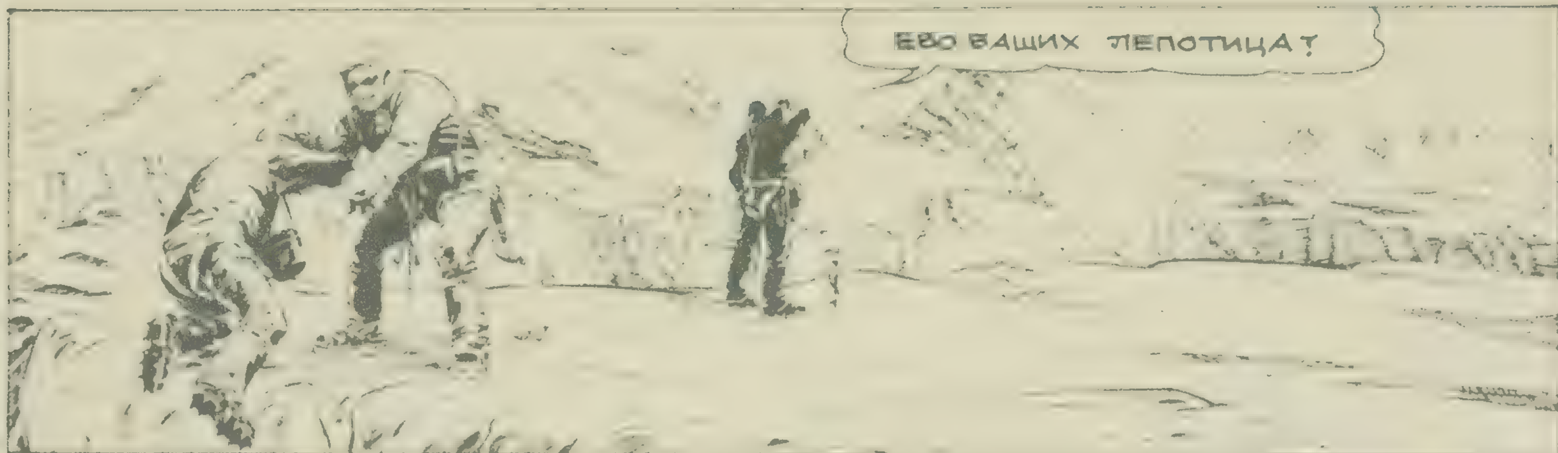

?
!
БОЉЕ МЕ ИЗВУЦИТЕ ОДАВДЕ НЕГО ШТО ПРИЧАТЕ ГЛУПОСТИ, ГОСПОДИНЕ СТАРК!

МОЖЕТЕ ЛИ, ПРОФЕСОРЕ?
ОДЛИЧНО САМ, МЛАДИЋУ!
БОГМЕ, ОВО МИ ЈЕ ПРВО ПЛАНИНАРЕЊЕ ПО ЛЕДЕНИМ САНТАМА!

ЗА ДАНАС ЈЕ ДОСТА! ВРАТИМО СЕ НАЗАД!
КАКВО ВРАЋАЊЕ?! НЕ ИЗМОТАВАЈТЕ СЕ!

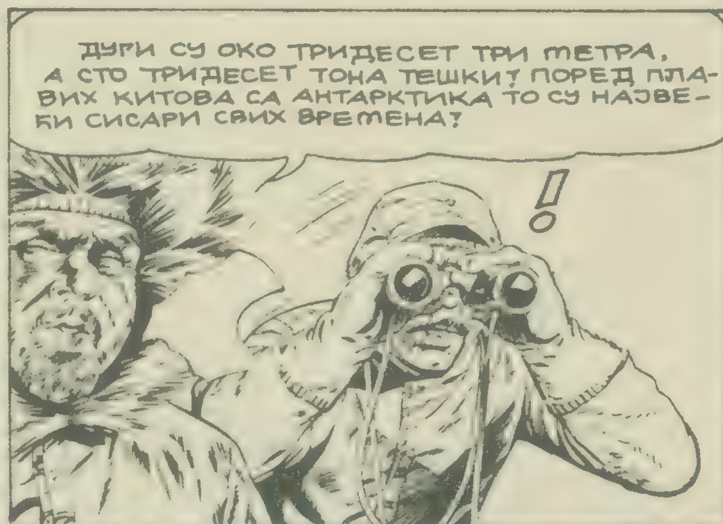

СМИРИТЕ СЕ, ПРОФЕСОРЕ! УЗБУЂЕНИ СТЕ И...
ПОРУЧНИЧЕ, ВЕЋ ДВА МЕСЕЦА ЧЕЗНЕМ ДА ВИДИМ СВОЈЕ ЛЕПОТИЦЕ И ВИШЕ НЕ МОГУ ДА ЧЕКАМ!

ВРАТИТЕ СЕ АКО ХОЋЕТЕ! ИДЕМ САМ!

ЕВО ВАШИХ ЛЕПОТИЦА!

СЈАЈНО! СВЕ ЧЕТИРИ СУ ТУ!

И ТО ОВДЕ?
ГЛЕДАЈТЕ ИХ! ТО СУ ПОСЛЕД-
ЊИ СЕВЕРНИ КИТОВИ НА СВЕТУ!

НА ЖАЛОСТ, СТАРК, ИМА ИХ ЈОШ НАЈВИШЕ ДВАДЕСЕТ ДО ТРИДЕСЕТ! ЗАТО ЈЕ ВАЖНО ДА ОВА ЧЕТИРИ СПАСЕМО ПРЕ НЕГО ШТО ИХ САНТЕ ЗАУВЕК ЗАТВОРЕ!
КАКВЕ ДИВНЕ ГРДОСИЈЕ!

ДУГИ СУ ОКО ТРИДЕСЕТ ТРИ МЕТРА, А СТО ТРИДЕСЕТ ТОНА ТЕШКИ! ПОРЕД ПЛАВИХ КИТОВА СА АНТАРКТИКА ТО СУ НАЈВЕЋИ СИСАРИ СВИХ ВРЕМЕНА!
!

ДЕЈВИС...
ШТА СЕ ДЕСИЛО?
ПОГЛЕДАЈТЕ... У ЛАГУНИ НА СУПРОТНОЈ ОБАЛИ...

НИШТА НЕ ВИДИМ...
АЛИ...

ВИДЕО САМ ЉУДЕ!
?!?

ЉУДИ КОД МОЈИХ КИТОВА?! НЕМОГУЋЕ, МЛАДИЋУ!
ПРОФЕСОР ЈЕ У ПРАВУ! КОПНО ЈЕ ДАЛЕКО ОКО ТРИСТА ПЕДЕСЕТ КИЛОМЕТАРА, А УНАОКОЛО ЈЕ ЛЕД...

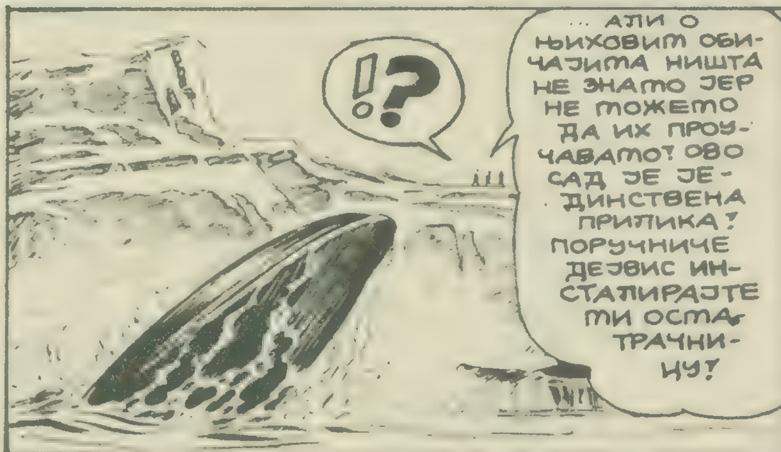
МОЖДА ЈОШ НЕКИ БРОД...
НАШЕ ИЗВИЂАЧКЕ СЛУЖБЕ БИ ГА ПРИМЕТИЛЕ!

ЧУДНО... ИПАК САМ СИГУРАН...
СУ ЧЕСТЕ ОПТИЧКЕ ВАРКЕ!
МОЖДА НЕКИ ЗАЛУТАЛИ ПИНГВИН...

У ПРАВУ СТЕ! НЕЋЕМО ВИШЕ О ТОМЕ! ЛЕД ЈЕ ИЗГЛЕДА ПРЕДУБОК ДА БИ ВАШЕ ЛЕПОТИЦЕ ИЗАШЛЕ! АЛИ, КАКО СУ УПАЛЕ У КЛОПКУ, ПРОФЕСОРЕ?
ПОЈМА НЕМАМ, СТАРК!

КАКАВ СТЕ ВИ ТО СТРУЧЊАК ЗА КИТОВЕ ?!
О КИТОВИМА СЕ ВЕОМА МАЛО ЗНА...

ЗНАМО О ЊИХОВОЈ ГРАЂИ, НАЧИНУ ИСХРАНЕ, ДА ПЛИВАЈУ БРЗИНОМ ОД ЧЕТРДЕСЕТ ОСАМ КИЛОМЕТАРА НА ЧАС, ДА ТРУДНОЋА ТРАЈЕ ГОДИНУ ДАНА, А ДА БЕБЕ ТЕЖЕ ШЕСТ ТОНА И ДА ДНЕВНО НАПРЕДУЈУ ДО СТО КИЛОГРАМА У ПРВИХ СЕДАМ МЕСЕЦИ...

!?
... АЛИ О ЊИХОВИМ ОБИЧАЈИМА НИШТА НЕ ЗНАМО ЈЕР НЕ МОЖЕМО ДА ИХ ПРОУЧАВАМО! ОВО САД ЈЕ ЈЕДИНСТВЕНА ПРИЛИКА! ПОРУЧНИЧЕ ДЕЈВИС ИНСТАЛИРАЈТЕ МИ ОСМАТРАЧНИЦУ!

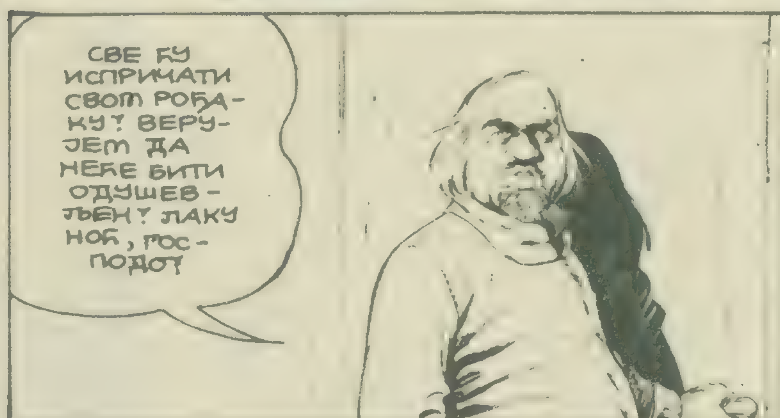

А ГДЕ БИСТЕ ЖЕЛЕЛИ ДА ВАМ БУДЕ ОСМАТРАЧНИЦА, ПРОФЕСОРЕ ?
ЕНО ТАМО!

ШТА? НА САНТИ ?!
НАРАВНО! А ГДЕ СТЕ МИСЛИЛИ?

ЈА САМ САМО ОБИЧАН ВОЈНИК, АЛИ ЗНАМ ШТА ЋЕ ВАМ РЕЋИ РОБАК...

КАСНИЈЕ...
МОРА ДА СТЕ ПАЛИ НА ГЛАВУ, ПРОФЕСОРЕ!

НАРЕЂЕНО МИ ЈЕ ДА НАПРАВИМ КАНАЛ ЗА ВАШЕ ПРОКЛЕТЕ КИТОВЕ И ТО ЋУ УРАДИТИ! АЛИ, НЕЋУ ДА РИЗИКУЈЕМ ЖИВОТЕ СВОЈИХ ЉУДИ ЗБОГ ВАШИХ МАНИЈАЧКИХ КАПРИЦА!
ЗАПАМТИЋУ ВАМ ТО!

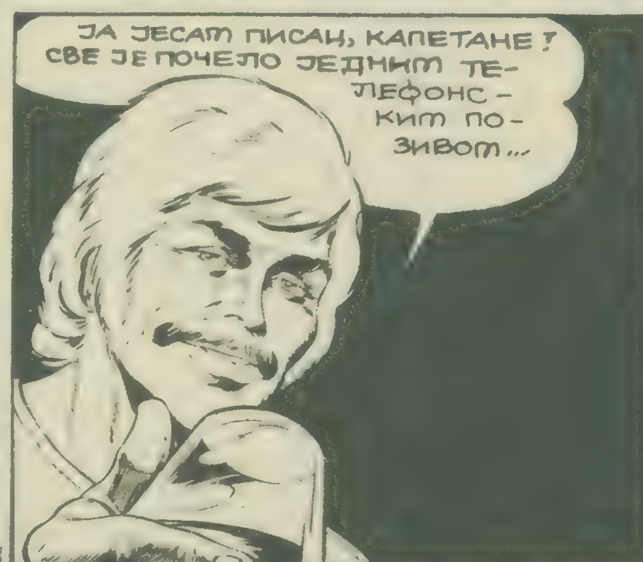

СВЕ ЋУ ИСПРИЧАТИ СВОМ РОЂАКУ! ВЕРУЈЕМ ДА НЕЋЕ БИТИ ОДУШЕВЉЕН! ЛАКУ НОЋ, ГОСПОДО!

ХОЋЕТЕ ЛИ КОЊАК, КАПЕТАНЕ?

СЛУШАЈТЕ, ДЕЈВИС, ИМАМ ЛИ ЈА НЕШТО ШТО ДРУГИ КАПЕТАНИ БРОДОВА НЕМАЈУ?
ОВАЈ... ХМ... НЕ РАЗУМЕМ...

ЗАШТО БАШ ЈА ТРЕБА ДА СПАСАВАМ ТЕ КИТОВЕ, И ЗАШТО БАШ ОВАЈ ПРОКЛЕТИ ПРОФЕСОР ИМА ЗА РОЂАКА АДМИРАЛА АМЕРИЧКЕ МОРНАРИЦЕ?! КАКО БИСТЕ ТО ДРУКЧИЈЕ НАЗВАЛИ ДО БАКСУЗЛУК?!

ЈА БИХ ТО НАЗВАО ПРИЛИКОМ ЗА НАПРЕДОВАЊЕ! НАРАВНО, АКО СВЕ ИДЕ ГЛАТКО, КАПЕТАНЕ!
У ПРАВУ СТЕ! ДОБИЋЕ СВОЈУ ОСМАТРАЧНИЦУ! УЗГРЕД, ЗАР ВИ НИСТЕ ПИСАЦ СТАРК? И ОТКУД ВИ ДА СЕ УКРЦАТЕ НА ОВАЈ БРОД?!
8

ЈА ЈЕСАМ ПИСАЦ, КАПЕТАНЕ! СВЕ ЈЕ ПОЧЕЛО ЈЕДНИМ ТЕЛЕФОНСКИМ ПОЗИВОМ...

ТОНИ! ОВДЕ КАРИН ИЗ СТЕРНА! КАКО СТЕ?
ЗНАТЕ ЛИ ДА ЈЕ ТЕК ПЕТ ЧАСОВА УЈУТРУ?!

НИЈЕ ВАЉДА?! У ЕВРОПИ ЈЕ ПОДНЕ! ЈЕСТЕ ЛИ ЧУЛИ ЗА ОПЕРАЦИЈУ КИТ?

ПОНЕШТО, У ШТАМПИ... ГРУПА КИТОВА ЗАРОБЉЕНА У ЛЕДУ... АМЕРИЧКА МОРНАРИНА ПОШЛА У ПОМОЋ... ЈЕ ЛИ ТО?
ЈЕСТЕ! ОВУ ОПЕРАЦИЈУ ВОДИ ВЕГА...

НА ЖАЛОСТ, НАШ ЧОВЕК КОЈИ ЈЕ ТРЕБАЛО ДА УЧЕСТВУЈЕ У ПОДУХВАТУ БОЛЕСТАН ЈЕ И НЕМАМО КОГА ДА ПОШАЉЕМО ПА САМ СЕ СЕТИЛА СВОГ МАЛОГ ТОНИЈА!
ШТА?! СЛУШАЈТЕ, КАРИН... ЛЕПО ОД ВАС... АЛИ...

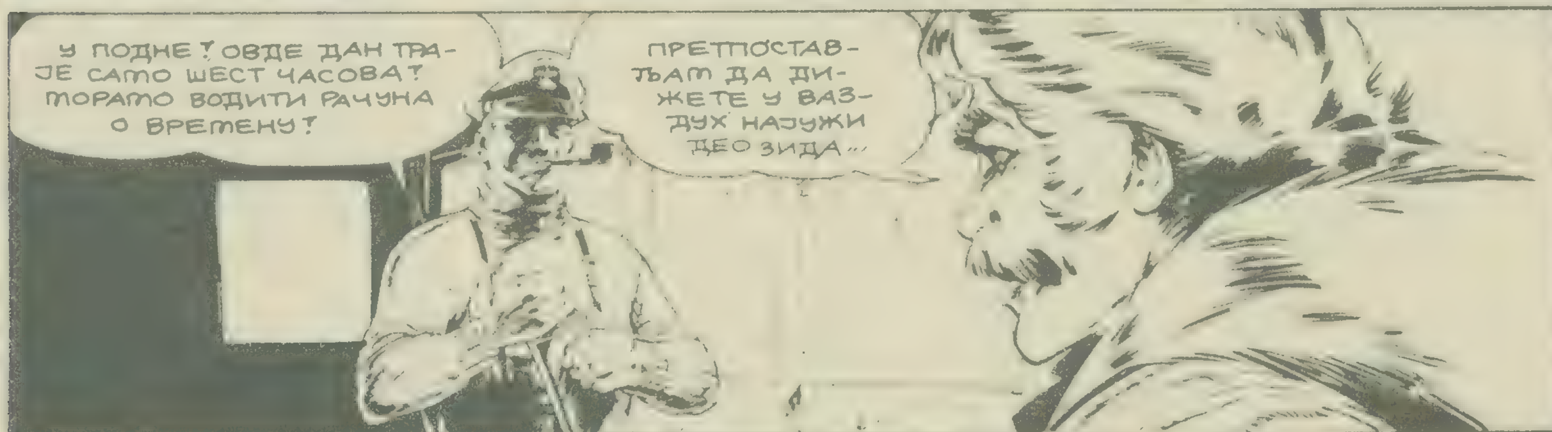

НЕ, НЕ ЗАХВАЉУЈТЕ... НАПРАВИЋЕТЕ ФАНТАСТИЧНУ КЊИГУ... ШАЉЕМ ВАМ СВА ПОТРЕБНА УПУТСТВА...
КЛИК!

ХА! ХА! ХА! И ТАКО СТЕ САД ОВДЕ!
ТАЧНО! И ШТО ЈЕ НАЈЛЕПШЕ, СВЕ МЕ ВИШЕ ИНТЕРЕСУЈЕ СУДБИНА ТИХ ОГРОМНИХ СТВОРЕЊА!

Е ПА, ГОСПОДО, ПОШТО СМО СВИ НА ИСТОМ БРОДУ, ПИЈМО ЗА УСПЕХ ОПЕРАЦИЈЕ КИТ!

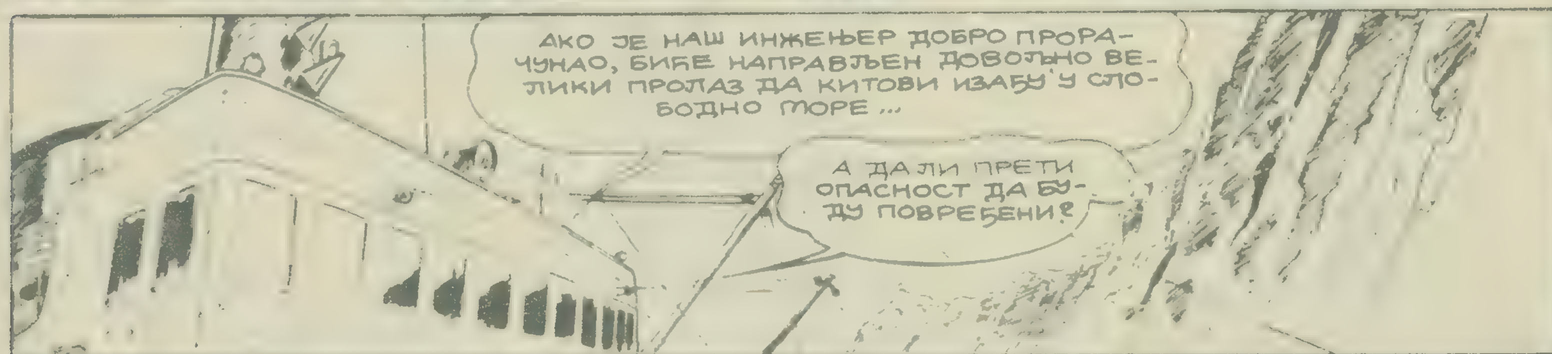

ДАКЛЕ, КАПЕТАНЕ, ТО ЈЕ ДАНАС?

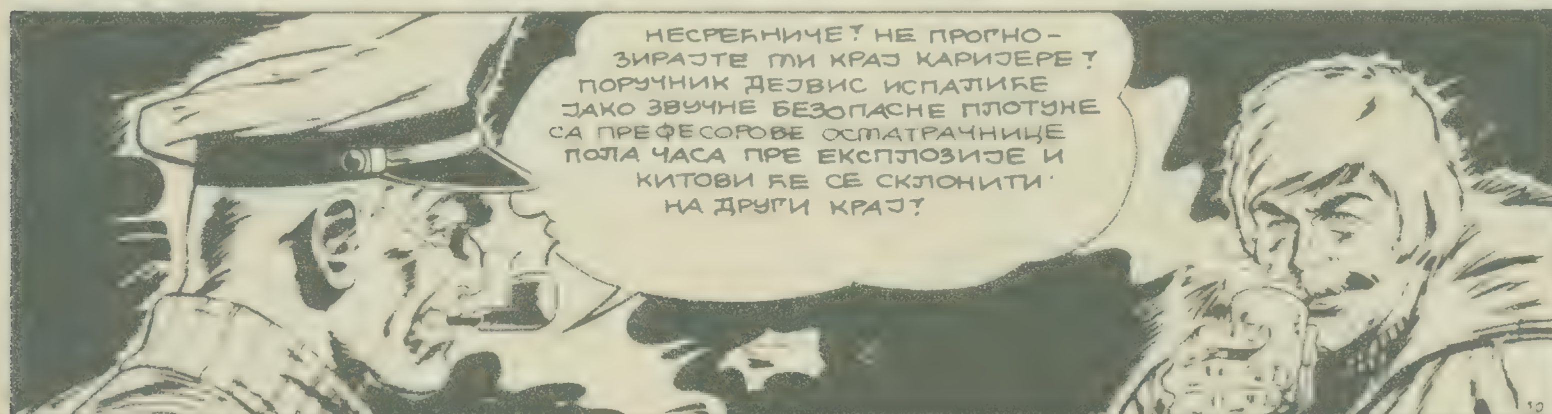

ДА? САМО ДА СВЕ ДОБРО ПРОЂЕ...
У КОЛИКО ЧАСОВА ЈЕ ЕКСПЛОЗИЈА?

У ПОДНЕ! ОВДЕ ДАН ТРАЈЕ САМО ШЕСТ ЧАСОВА! МОРАМО ВОДИТИ РАЧУНА О ВРЕМЕНУ!
ПРЕТПОСТАВЉАМ ДА ДИЖЕТЕ У ВАЗДУХ НАЈУЖИ ДЕО ЗИДА...

ТАЧНО! ЕВО, УПРАВО ОВДЕ! МОЈИ РОНИОЦИ СТАВИЛИ СУ ЕКСПЛОЗИВ НА ДУБИНУ ОД ДЕСЕТ МЕТАРА!
БРРР... У ТУ ЛЕДЕНУ ВОДУ! РАЗБОЛИМ СЕ КАД САМО ПОМИСЛИМ...

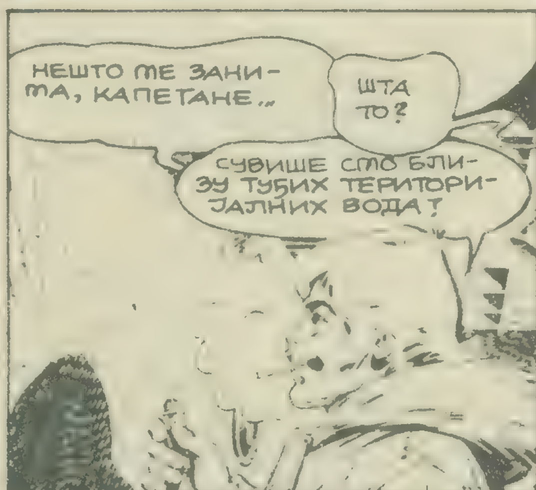

РЕАГОВАЊЕ ЦИВИЛА, ГОСПОДИНЕ СТАРК! АЛИ МОЈИ ЉУДИ ИМАЈУ СПЕЦИЈАЛНА ОДЕЛА КОЈА ИХ ГРЕЈУ!

АКО ЈЕ НАШ ИНЖЕЊЕР ДОБРО ПРОРАЧУНАО, БИЋЕ НАПРАВЉЕН ДОВОЉНО ВЕЛИКИ ПРОЛАЗ ДА КИТОВИ ИЗАЂУ У СЛОБОДНО МОРЕ...
А ДА ЛИ ПРЕТИ ОПАСНОСТ ДА БУДУ ПОВРЕЂЕНИ?

НЕСРЕЋНИЧЕ! НЕ ПРОГНОЗИРАЈТЕ МИ КРАЈ КАРИЈЕРЕ! ПОРУЧНИК ДЕЈВИС ИСПАЛИЋЕ ЈАКО ЗВУЧНЕ БЕЗОПАСНЕ ПЛОТУНЕ СА ПРЕФЕСОРОВЕ ОСМАТРАЧНИЦЕ ПОЛА ЧАСА ПРЕ ЕКСПЛОЗИЈЕ И КИТОВИ ЋЕ СЕ СКЛОНИТИ НА ДРУГИ КРАЈ!

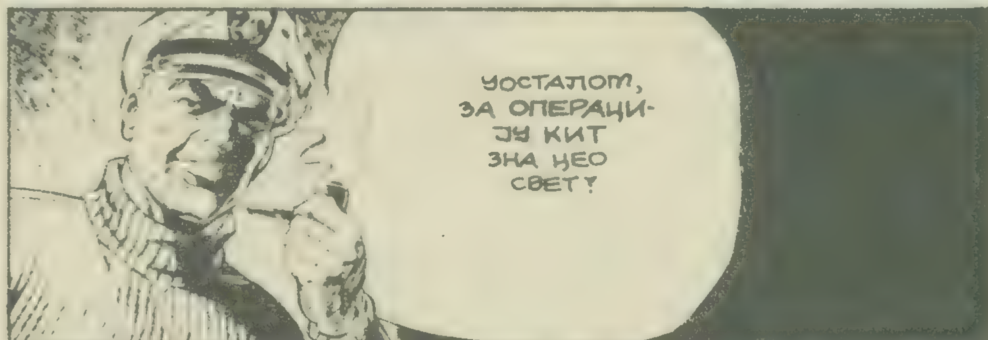

ПРОФЕСОР ЈЕ ТОЛИКО ОЧАРАН КИТОВИМА, ДА ЈЕ НА СВОЈОЈ ОСМАТРАЧНИЦИ НАПРАВИО ДЕБЕЛУ КЊИЖУРИНУ БЕЛЕЖАКА!
ЕХ, ИЗГУБИЛИ СМО ДВА ДАНА ЗА ИНСТАЛИРАЊЕ ЊЕГОВЕ ОПРЕМЕ! УОСТАЛОМ, СВЕ СЕ ПЛАЋА...

...А И ДОПРИНОС НАУЦИ ЈЕ У ПИТАЊУ! ДА НЕ ГОВОРИМ О ТОМЕ ШТО ЈЕ ПРОФЕСОР АДМИРАЛОВ РОЂАК!

НЕШТО МЕ ЗАНИМА, КАПЕТАНЕ...
ШТА ТО?
СУВИШЕ СМО БЛИЗУ ТУЂИХ ТЕРИТОРИЈАЛНИХ ВОДА!

И НИСМО! НАЈБЛИЖА СТРАНА БАЗА ЈЕ ШЕСТО КИЛОМЕТАРА ОД НАШЕГ ПОЛОЖАЈА!
НЕ МИСЛИТЕ ДА СЕ НАШЕ ПРИСУСТВО МОЖЕ РАЗУМЕТИ ПОГРЕШНО?

ХА! ХА! ХА! КО БИ СЕ БОЈАО МОГА БРОДА! БАШ СТЕ ЧУДНИ, СТАРК!

УОСТАЛОМ, ЗА ОПЕРАЦИЈУ КИТ ЗНА ЦЕО СВЕТ!

ПРИЗНАЈТЕ, ЈОШ МИСЛИТЕ НА ОНЕ СИЛУЕТЕ КОЈЕ СУ ВАМ СЕ ПРИЧИНИЛЕ ОНОГ ДАНА!
ПА, ПРИЗНАЈЕМ, КАПЕТАНЕ...

ДА ИКОГ ИМА, МИ БИСМО ГА ВЕЋ ОТКРИЛИ!
СИГУРНО СТЕ У ПРАВУ! БОЉЕ ДА СЕ ПРИДРУЖИМ ПРОФЕСОРУ, АКО ХОЋУ НЕШТО ДА ВИДИМ!
МОЛИМ ВАС, УРУЧИТЕ МОЈЕ ПОЗДРАВЕ АДМИРАЛОВОМ РОЂАКУ!

ЗДРАВО, СТАРК! МАЛО ЈЕ УДОБНИЈЕ НЕГО ПРОШЛОГ ПУТА, ЗАР НЕ?

И ТЕ КОЛИКО! САМО ВАМ ФАЛИ КИОСК СА ВИРШЛАМА ЗА НАС ТУРИСТЕ! КАКО ИДЕ?
СВЕ БОЉЕ! ПРОФЕСОР СЕ ПРАЋАКА КАО РИБА У АКВАРИЈУМУ!

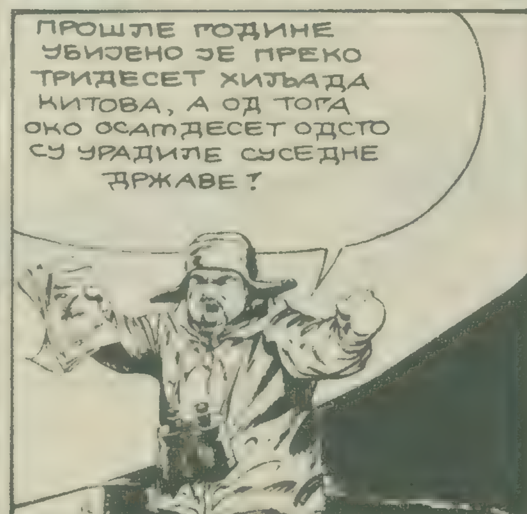

АХ, ЕВО НАШЕГ МЛАДИЋА! КАКВО ИСКУСТВО! НЕЗАБОРАВНО!

ГЛЕДАЈТЕ МОЈЕ ЛЕПОТИЦЕ! ЗАР НИСУ ЛЕПЕ?!

ПРАВИ ГОСПОДАРИ МОРА! КАД САМО ПОМИСЛИМ ДА ИХ УБИЈАЈУ ДА БИ ОД ЊИХ ПРАВИЛИ РУЖ ЗА УСНЕ...
РУЖ ЗА УСНЕ?!
ДА, РУЖ ЗА УСНЕ, А УЗ ТО РАЗНУ КОЗМЕТИКУ, ЛИНОЛЕУМ... ПА ТО ЈЕ ОДВРАТНО!

А ЈА САМ ЧИТАО ДА ИХ УБИЈАЈУ ЗБОГ ЊИХОВЕ МАСТИ... ШТА РАДЕ СА ОСТАТКОМ?
ПРАВЕ МАЧЈУ ХРАНУ!

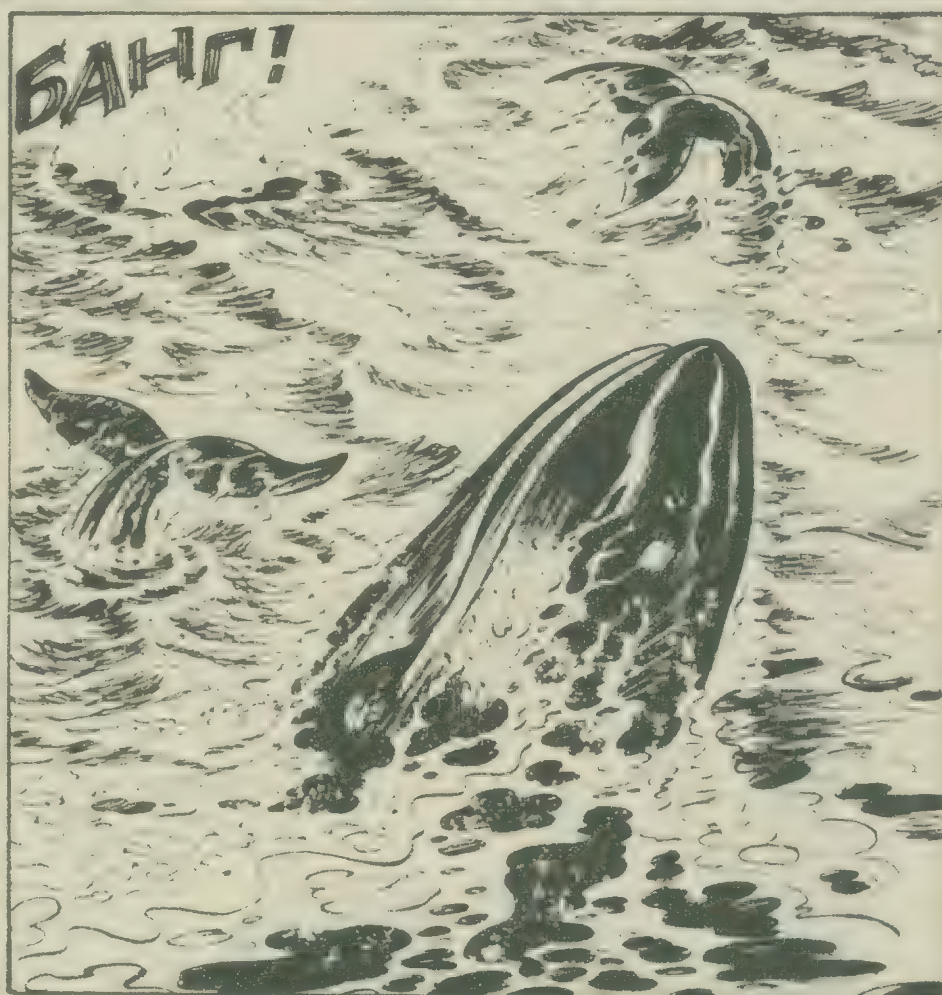

ЧЕКАЈТЕ ДА ВАМ ПОКАЖЕМ...

ПРОШЛЕ ГОДИНЕ УБИЈЕНО ЈЕ ПРЕКО ТРИДЕСЕТ ХИЉАДА КИТОВА, А ОД ТОГА ОКО ОСАМДЕСЕТ ОДСТО СУ УРАДИЛЕ СУСЕДНЕ ДРЖАВЕ!

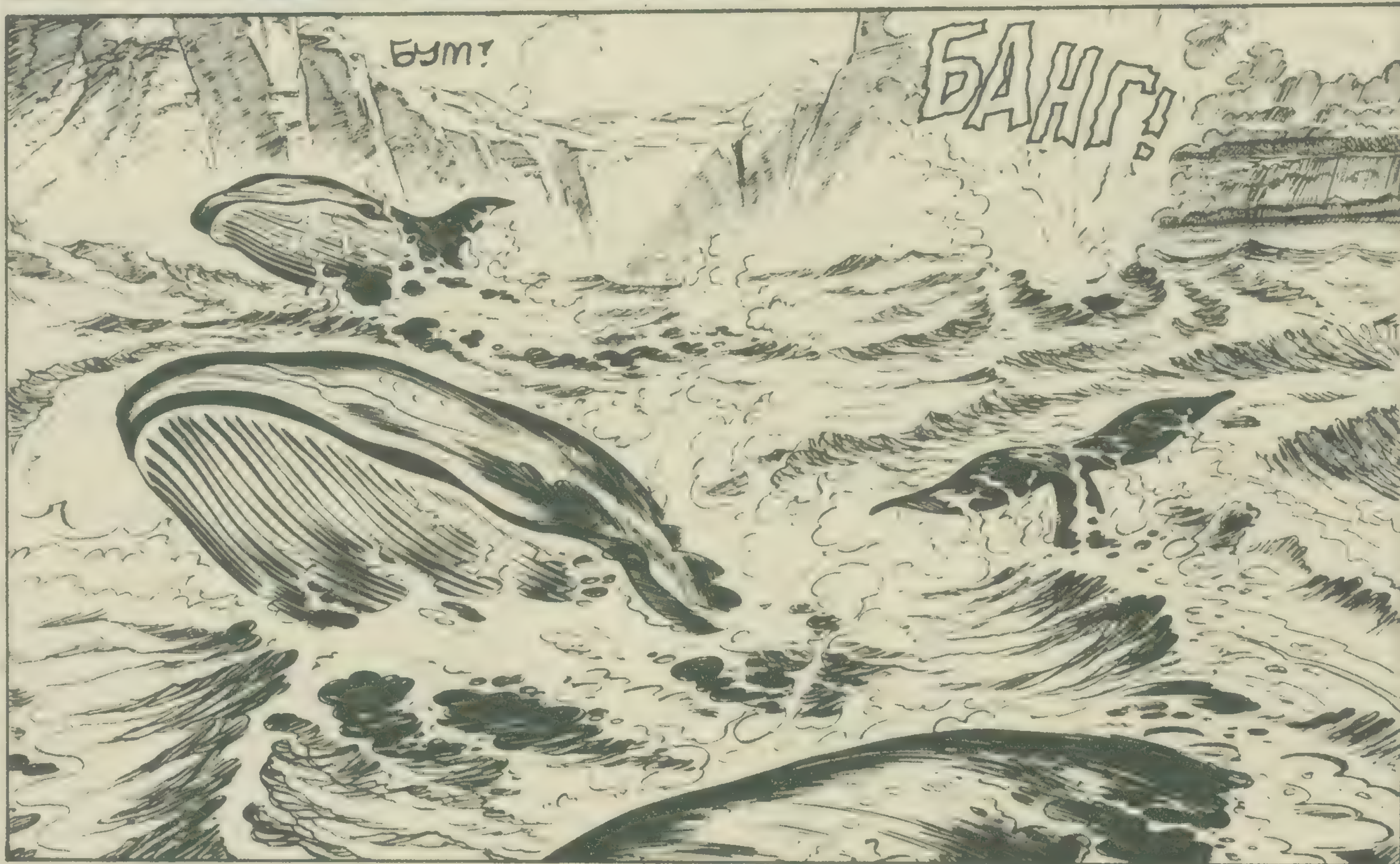

ТРЕБА ИХ ЗБОГ ТОГА КАЗНИТИ!
ЗАБОГА, ШТА ТО ЧУЈЕМ?
СМИРИТЕ СЕ, ПРОФЕСОРЕ...
НЕ ВЕРУЈЕМ ДА БИ СЕ ВЛАДИ ДОПАО ВАШ СТАВ, ПРОФЕСОРЕ...
ТО ЈЕ СВЕ ЗАИСТА ТУЖНО И...
ПОРУЧНИЧЕ, ИМАТЕ ВЕЗУ?

СПРЕМНИ СМО, ДЕЈВИС! РЕЦИТЕ КООРДИНАТЕ...
ПРВИ ПОКУШАЈ НА ШЕЗДЕСЕТ ДВА СТЕПЕНА СА "ВИЉУШКОМ", ИСТОК-ЈУГОИСТОК!
У РЕДУ, ДЕЈВИС! УЗГРЕД, РЕЦИТЕ БАРТОНУ ДА НЕ ВИЧЕ! ЧУЈЕМ ДОБРО!
СТАВИЋУ ГА ИЗА РЕШЕТКИ, КАПЕТАНЕ, А ВИ МУ ПОШАЉИТЕ ЧОРБУ!

БУМ! ВУФ!

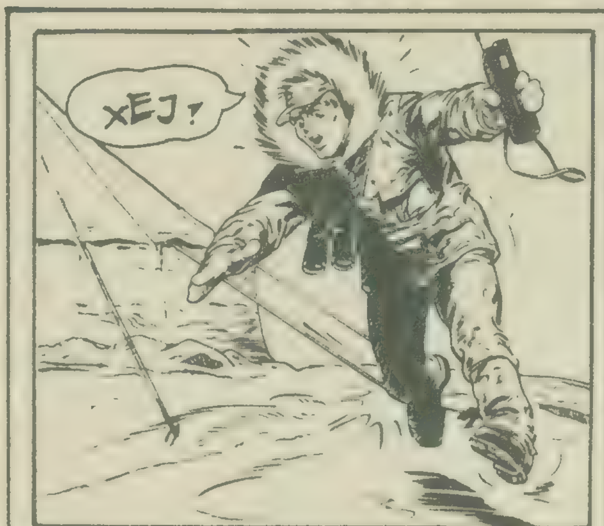

БАНГ!

СЈАЈНО!
СНИМАЈТЕ,
СТАРК!
ДОБАР ПОГОДАК, КАПЕТАНЕ! КИТОВИ СЕ УДАЉУЈУ! САД НАПРАВИТЕ КОРЕКЦИЈУ ЗА ДЕСЕТ СТЕПЕНИ УДЕСНО!

БУМ!
БАНГ!

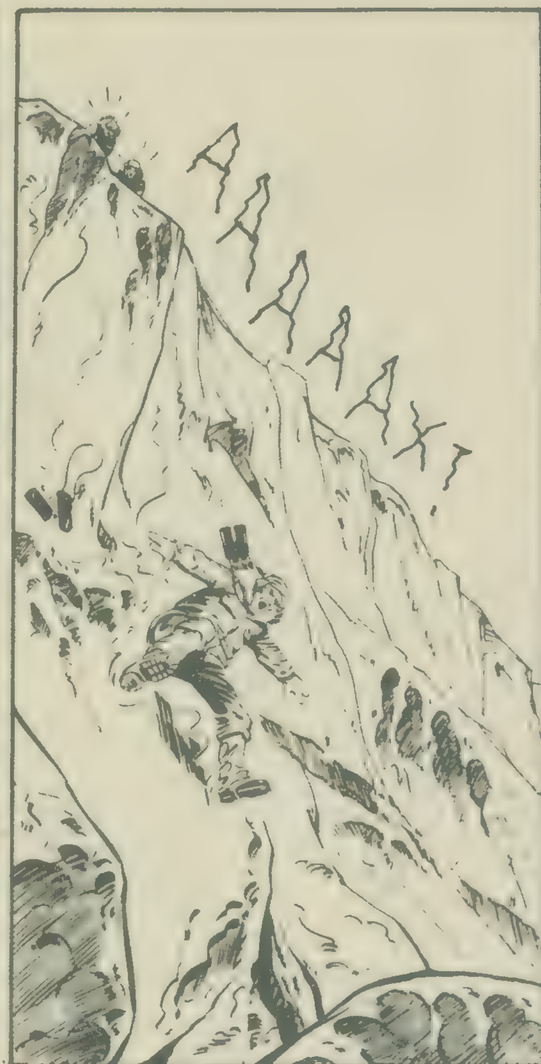

СЈАЈНО, КАПЕТАНЕ! ПРАВО РАСУЛО!
У РЕДУ! ЕКСПЛОЗИЈА КРОЗ ДВАДЕСЕТ МИНУТА!

АКО ИМАТЕ ВАТЕ, САД ЈЕ ВРЕМЕ ДА ЈЕ СТАВИТЕ У УШИ, ПРОФЕСОРЕ! КРОЗ ДВАДЕСЕТ МИНУТА БИЋЕ БУУМ!

ХЕЈ!

ПОРУЧНИЧЕ?
УХВАТИ МЕ, БАРТОНЕ! КЛИЗАМ СЕ!

ПОРУЧНИЧЕ!
НЕЕ! НЕЕЕЕ!
ЗАБОГА, ДЕЈВИС!

ААААААХ!

КАКАВ УЖАС!
БРЗО, ОДЛОЖИТЕ ЕКСПЛОЗИЈУ И НЕКА ПОШАЉУ ЕКИПУ СА ОПРЕМОМ!
ОДЛОЖИТ ШТА?

НЕ МОГУ! ЈЕДИНИ РАДИО ЈЕ КОД ПОРУЧНИКА!
ШТА?! ОНДА ИМА САМО ЈЕДНО РЕШЕЊЕ!

ТО ЈЕ ЛУДОСТ, СТАРК!
НЕ МОГУ ВАМ ДОЗВОЛИТИ ТО, ГОСПОДИНЕ... ВИ СТЕ ЦИВИЛ...

ТАКО ЋУ БАР УШТЕДЕТИ АРМИЈИ ТРОШКОВЕ ЗА МОЈУ САХРАНУ! ЧУВАЈТЕ ПРОФЕСОРА...
АХ...

ЈАДНИК...

ДОБРО ДОШЛИ НА МОЈУ ПРИВАТНУ ПЛАЖУ СТАРК!

ДЕЈВИС! КАКВА СРЕЋА! НЕВЕРОВАТНО!
ТА ДИВНО! СЛОМЉЕНА НОГА, РАМЕ ИШЧАШЕНО, РЕБРА ПОЛОМЉЕНА!

НЕ БРИНИТЕ, ИЗВУЋИ ЋУ ВАС ОДАВДЕ! АЛИ ПРВО, ГДЕ ЈЕ РАДИО?
ТАМО! ШТА ЋЕ ВАМ?

ДА, ПРЕКАСНО ЈЕ... МОРАМО СЕ МАЛО ВИШЕ ПОПЕТИ ЗБОГ ЕКСПЛОЗИЈЕ...
ААААААХ! ПАЗИТЕ!

НЕ ВРЕДИ, СТАРК! СКЛОНИТЕ СЕ БАР ВИ...
ГОВОРИТЕ КАО У НЕКОМ РОМАНУ, ПОРУЧНИЧЕ! МОРАТЕ ПРОМЕНИТИ ЛЕКТИРУ!

ЈААООО! НАРЕЂУЈЕМ ДА МЕ ОСТАВИТЕ НА МИРУ!
ЈА САМ ЦИВИЛ И ВАША НАРЕЂЕЊА МЕ НЕ ЗАНИМАЈУ, ДЕЈВИС!

НЕЋЕТЕ УСПЕТИ... ЕКСПЛОЗИЈА... ТЕК ШТО НИЈЕ...
УЋУТИТЕ ВЕЋ ЈЕДНОМ! ИЛИ БАР ПЕВАЈТЕ НЕКУ КОРАЧНИЦУ ЗА ПОДИЗАЊЕ МОРАЛА!

ТРЕБА ЛИ ПОМОЋ, ГОСПОДИНЕ СТАРК?
?!
КРАЈ У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ХИТ

ХИТ • ХИТ • ХИТ
• ХИТ • ХИТ •
ХИТ • ХИТ • ХИТ
• ХИТ • ХИТ •
ХИТ • ХИТ • ХИТ
• ХИТ • ХИТ •
ХИТ • ХИТ • ХИТ

ХИТ • ХИТ • ХИТ
ХИТ • ХИТ • ХИТ
ХИТ • ХИТ • ХИТ
ХИТ • ХИТ • ХИТ
ХИТ • ХИТ • ХИТ
ХИТ • ХИТ • ХИТ
ХИТ • ХИТ • ХИТ

БАЈАГА: позитивне вибрације

После прилично дуг период потпуне неактивности чланови Рибље чорбе искористили су, осим за припремање новог заједничког материјала, и за извесне солистичке покушаје. „Позитивна географија" је име албума који је осмислио, снимио и објавио Момчило Бајагић, на плочи потписан надимком – Бајага. Онима који пажљивије прате догађања на домаћој музичкој сцени сигурно није промакло да је Бајага током протеклих година израстао у јаку и самосталну ауторску личност чији се развој осећао и на плочама Чорбе и на албумима других извођача (Здравко Чолић, Слађана Милошевић итд.). Зато „Позитивна географија" није никакав вентил за неостварене амбиције већ коначна потврда несумњивих вредности једног од најталентованијих млађих аутора југословенског рокенрола. Главни квалитети ове плоче су у томе што је она неизмерно забавна и очигледно растерећена свих притисака комерцијалности. Бајага је са много шарма дебитовао као певач, док је свирачку улогу препустио одабраној екипи београдских музичара међу којима треба посебно истаћи допринос Корнелија Ковача који је и као клавијатуриста и као продуцент потпуно „ухватио" атмосферу песама и Бајагићев смисао за хумор.
Ако кренете на ово звучно путовање око света, играћете са „Малим слоновима", чекаћете „Тамару" испред „Бањшог театра", попићете „Текилу герилу", слушаћете „Лимене трубе" у „Берлину"... У сваком случају, чека вас апсолутна забава.

Фото: Зорица Бајић Бујошевић

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

МАЛИ СЛОНОВИ

музика и текст: *Бајага*
изводи: *Бајага*

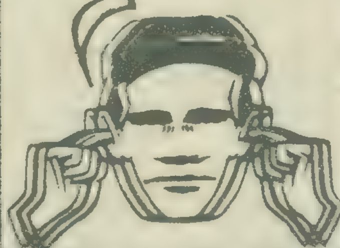
Сасвим празна ливада
спава Јужна Азија,
а на пустој ливади
играју мали слонови.
Боле их мали ђонови
играју мали слонови
читаву ноћ.

Азијске лепе девојке
чешљају своје увојке
кад на пустој ливади
играју мали слонови.
Боле их мали ђонови
играју мали слонови
читаву ноћ.

Чују се бубњеви и зурле
високо подигли су сурле
свуда од Цејлона до Бурме
падају кокоси и урме.

Њихове мајке слонице
моле своје богове
да за мале слонове
направе нове ђонове.
Њихове мајке слонице
моле своје богове
читаву ноћ.

Чују се бубњеви и зурле
високо подигли су сурле
свуда од Цејлона до Бурме
падају кокоси и урме.

ЗАБОРАВИЛИ ПУБЕРТЕТ

Рок је данас у својим најзрелијим годинама. Најбољи доказ за то су подаци о животном добу неких од најпознатијих ветерана рока.
Преко 40 година:
Мик Џегер (Mick Jagger) – 41
Франк Запа (Frank Zappa) – 44
Марвин Геј (Marvin Gaye) – 45
Клиф Ричард (Cliff Richard) – 44
Џери Ли Луис (Jerry Lee Lewis) – 49
Реј Манзарек (Ray Manzarek) – 49
Арета Френклин (Aretha Franklin) – 42
Линда Мaкартни (Linda McCartney) – 43
Кристина Мекви (Cristine McVie) – 41
Дајана Рос (Diana Ross) – 40
Грејс Слик (Grace Slick) – 45

БОУВИ ПРОТИВ БОНДА

Сви су изгледи да је пред Дејвидом Боувијем све блиставија филмска каријера. После успешних улога у прошлогодишњим филмовима „Глад" и „Срећан Божић Г. Лоренс", Боувију је понуђена улога главног негативца у наредном филму о Џемсу Бонду у коме агента 007 игра поново Роџер Мур. Снимање би требало да почне током лета, а гласине тврде да је Дејвиду понуђен хонорар од милион фунти.

РОК ДАТУМ

→ „KEEP SMILING“ FROM LAID BACK

2. март 1984.

У Њујорку рођен Лу Рид. На музичкој сцени највећег града САД појављује се 1964. наступајући у друштву Џона Кејла, Енглеза са богатим и разноврсним музичким искуствима. Тако настаје Велвет Андерграунд (Velvet Underground) једна од најутицајнијих група шездесетих година. Радећи по идејама Ендија Ворхола са чудесном Нико као певачицом снимили су четири студијска и два концертна албума који су оставили дубоке трагове. Од 1971. Лу Рид иде путевима соло каријере. Веома је успешан и дан-данас.

КЛЕШ У НОВОМ САСТАВУ

После много дилема и мистерија, група Клеш се најзад појавила у јавности, серијом концерата по Великој Британији током фебруара, у потпуно новој постави. Наиме, Мик Џонс, члан бенда од оснивања и један од аутора крајем прошле године избачен је из групе. На његово место доведена су двојица двадесеттрогодишњака, гитаристи Винс Вајт и Ник Шепард. Дуже време упражњено место бубњара је дефинитивно заузео Пит Хауард који је већ свирао са Клеш на неким концертима по Америци, а од старих чланова остали су Пол Сименон, басиста и, наравно, певач Џо Страмер. Овако измењени Клеш још не планирају снимање новог материјала, у почетку ће се потпуно оријентисати на живе наступе.

Рок споменар

Човек на слици зове се Винсент Крејн. Још 1966. он је са групом „Crazy World Of Arthur Brown" и песмом „Fire" био на првом месту енглеске топ листе. Но, име Винсента Крејна везује се најчешће за његов рад са легендарном групом Atomic Rooster чији је члан у почетку био и чувени бубњар Карл Палмер. Иако веома популарни почетком седамдесетих, они су прилично тихо нестали са сцене. Недавно је Винсент поново окупио групу и уз помоћ неких познатих гостујућих музичара међу којима је и гитариста Pink Floyd, Дејвид Гилмор, снимио албум „Headline News" који би требало да Atomic Rooster врати на позиције што су их изгубили током протекле деценије.

РОК РОК РОК РОК РОК

Интервју

ЛЕИД БЕК (LAID BACK)

СУНЧАНИ РЕГЕ

Крајем јануара у Кану је одржан МИДЕМ '84, осамнаести интернационални сајам музичке индустрије. Сајам су као и сваке године допуњавали атрактивни фестивалски програми у којима су учествовала многа позната имена популарне музике. МИДЕМУ је присуствовао и стални сарадник Хит-стране, Дејан Цукић, па ћемо у неколико наредних бројева објавити његове разговоре са некима од учесника.

Помислите колико сте само пута у последњих неколико месеци чули нарадију песму „Sunshine Reggae", али вам имена њених твораца, Џона Гулдберга и Тима Стала, краће – дуета Леид Бек (Laid Back) сасвим сигурно ништа не значе. Потпуна анонимност ове двојице Данаца, као контраст огромној популарности њихове песме била је најјачи мотив за разговор са њима.

● Најбоље да почнемо од почетка?

– Наравно. Тим и ја кренули смо да свирамо заједно и створили Laid Back пре скоро пет година. Пре тога покушавали смо у разним групама под разним именима, али није ишло. Прве две године Laid Back није имао никакав уговор и углавном смо све време проводили у малом студију у коме смо компоновали. Године 1981. нам је изашао први албум у Данској, али без неког великог успеха... Онда је дошао „Sunshine Reggae" и све се променило. Од тада само седимо у студију и радимо.

● Имали сте ипак и наступе уживо?

– Да. Од прошлог пролећа када смо били у Италији пропутовали смо целу Европу. Окупили смо концертни састав у коме је седам људи и... одлично се забављамо.

– Каква је иначе музичка сцена у Данској?

– У Данској се дешава много ствари. Има различите музике и много добрих музичара. Мислим да је једини разлог што они не постижу неки већи успех у свету то што певају на данском тако да је њихова публика ограничена само на нашу земљу. Наш успех могао би да буде подстицај за друге групе да пишу текстове и певају на енглеском тако да ће у будућности верујем бити популарних састава из Данске.

● Ваш албум се зове „Keep Smiling" („Настави да се смешиш"). Да ли је то ваша филозофија?

– Да. Ми смо такве особе, живимо на тај начин и једино што желимо је да пишемо веселе песме. Срећну музику.

● Тиме, ти стално ћутиш. Реци ми бар где сте снимили видео спот за „Sunshine Reggae"?

– Направили смо га у Шри Ланки.

● Као Duran Duran?

– Не... Мислим да то није...

● Мислиш није иста плажа. Ипак, волели бисте да будете успешни као они, зар не?

– Ми свирамо само из забаве, знаш.

● Да, наравно. Али хтео бих нешто друго да вас питам. Откуд толико дуета на данашњој сцени?

– Дуо је сјајна комбинација. Разговарао сам са многим људима који нам завиде што смо дуо јер тешко је радити потпуно сам, а боље је и када нема много људи који покушавају да одлучују.

● Значи, ви се не свађате?

– Не. Не губимо време на расправе – ми хоћемо да се забављамо...

● Кад можемо очекивати нове плоче Laid Back?

– Не знамо. Радимо на новом албуму, али немамо никакав одређен датум. Кад буде завршен, биће завршен.

● Мислите ли да ће на тој плочи бити још један хит као „Reggae"?

– Надамо се. Биће све другачије – то је сигурно. Прва два албума снимили смо потпуно сами, сада ћемо користити друге музичаре што ће сигурно утицати на звук плоче. Биће ту доста фанка, музике за игру и... важно је да буде забавно.

ИСТИНА
О ЛЕТЕЋИМ
ГМИЗАВЦИМА

БИО ЈЕДНОМ ЈЕДАН ФАНТОМ

ПЕДЕСЕТ ХИЉАДА ГОДИНА ПРЕ НЕГО ШТО СУ СЕ ПОЈАВИЛЕ ПРВЕ ПТИЦЕ НЕБОМ СУ ВЛАДАЛА ОГРОМНА КРИЛАТА БИЋА. ВЕРОВАЛО СЕ ДА СУ ЛЕТЕЛА САМО УЗ ПОМОЋ ВЕТРА. АЛИ, ФОСИЛНИ ОСТАЦИ ПРОНАЂЕНИ У БРАЗИЛУ ОТКРИВАЈУ НАМ ЛЕТАЧА СА ОСОБИНАМА НАЈСАВРШЕНИЈИХ ЛЕТЕЋИХ МАШИНА.

Све је почело на једној малој пијаци у Сао Паолу где се већ више од једног века продаје необично камење у облику лепиње које, кад се разбије, открива фосил рибе, неке биљке или нешто друго што туриста, за разлику од стручњака, не може лако да препозна.

Од пре извесног времена на пијацу су почеле да стижу кости необичног облика. Кад је сазнао за ово, палеонтолог из Венеције Ђанкарло Лигабуе похитао је на лице места и установио да се ради о костима птеросаура, летећег гмизавца који се појавио на Земљи пре 200 милиона година и нестао заједно са диносаурима... Прави изазов за једног стручњака заљубљеног у свој позив. Лигабуе и његова екипа најпре су покушали да открију порекло „лепиња" са фосилима и сазнали да се сбласт одакле стижу налази на североистоку Бразила и да се зове Ла Чапада до Арарипе. У ствари са висоравни која заузима 60 × 160 километара, у држави Чеара. Лигабуе је пре годину дана организовао експедицију састављену од стручњака из читавог света.

Крила од 15 метара

Пут их је довео у место Сантана. Тамо се сви баве ископавањем фосила, чак и градоначелник, заједно са апотекаром. Уз њихову помоћ занемарујући обичне фосиле, екипа стручњака дошла је до остатака рептила из прошлости који су изузетна реткост: пронашли су читаву лобању и кљун односно чељуст орнитокеируса, летећег рептила чији је распон крила износио око седам метара, затим део лобање једне непознате врсте и кљун једног птеросаура огромних димензија. Овај гмизавац прилагођен летењу имао је на врху кљуна густе зубе којима је у лету хватао рибе са површине воде. Само глава и кљун птеросаура дужи су од једног метра.

Кад су то установили палеонтолози су се, за даљу реконструкцију његове величине и облика, послужили већ познатим елементима, и закључили да је „чудовиште" имало распон крила и до петнаест метара, дакле, птеросаур је највеће од свих бића која су летела овим нашим небом.

Тако су открића у Шапади помогла да се прошири знање о прилично тајанственим летећим гмизавцима, као и да се комплетирају одговори на многа питања. Како су у ствари изгледали летећи гмизавци? Чиме су се хранили? Како су живели? Да ли им је крв била хладна као и њиховим прецима, или су већ имали механизме за регулисање телесне температуре? Осим тога, пронађене кости пружиле су палеонтолозима и јединствену могућност да продру у тајну летења која представља једно од основних поглавља еволуције.

Крзнени летачи

Још од самог почетка живот је настојао да продре у атмосферу – каже Филип Таке, директор Природњачког музеја у Паризу, такође члан експедиције. – Човек који данас покушава да освоји простор авионима и свемирским летелицама имао је своје претходнике у том настојању: гигантске инсекте из геолошког раздобља карбон (пре 450 милиона година) и лептире из тријаса, од пре двеста милиона година, од којих су почеле да се развијају опне између сапа и трупа. У индонежанским шумама и данас живе такозвани „летећи змајеви", последњи потомци ове врсте који скачући са дрвета на дрво лебде у ваздуху као некакве авети.

Кад је „осетила" прве покушаје животиња да полете, природа их је, кроз еволуцију, припремила за овај подухват: поједини делови тела им се издужују и појављује се перје. Код животиња које су покушале да се вину у небо – инсекти, гуштери, сисари, змије, жабе, торбари – из предњих шапа развила су се крила. Ако бисмо се за објашњење овог процеса послужили анатомијом човека, то значи да су код њих палац, кажипрст и средњи прст атрофирали, повукли се и претворили у канџе, да су се мали прсти потпуно изгубили а они до њега претворили у главне носаче крила.

Код птеросаура је прилично масивна структура тела морала да поднесе велики напор и пренесе снагу мишића на огромну мембрану крила. Како су могли да буду толико снажни?

– Снажни и лаки – објашњава Лигабуе. – Проблем тежине за ове животиње решен је на готово савршен начин: кости су постале шупље и својом ваљкастом грађом обезбедиле лакоћу и еластичност.

А како су се очувале до данашњих дана?

– Пре око сто милиона година – наставља Лигабуе – висораван на којој су пронађени била је дно једног залива, и гробље животиња.

Приликом распадања лешева у одсуству кисеоника, гасови су, у комбинацији са постојећим наслагама, изазвали таложења око костију која су се претворила у неку врсту камене облоге. Хиљадама година је овај слој штитио унутрашњост тако да су се у многим случајевима осим костију сачували чак и делови ткива, мембране и коже.

Сасвим је извесно и то да су неки птеросаури имали чак и крзно. Ово су потврдили и неки други фосили пронађени у Казахистану, у централној Азији. Овде је кратка длака беличасте боје служила птеросаурима као заштита од хладноће. Јер, да би животиња могла да полети, није неопходна само способност одржавања равнотеже, оштар вид и остало, већ и убрзан метаболизам. А то значи – и контрола телесне температуре, односно – топла крв.

Само мали трзај...

Сложен нервни систем за контролу лета и савршенији метаболизам данашњих птица још више нас удаљују од птеросаура кога видимо као летеће чудовиште које непрестано млатара огромним крилима или како се попут камена, стрмоглављује на плен.

Ништа од тога...

Нећете погрешити једино ако птеросаура замислите као чудновату птицу која, широм разапетих крила, величанствено лебди на ваздушним струјама, изнад гребена уз обале мора. Тако каже Лигабуе. А то уједно значи да су бар 50 милиона година пре појаве првих птица (археоптерикса) птеросаури већ били овладали вештином летења.

Према речима палеонтолога, летећи гмизавци гнездили су се на високим стенама уз море и лагуне и ловили рибу на исти начин као што то данас чине галебови и пеликани. Испод кљуна имали су кесу у коју су смештали уловљену рибу. Користили су узвишења или налет ветра да би што лакше разапели крила, а онда би сатима лебдели изнад воде вребајући плен.

Стручњаци су даље желели да сазнају како један инжењер који пројектује авионе будућности види ову „летелицу" из прошлости.

Прихватајући карактеристике птеросаура као пројекат авиона, Флавио Гвалдони из службе за ае-

Овако је, највероватније, изгледао први гмизавац који се винуо у небо. Својих четрдесет килограма носио је с лакоћом, упркос законима физике и аеродинамике.

Ђанкарло Лигабуе и један члан њихове екипе. У рукама су им кости птеросаура чији је распон крила износио – 15 метара.

И једно и друго чудовиште имају покретна крилца која обезбеђују лет при мањим брзинама.

Ово је реконструкција птеросауровог лета: пикира, лови и узлеће у спирали ношен ветром.

родинамику фирме „Аермаки", дао је следеће објашњење:

– Да би овладала летом, животиња мора да располаже системом контроле који тренутно мења облик крила, њихов положај, као и положај тела и сваки други покрет, што ми данас покушавамо да постигнемо сложеним електронским системима. Зато и није чудо што птеросаур ипак није монструм, већ изненађујуће сложена летећа машина. Чак је и његово крзно имало сасвим одређену термичку и аеродинамичку улогу. За једног овако успешног летача био је потребан само мали трзај па да га ветар понесе у висине, брзином од 30 – 40 километара на час.

Али...

По једној теорији, ниједно живо биће које лети не може бити теже од двадесетак килограма, јер се тежина повећава брже од површине која га држи у ваздуху: метар површине је само квадратни метар, а метар тежине, у ствари, кубни метар. По овој теорији, птеросаури који су тежили преко 40 килограма нису могли да лете!

Они то, очигледно, нису знали!!!

Д. В.

НИЈЕ ТО ЗА ДЕВОЈКУ

Нисам више млада. Имам два одрасла сина. Мој муж је умро пре неколико година. Живимо од прихода са фарме кокошака. Моји синови и ја све радимо сами.

Све је почело у рано пролеће. Елвис, мој млађи син био је добар и вредан дечак, весео и отворен. Знао је да ради све. Није трчао за девојкама као старији Џон. Скоро цео дан проводио је на фарми и радо помагао суседима.

Једне вечери приметила сам да се мој Елвис нешто узнемирио. Током вечере није ништа говорио, након тога нервозно је прелистао новине и око девет сати нагло истрчао из куће. Чула сам када се бучно вратио, било је врло касно.

Елвис има двадесет година и може да ради шта хоће, али нисам навикла на његове касне изласке. Сваку би мајку узнемирила та нагла промена. Следећих дана његово понашање променило се још више. Радио је све површно, брзо, није био весео као раније, није се чуло његово певушење.

На моја питања шта се то с њим догађа само је климао главом и, ништа не говорећи, излазио из собе.

Данас се мало сећа свега тога, зна само да су му давали неке постхипнотичке инјекције, сигурно да би заборављао све што се тих вечери догађало. Узнемирила сам се и решила да га пратим. Тога дана после вечере жустро је изашао из куће, отворио гаражу, упалио кола и одјурио главном улицом.

Била сам беспомоћна јер нисам имала друга кола а што је најважније ја уопште нисам знала да возим. Мој отац је сматрао да то није за девојку.

Следећег дана покушала сам да га задржим, али он је, ништа не говорећи, склонио моју руку са кваке излазних врата и отрчао у гаражу.

Следеће вечери закључала сам врата. Узалуд. Залетео се и ударио их таквом силином да су излетела из рама а он, не осврћући се на мене излетео као без главе. Више нисам знала шта да урадим. Шта се то догодило са мојим разумним и добрим дететом?

Тог дана ставила сам већу дозу средства за спавање у млеко које је Елвис редовно пио за вечеру. Заспао је још за столом. У девет сати изашла сам из куће. Хтела сам пешке да идем према главној улици и видим шта се то тамо дешава у ово време. Ипак, отишла сам према гаражи. Никада нисам возила кола, али десило се нешто необично – зажелела сам да возим. Села сам за волан, упалила мотор и извела ауто на главну улицу. Уживала сам у вожњи. Возила сам сигурно, и то по мраку иако увече лоше видим, а наочаре сам заборавила код куће.

Имала сам осећај да све ради неко други а не ја. Ишла сам полако главном улицом и гледала около. У једном тренутку спазила сам да ми на путу стоје чудне цилиндричне фигуре обрасле густом длаком. Једном дугачком руком држали су се асфалта а другом давали неке знакове. Откуд сам знала да то мене позивају?

Стала сам и, поред чудног осећаја гађења помогла им да се сместе у кола. Било их је петорица.

– Возите брже према мору – било је наређење дато без иједне речи. Радила сам све као у трансу. Окренула сам кола око трга и притисла гас. Мачије очи скакале су из таме отвореног пута као мали демони. Укрутила сам се од ужаса и страха. Нестало је задовољства због моје беспрекорне вожње. Море је било с десне стране, поред самог пута.

– Брже – опоменули су ме. 80, 100, 140 километара на час... Кад је Елвис возио више од 100 километара, увек сам га молила да смањи брзину.

Асфалт је бежао испод точкова. Пројурила сам поред великих стена и ограде изнад прве провалије. Знала сам одлично тај пут. Ту смо се са Елвисом често возили. Чинило ми се да ауто час лети ваздухом час пропада. У раскрсници код Њу Константина улетели смо несмањеном брзином. Одмах иза ње био је оштар завој. Нисам могла да кочим. Ограда је пукла као шибица и срушили смо се у провалију, у море.

Никад нисам знала да ауто тако брзо тоне. Вода је улазила унутра тако брзо као да су зидови од сита.

У првом тренутку изгубила сам оријентацију али брзо сам пронашла кваку на вратима, отворила сам и исплива на површину.

Како је добро што знам да пливам.

Они нису знали.

Од тада смо мирни.

Изашла сам неповређена на обалу. Више и не помишљам да возим кола. Мој отац је говорио да то није за девојку. Али, научио ме је да пливам. И видите – имао је право.

Контрола мисли

Из дубоке несвести Бена је пробудило куцање. Металне шапе аутомата ударале су у стаклени кавез на средини огромне потпуно празне просторије. Само на једном зиду налазила су се велика отворена врата кроз која се видео његов хеликоптер којим је из свемирског брода стигао у овај град.

Његова прва мисао била је: како да изађе одавде? На себи је имао само одело, све остале његове ствари лежале су на гомили у углу просторије. Помислио је на ручну гранату коју је имао у десном џепу панталона. Ако њу баци у угао стакленог кавеза... У том моменту један део стакленог зида се отворно и метална шапа ишчупала му је гранату из руке и ставила је на гомилу у ћошку.

Бен се укочио од страха. Читају његове мисли! Не треба мислити ни о чему шта је важно у том моменту... треба... рачунати... 5687 пута 11 јесте 62557. 5687 пута 12 јесте 68244. 5687 пута 13...

Није могао довољно да се концентрише. Друге, грозничаве мисли пролетеле су му кроз главу. Како обавестити Каја кад почне да га тражи да и он не улети у клопку? 5687 пута 13... Не мислити ништа! 6587 пута 14... Кад би могао да позове Каја! Предајник! Има га код себе! Само да га извуче из појаса и приближи устима!

Осетио је хладан метал шапе која је манипулисала око његовог појаса. Почео је очајнички да се бори, хватао је металне зглобове, притискао рукама свој предајник али без успеха. Хладни прсти обавили су свој посао брзо, спретно и сигурно. Микропредајник се нашао на гомили одузетих ствари у углу просторије.

Бен је прекинуо рачунање. Није то имало смисла. Како да се извуче? Регистрована је свака његова мисао, свака одлука његовог мозга... мозга... мисли... одједном је схватио, није смео о томе да помисли, али је схватио шта треба да уради. Почео је да проверава своју претпоставку. Узимао је у руке предмете из свог џепа мислећи да га могу сигурно спасти, али сви су му били моментално одузимани. Тада се концентрисао на ту једну једину мисао и...

Металне шапе ухватиле су његово тело око струка, стаклени зид се отворио, а он је бачен на гомилу у углу собе. Истог тренутка се подигао и потрчао кроз отворена врата сале према свом хеликоптеру. Био је спасен.

Нису разликовали људски организам од ствари које му само служе.

Изнад града који је постојао све мање и готово нестваран летео је према [illegible] негостољубиве планете.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	ПОЉОПРИВРЕДНА МАШИНА	ПРОСТОРИЈА ЗА РАД	ЛУТРИЈСКИ ЛИСТИЋ, ЛОЗ	ИМЕ ПЕВАЧИЦЕ ТАРНЕР	АУТО-ОЗНАКА ЕГИПТА	НАША РЕКА	ЈЕСЕЊА ТРАВА
МЕСТО КОД ДУБРОВНИКА							
РЕТКА СТВАР (ЛАТ.)							
ГРАД НА ЈУГУ АРАБИЈЕ					ЗНАК ЗА РАДИЈУМ		
МУШКО ИМЕ ОД МИЛА					"ЕВЕНТУАЛНО" / БИЛИЈАРСКИ ШТАП		
ПРАВАЦ ПРОТИЦАЊА				ЕГИПАТСКО БОЖАНСТВО / ТРГАТИ			
КАО ОНАЈ							ГЛАВНИ ГРАД СЕНЕГАЛА
АУТО ОЗНАКА РИЈЕКЕ			БИЛО КАД / ОРСОН ВЕЛС				
ВРСТА ПОВРЕДА КОРАБА	"CODEX"				СТАНОВНИК ЛИКЕ	"АМПЕР" / ГРЧКА БОГИЊА НЕСРЕЋЕ	
АМИРИН. ШАХИСТ, ЧЕХ, ЉУБОМИР							
"ЕАСТ"		ГРАД У СССР	РЕКА У БАНАТУ / ВРЕМЕ ОД 12 МЕСЕЦИ				
ПРОУЧАВАЛАЦ ЛОГИКЕ							
ИМЕ СЛИКАРА ТУРТИЋА				ЗНАК ЗА ЕРБИЈУМ		МАКАР КОЈИ	ЈЕЛЕН СА ВЕЛИКИМ РОГОВИМА
ПРИБОР ЗА НОШЕЊЕ МЕТАКА							
СТАРА АЗИЈСКА ДРЖАВА							
НАШ ПИСАЦ МАТИЈА				СТАДИОН У БУДИМПЕШТИ / ЕВРОПСКИ НАРОД			
ПРВО СЛОВО АЗБУКЕ		ДЕО КОЊСКЕ ОПРЕМЕ / МАЉА			Д. И. / МУШКО ИМЕ (АЛИЛ)		
СЛЕВАЊЕ СВИХ РЕКА У ЈЕДНО МОРЕ	ЗНАК ЗА ДИНАР		ДРАГИ КАМЕН / ОБАР				
ИМЕ ПЕВАЧИЦЕ МИЛОШЕВИЋ							
ГРАД У ФРАНЦУСКОЈ						"ЛИТАР" / ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА	
ОСТРВО У ГРЧКОЈ							
ЗАВАРИВАН							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: испрати, нарамак, тремоло, радикал, Иво, Си, Гомес, к, анимато, Н, Нара, тканина, каца, ал, и, Итаси, Њујорк, Аларкон, Ц, оро, селенат, промаја, бригадир, Еро, аћ, Тара, ж, атамани, нишадор.

И ЏЕРИ

ХЕЈ, ЏЕРИ, РЕЦИ МИ КАКО СЕ ТО ПРИМЕЊУЈЕ?

ВРЛО ЛАКО!

НАУЧИ МЕ НАЈБИТНИЈЕ!

ЈЕДНОСТАВНО: САМО СЕ ОПУСТИ И ГЛЕДАЈ МЕ У ОЧИ!

ТИ СИ У МОЈОЈ ВЛАСТИ! РЕЦИ ДА ЈЕСИ!

ТИ СИ У **МОЈОЈ** ВЛАСТИ!

УСКОРО ЋУ ПОТПУНО ВЛАДАТИ ТОБОМ!

УСКОРО ЋУ **ЈА** ВЛАДАТИ **ТОБОМ!**

© METRO-GOLDWYN-MAYER INC

ПАЗИ ОВО! ХИПНОТИЗИРАЛИ СУ ЈЕДАН ДРУГОГ!

СРЕЋА ШТО ЈЕ **ОВАЈ МАЊИ** МОЈ ДРУГ!

О ТЕБИ ЋУ СЕ ПОБРИНУТИ КАСНИЈЕ!

ПУЦ!

...И ПРЕСТАНИ ДА ПОДУЧАВАШ ТОМА! ЈЕ Л' ЈАСНО?

ТРАС!

biblioteka
dom i škola

U ovoj biblioteci, namenjenoj prvenstveno srednjoškolskoj omladini i studentima kao lektira uz nastavu književnosti, objavljuju se dela najistaknutijih pisaca jugoslovenske i strane književnosti.

20% popust pri kupovini za gotovo

biblioteka
reč i misao

obuhvata najbolja klasična i savremena ostvarenja svetske i domaće književnosti. Svi književni rodovi, sve književne epohe i gotovo sve književnosti sveta, zastupljene su u ovoj poznatoj džepnoj knjizi.

JUGOSLOVENSKA KNJIŽEVNOST

1. Ivan Cankar: **KRALJ BETAJNOVE, SLUGA JERNEJ I NJEGOVO PRAVO** .... 60.—
2. Rodoljub Čolaković: **ZAPISI IZ NOR-a** .... 90.—
3. Radoje Domanović: **MRTVO MORE I DRUGE SATIRIČNE PRIČE** .... 110.—
4. Marin Držić: **DUNDO MAROJE** ...... 80.—
6. Miroslav Krleža: **POVRATAK FILIPA LATINOVIĆA** .... 320.—
6. Ivan Gundulić: **DUBRAVKA** .... 70.—
7. Ilić. **PESME** .... 70.—
8. Đura Jakšić: **PESME** .... 75.—
9. Đura Jakšić: **PRIPOVETKE** .... 100.—
10. Zmaj. **PESME** .... 80.—
11. Vuk Karadžić **IZABRANI SPISI** ...... 140.—
12. Petar Kočić: **ODABRANA DELA** ..... 80.—
13. Ante Kovačić: **U REGISTRATURI** ..... 150.—
14. Ivan Goran Kovačić: **JAMA I DRUGE PESME** . 80.—
15. Kranjčević **PESME** ..... 50.—
16. Desanka Maksimović: **PESME** .... 180.—
17. Marinković: **RUKE** ..... 170.—
18. Matavulj: **BAKONJA FRA BRNE** .. 80.—
19. Matoš: **ODABRANA DELA** .... 200.—
20. Mažuranić. **SMRT SMAIL AGE ČENGIĆA** .... 80.—
21. Nazor **PESME** .... 50.—
22. Sava Nemanjić: **ŽIVOT STEFANA NEMANJE** .... 50.—
23. Njegoš. **LUČA MIKROKOZMA** ... 49.—
24. Dositej Obradović: **ŽIVOT I PRIKLJUČENIJA** .... 80.—
25. Veljko Petrović: **PESME I PRIPOVETKE** . 200.—
26. Sterija **KOMEDIJE** .... 100.—
27. Preradović: **PESME** ..... 50.—
28. Prešern: **PESME** .... 70.—
29. Kočo Racin: **BELA PRASKOZORJA** .. 65.—
30. Radičević. **PESME** .... 150.—
31. Borislav Radović: **IZABRANE PESME** ..... 48.—
32. Rakić: **PESME** .... 130.—
33. Isidora Sekulić: **ODABRANA DELA** .... 300.—
34. Skerlić. **KNJIŽEVNE KRITIKE** .. 180.—
35. Dobrica Ćosić: **KORENI** .... 220.—
36. Branko Ćopić: **OSMA OFANZIVA** ..... 220.—
37. Bora Stanković: **KOŠTANA I DRUGE PRIPOVETKE** .... 230.—
38. Šantić: **PESME** .... 50.—
39. Šenoa **SELJAČKA BUNA** ..... 120.—
40. Aleksandar Vučo: **PET PETLIĆA** .... 130.—
41. Voranc **SAMONIKLI** .... 90.—
42. Čedo Vuković: **MRTVO DUBOKO** ...... 28.—
43. Ujević: **PESME** .... 90.—
44. Župančič **CICIBAN I DRUGE PESME** .... 50.—
45. * * * **BUGARŠTICE** .... 33.—
46. * * * **NARODNA BAJANJA** .. 160.—
47. * * * **NARODNE POSLOVICE** .... 150.—
48. * * * **NARODNE PRIČE.** 80.—
49. * * * **NARODNE ZAGONETKE** .... 49.—
50. * * * **NARODNE PRIČE O ŽIVOTINJAMA** .... 120.—
51. * * * **NARODNE LIRSKE PESME** .... 90.—
52. * * * **SRPSKE NARODNE BAJKE** .. .. 220.—
53. * * * **DVORI SAMOTVORI — TUŽBALICE** .... 40.—
54. * * * **JUGOSLOVENSKA LIRIKA IZMEĐU DVA RATA** .... 90.—
55. * * * **PESME NOB-a** .. 100.—

STRANA KNJIŽEVNOST

56. Aristotel: **O PESNIČKOJ UMETNOSTI** .... 180.—
57. Balzak: **EVGENIJA GRANDE** ... 110.—
58. Balzak **ŠAGRINSKA KOŽA** .... 100.—
59. Blok. **PESME** .... 150.—
60. Čehov **IZABRANE PRIČE** 70.—
61. Čehov: **PROSIDBA I DRUGE JEDNOČINKE** .... 70.—
62. Gorki **MATI** .... 300.—
63. Dostojevski: **ZLOČIN I KAZNA I/II** .. 240.—
64. Gogolj: **TARAS BULJBA** . 90.—
65. Igo **JADNICI I—V** ..... 390.—
66. Jesenjin: **PESME** .... 80.—
67. La Fonten: **BASNE** ..... 70.—
68. Lorka. **PESME** .... 140.—
69. Toms Man: **BUDENBROKOVI I/II** .. 260.—
70. Mopasan **PRIČE IZ NORMANDIJE**. 80.—
71. Prever **IZABRANE PESME** .... 100.—
72. Petrarka: **SONETI I KANCONE** .... 80.—
73. Svift: **GULIVEROVA PUTOVANJA** .... 170.—
74. Šekspir **HAMLET** .... 90.—
75. Šekspir: **ROMEO I JULIJA** ...... 200.—
76. * * * **KALEVALA (finski narodni ep)** .... 160.—

Sve knjige su štampane ćirilicom u broširanom povezu.

77. Eme Sezer: **KRSTAŠKI RATOVI TIŠINE** 18.-
78. Simo Matavulj: **BEOGRADSKE PRIČE** . 20.-
79. Milan Kašanin **IZABRANI ESEJI** 20.-
80. Raičković: **PESME** 20.-
81. Dimitar Solev: **KRUŽNO PUTOVANJE SENKE** 20.-
82. Aco Šopov: **DUGO DOLAŽENJE OGNJA** 20.-
83. Iljf i Petrov **NOVA ŠEHEREZADA** .. 20.-
84. Marina Cvetajeva: **NEOVDAŠNJE VEČE** .. 20.-
85. Montenj: **OGLEDI** 20.-
86. Edmon Rostan: **SIRANO DE BERŽERAK** 20.-
87. Anri de Monterlan. **MRTVA KRALJICA** 20.-
88. Somerset Mom. **IZABRANE PRIPOVETKE** 20.-
89. Lorens. **TAJNE FENIKSA** 20.-
90. T.S Eliot: **IZABRANE PESME** 20.-
91. Vajt: **NOĆ LUPEŽA** 20.-
92. Kalderon de la Barka: **ŽIVOT JE SAN** 20.-
93. Himenes. **JA NISAM JA** 20.-
94. Bucati: **ПРОДАВ. ТАЈНИ** 20.-
95. Pritam **TAJ ČOVEK** 20.-
96. Ismail Kadare: **GENERAL MRTVE VOJSKE** 20.-
97. Erih Koš: **SATIRE** 40.-
98. Miodrag Pavlović: **IZABRANE PESME** 40.-
99. Rudi Šeligo: **DA LI DA TE POSPEM LIŠĆEM** 40.-
100. Paustovski **NOVELA O ŠUMAMA** ... 40.-
101. Grin: **PACOLOVAC** 40.-
102. Osip Mandeljštam: **RAZGOVOR O DANTEU**. 40.-
103. Hajtov: **DIVLJE PRIČE** .. 40.-
104. Vidapati: **PESME O LJUBAVI** 40.-
105. Kavafi: **PESME** 40.-
106. Džon Apdajk: **RAZUZDANI EROS** 40.-
107. V.S.Mervin: **VAŠKE** 40.-
108. Euđenio, Montale: **LEPTIR IZ DINARA** 40.-
109. Oktavio Pas: **LUKOVI** ... 40.-
110. Nušić: **TAKO JE PISAO BEN AKIBA** 80.-
111. Šulc: **MANEKENI** 80.-
112. Peter Handke: **GOLMANOV STRAH OD PENALA** 80.-
113. Leopold Sengor **KUMBA TAM SPAVA** ... 80.-
114. Seferi: **MITSKA ISTORIJA** 80.-
115. V.S. Najpol: **U SLOBODNOJ DRŽAVI** . 80.-
116. Vib: **ŠTA JE PISAC HTEO DA KAŽE** 80.-
117. Borhes: **KRATKE PRIČE** 100.-
118. Puškin: **KAPETANOVA KĆI** 100.-
119. Volter **KANDID** 100.-
120. Fokner **DOK LEŽAH NA SAMRTI** 100.-
121. Gijom Apoliner **PESME** 120.-
122. Makijaveli: **VLADALAC** . 120.-
123. Sol Belou: **ČOVEK BEZ OSLONCA** 120.-
124. Ivo Andrić: **PROKLETA AVLIJA** ... 120.-
125. Marks-Engels **ČLANCI IZ »NOVIH RAJNSKIH NOVINA«** 120.-
126. Voznesenski: **ZOV JEZERA** 150.-
127. Bokačo **IZ »DEKAMERONA«** ... 150.-
128. Seneka **RASPRAVA O GNEVU** . 150.-
129. Alan Po **AVANTURE GORDONA PIMA** 150.-
130. Sarojan **ZOVEM SE ARAM** 150.-
131. Omar Hajjam **RUBAIJE** 150.-
132. Malamud **CRNO JE MOJA OMILJENA BOJA** 150.-
133. Marks: **KRIT. HEGELA** . 160.-
134. Desnica **PROLJEĆA IVANA GALEBA** 200.-
135. Meša Selimović: **DERVIŠ I SMRT** 240.-
136. Marks-Engels: **O UMJETNOSTI** 240.-
137. F M Dostojevski **ODABRANA PISMA** ... 240.-
138. Andrić **SVESKE — ZNAKOVI PORED PUTA** 300.-

Sve knjige su štampane latinicom u broširanom povezu.

„RAD" – IZDAVAČKA RADNA ORGANIZACIJA
11000 BEOGRAD Moše Pijade 12
Telefoni 422-517 i 404-765

NARUDŽBENICA – PZ/36

Ovim neopozivo naručujem (upišite brojeve knjiga koje naručujete)

____

____

____

ZA GOTOVO – Vrednost naručenih knjiga uplatiću pouzećem (prilikom preuzimanja od pošte) **SA POPUSTOM od 20%, za porudžbine ispod 500.– din. poštarinu plaća kupac.**

NA OTPLATU – Vrednost naručenih knjiga uz godišnju kamatu od 18% otplatiću u __________ redovnih mesečnih rata po prijemu knjiga računa i uplatnica s tim što ću prvu ratu uplatiti poštaru prilikom prijema. Knjige se mogu otplaćivati u najviše 10 mesečnih rata a najmanja rata je 300 – dinara. Kupci na otplatu overavaju narudžbenicu u organizaciji gde rade a penzioneri uz narudžbenicu dostavljaju pretposlednji ček od penzije. U slučaju spora nadležan je Peti opštinski sud u Beogradu

____
(Prezime i ime)

______________ ______________
(Zanimanje) (Broj lične karte i mesto izdavanja)

____
(Broj pošte mesto i adresa stana)

____
(Radna organizacija i mesto gde je kupac zaposlen)

______________ ______________
(Datum) (Overa o zaposlenju i potpis ovlašćenog lica)

(M. P.) ______________
(Potpis kupca)

116

ГЛУМЦИ У ВИТРИНИ

ПОРЕЂАНЕ НА ПОЛИЦИ, ДАЛЕКО ОД ДАСАКА КОЈЕ ЖИВОТ ЗНАЧЕ (ЧАК И ЗА ЊИХ) ЛУТКЕ МАРИЈЕ КУЛУНЏИЋ ДАНАС СУ ПОЗИРАЛЕ ЗА „ЗАБАВНИК". ЧУЈМО ЊИХОВУ ПРИЧУ.

Кад сам на фестивалу у Америци угледао моју стару добру пријатељицу Марију, толико сам се обрадовао да сам на сав глас почео да вичем да је и она стигла из далеке Југославије – причу је почео енглески Панч (1), као да му стотине година које има за собом дозвољавају да свим осталим луткама изиграва неког старешину. – Мој тата, старији господин Перси Прес, никада не пропушта састанке међународног удружења луткара УНИМА. Кад год је у прилици и није на путу по Великој Британији, он се одазове позиву. Знате ретки су данас људи као он, традиција да луткари путују по земљи, да залазе и у најмања села и градове полако се губи. Међутим, Перси је упоран. Жели да одржи тај лепи обичај када су марионетска мала позоришта била нешто без чега није могао да се замисли чак ни мањи вашар.

– А ја, Панч, већ годинама постојим у енглеској традицији, мој лик представља синоним за јунака који упада у различите ситуације и из свих се извлачи као победник. И кад сви помисле да ће ме неки „жаца" ухватити, да ће ме неки разбојник надмудрити (све су то такође моји другари, лутке) ја се вешто извучем. Знате, то вам је слично као што је код вас некада у Босни постојао лик карођоза, у Србији је то био Тодор, познатији уз оно неизбежно „куку" испред његовог имена. И он је увек западао у неке невоље и таман кад би сви стали да вичу „куку Тодоре", успевао је да изађе као победник.

– Није нимало лепо што ниси дозволио једној дами да започне разговор – умешала се чешка марионета (2). – Требало је прво да објасниш каква си ти то лутка, како се крећеш по позорници. Ево, на пример ја – стара сам неколико деценија (не приличи једној дами да тачно открије године, зар не?) и претеча сам знатно компликованијих марионета какве се данас углавном праве. Моје тело окачено је за дебљу жицу дугачку око четрдесет центиметара за чији су горњи крај везани конци причвршћени за моје ноге и руке. Човек који ме изводи на сцену и помаже ми да живим покрећући моје тело и удове обично се не види, стоји на некој врсти моста изнад позорнице који је скривен драперијом, публика му чује само глас којим ја проговарам и „глумим". Данас су марионете везане и са петнаест, двадесет конаца, и делују „изистински".

– Моја колегиница била је врло скромна – ускочила је краљица из варшавског позоришта „Гуливер" (3). – Није вам рекла доста тога. Иако је прилично стара (за разлику од мене, на пример) то није ништа у поређењу са низом година колико постоји врста лутке коју она представља. Марионете су познавали још Грци, у њихово време изводачи су се називали неуроспасти. Њих су преузели Римљани и Византијци, појављивале су се и у средњем веку и то највише код такозваних мима, то су били путујући луткари који су увесељавали пук.

– Немојте само да причамо о марионетама – затрептала је заносно лија – мудролија иначе краљичина суграђанка и колегиница из истог театра (4) – Ништа мање нисмо популарне ни ми лутке које се стављају на руку! Без обзира што су марионете од 1674. године ушле и у оперу (те године у Паризу је отворена марионетска опера) и наша традиција је дуга. За разлику од марионета које људи оживљавају са галерије изнад позорнице, особе које нама удахњују живот стоје обично испод позорнице, високе таман толико, да на њој буде само њихова рука која нас држи. Луткари нас праве тако што нам у глави остављају отвор у који аниматор може да увуче средњи прст. Палац и домали ставља у наше руке а осталима контролише да на сцени стојимо што природније. Дакле, ми живимо кроз веште покрете наших аниматора. Да нисмо баш тако статичне доказује мој пример – рекла је лија поносно. – Унутар мог тела одевеног у раскошне хаљине постоји и додатни механизам који је убачен у конструкцију главе и омогућава да овако заводнички трепћем!

– Овај женски свет кад почне да прича, никад краја – као да се наљутио строги мандарин (5). – Извините на грубости, да вам се представим: ја сам главна личност чувеног балета Беле Бартока „Чудесни мандарин", из Мађарске сам. Као прво, лија је заборавила да вам каже да се лутке које се стављају на руку данас обично називају гињолама. И ја сам од те сорте. Некада је гињол, што у преводу са француског значи лакрдијаш, био комично лице у француским театрима лутака (нешто као мој друг Панч или Тодор, у немачкој варијанти је то Касперле, у руској – Петрушка), данас обично означава тип лутке.

– Него – „убацио" се готово стидљиво – нико ништа да каже о нашој Марији која нас толике године сакупља из свих крајева света! Љубав према нама код ње се родила сасвим случајно, док је радила као професор немачког језика у Сремским Карловцима. Једном је у Новом Саду открила књигу о луткарским позориштима Божидара Валтровића и купила је да заједно у њој ужива са својим пријатељима. Толико смо јој се допале да је са својим ђацима почела да организује представе. Прво су направили представу „Чаробњак из Оза", па кад је то доживело велики успех наставили су да раде и друге комаде у једној бисокопској дворани. Нада Андрејевић Кун, која је педесетих година у Београду водила управо основано марионетско позориште сетила се Марије Кулунџић и позвала је да ради у главном граду. Од тада нам је посветила сву љубав. Додуше, никада нас

сама није правила али нас је осмишљавала кроз туђе, а богами и своје текстове. Путујући по светским скуповима луткара почела је да скупља прво значке, па потписе луткара, на крају је својој кући почела да доноси и нас – лутке – завршио је Пјеро какав су га видели у позоришту лутака у Софији (6), шаљиво лице у француској пантомими.

Сви сте се изређали, нико да каже реч о нама – готово увредљиво је добацила сенка са Јаве (7). – Сенке су веома важне у луткарској традицији, наше порекло је са Истока. То не значи да у тим земљама постојимо само ми, напротив. На пример, у Јапану је у периоду од 1653. до 1750. позориште у коме су играли људи било строго забрањено, на сцени смо могле да се појављујемо само ми – лутке. Разлика између марионета и гињола и нас је у начину израде и представљању. Праве нас од финих, филигрански израђених метала (као мене) и другог тананог материјала. Обично смо представљене у профилу, причвршћене смо за доњи део тела, руке и ноге су нам повезане жицом или штапићима и могу да се покрећу јер су „зашрафљене"за тело. Држе нас људи иза белог, јако затегнутог платна, а публика нас види јер је на нас иза платна уперено јако светло.

Кад је Јавајка завршила, настало је комешање на полици. И друге лутке од педесетак колико их Марија Кулунџић има хтеле су нешто да кажу о себи. Неке нисмо успели ни да видимо јер су затворене у коферу, Марија нема места да их изложи. Морали смо да затворимо врата од витрине, лутке – глумци остале су неме баш као и кад смо дошли. Да се слика са Маријом имао је част само један симпатични медвед – гињола.

Весна СОФРЕНОВИЋ
Снимио: Љубомир ПАТРНОГИЋ

МАЛА ПОШТА
П.ФАХ
124

БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29
11001

писмо недеље

МУКЕ НАД МУКАМА

Моја мама има обичај да каже: „Муче ме танталове муке". Мене сада занима откуд потиче та изрека?

МИЛЕНА,
Мостар

Тантал је био митски фригијски краљ, Зевсов син који је, због тога што је одавао тајне богова, био осуђен на вечне муке глади и жеђи. Тако је поред њега стално протицала вода, али кад год је хтео да је пије, она би нестала. Исто тако над њим је висило грожђе и разноврсно воће, али када би пружио руку да га дохвати, оно би ишчезло. Отуда и изрека „Танталове муке".

ТРГОВАЧКИ ЦЕНТАР

Драги Забавниче,
Молим те да ми одговориш колику површину има Београд и које је старо име Земуна.

ЈЕЛЕНА ДУРАКОВИЋ
Београд

Молио бих те да ми одговориш (већ три пута ти пишем) које је старо име Земуна.

БОРА
из Земуна

Као и сви остали Земунци, и ја сам заљубљена у свој дивни Земун, али мало умем да кажем о њему, па бих те молила да ми ти нешто испричаш.

КСЕНИЈА
Земун

У римско доба на месту данашњег Земуна постојало је насеље са утврђењем које се звало Taurunum. За време Франака утврђено насеље на десној обали Дунава звало се Mallavila, а по доласку Словена Zemlin. И у средњем веку Земун је био важно утврђење са високим зидинама и стражарским кулама. У 15. веку Земун је припадао деспоту Ђурђу Бранковићу, а 1521. заузели су га Турци и држали све до 1717. када је припао Аустрији и постао гранично место. После протеривања Турака почело је и насељавање Немаца у ово до тада готово чисто српско насеље, а истовремено је почела и планска изградња града са широким и равним улицама. Исто тако Земун убрзо постаје и најзначајније трговачко средиште за трговину Аустрије са Турском. Године 1730. отвара се и „контумац" – главна пропусно-карантинска станица на граници која је радила све до 1824. године. Привредни и урбани успон града траје у 18. и 19. веку, а у другој половини прошлога века граде се и прве фабрике. Развија се дрвна, кожарска, метална, цигларска и хемијска индустрија. Данас се на подручју Земуна налазе и индустрија пољопривредних машина, хемијска, текстилна, фармацеутских, прехрамбених и других производа.

Земун је сада једна од општина Београда, броји око 200 000 становника и све више се шири према западу и југозападу где се спојио са Новим Београдом.

Што се површине града Београда тиче она износи 35 955 хектара.

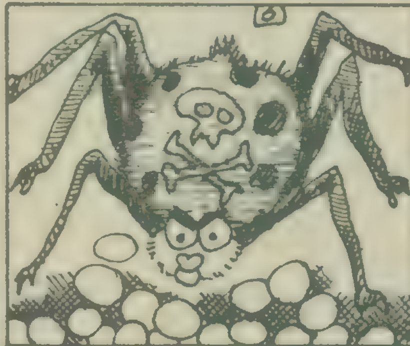
БРАНИ СЕ ОТРОВОМ

Волео бих нешто више да знам о отровном пауку црној удовици који се појавио и на Поповом пољу.

ДРАГАН БУЛАТОВИЋ
Аранђеловац

Паук црна удовица или Latrodectus mactans распрострањен је од Канаде до Огњене земље, али га има и код нас у Истри, Далмацији, Црној Гори и Македонији.

Овај паук спада међу најотровније и највероватније је да од његовог убода настрадају људи који случајно узнемире женку-мајку у скровишту или на неком снопу жита. Она заправо брани јаја у неправилном гнезду сличном гнезду домаћег паука. Женка црне удовице је већа од мужјака и дугачка је око 1,5 cm, округластог је облика с тринаестак жаркоцрвених пега. Мужјак је дугачак свега 6 mm и безопасан је по човека.

Симптоми уједа су: еритем (црвенило), а затим неосетљивост на месту убода, болови најпре у регионалним лимфним чворовима, затим по читавом телу. Брзо се развија веома тешко стање с грчевима, немиром, страхом од смрти, а понекад и шоком. Опоравак од болести је дуготрајан. Лечење се састоји у давању калцијумове соли и посебног антрилактродектичног серума.

СЛЕТ МЛАДОСТИ

Редовна сам читатељка овог листа за младе и веома ми се свиђа. Најдража ми је рубрика „Мала пошта" у којој дајете савјете, а сазнајемо и оно што нас по цијели дан копка.

И мене нешто копка.

Као и сви млади, тако и ја уживам у Слету младости који се одржава поводом нашег дана. Прошле године сам и била на стадиону и тада се родила жеља да и ја будем један од учесника.

Зато вас молим да ми одговорите:

Како се пријављује за слет?

Који се увјети морају испунити да би мој град био један од учесника?

Уз срдачне поздраве

Ваша СИЊАНКА

За слет који се организује поводом Дана младости не може се пријављивати појединачно, а о томе који ће све градови учествовати расправља се на Савезном одбору за прославу Дана младости. При томе се увек води рачуна да буду заступљени градови из свих наших република и покрајина као и то која су места већ била учесници на ранијим слетовима. За детаљна обавештења најбоље је да се обратиш Општинској конференцији Савеза социјалистичке омладине у твом граду.

РЕЧ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

На лицу имам око 20 младежа који ми у великој мери кваре изглед. Постоји ли начин да их отклоним или бар прикријем неком кремом?

ЧИТАТЕЉКА из Шапца

Лице ми је посуто младежима а да ствар буде још гора, стално се појављују нови. Како да их се отарасим или спречим њихово излажење?

ЧИТАТЕЉКА из Брчког

Под младежима (невусима) подразумевају се урођене или касније стечене аномалије коже које се одликују нарочитом бојом, изгледом, величином и обликом. Могу да се појаве на само једној страни тела али и на обе. Младеже је, из козметичких разлога, могуће уклонити пластичном операцијом, дермабразијом или смрзавањем снегом угљене киселине. Међутим, одлуку о уклањању може да донесе само лекар специјалиста.

ВЕОМА ДРАГ

Молим те објасни поријекло мог имена.

ПРЕДРАГ,
Цетиње

Твоје име је изведено од придева предраг – веома драг (родитељима).

ОСЕТЉИВА БИЉЧИЦА

Већина мојих вршњака вам пише и шаље питања. Ево шта бих ја волела да знам:

Може ли кикирики да успева у нашој земљи и где, а реците ми и нешто више о овој биљци.

ГОРДАНА РАНЧИЋ
Ниш

Кикирики, орашац или арашид како се још зове, је једногодишња биљка из рода Arachis. Пореклом је из Јужне Америке, сматра се да му је ужа домовина Бразил, Парагвај, Уругвај и Гватемала, где се гаји од давнина. Португалци су га најпре пренели у своју земљу, а одатле се проширио у друге европске земље и остале делове света. Данас се највише гаји у Индији, Кини, Северној и Јужној Америци и Африци. У Европи успева само у јужним крајевима, а код нас у Македонији.

Ова биљка највише се гаји због семена богатог уљем (42–60%) и беланчевина (28%) а употребљава

се на разне начине, првенствено за производњу уља од кога се израђује и маргарин као и многи други производи за исхрану. Користи се и у козметици за израду кремова и тоалетних сапуна. И пржено семе служи за јело, као што сви знамо.

Као биљци тропског и суптропског поднебља кикирикију је потребно веома много топлоте, светлости и влаге. Уништава га и најмањи мраз, али осетљив је и на ниске температуре изнад 0°C и у таквим условима престаје да расте и пожути. Такође на њега неповољно делују осцилације између дневне и ноћне температуре. Што се тиче влаге, најбоље успева тамо где у току вегетације пада 500–600 mm воденог талога. И преман суши је веома осетљив.

За сетву треба употребити првокласно семе које је чувано у махунама на сувом и промајном месту. Може се сејати у махуни а и очишћено, а сетва се врши у редовима на растојању од 70 до 80 cm између редова и од 7 до 12 cm између кућица у редовима.

„РАТОБОРНО" ИМЕ

Молим те да ми објасниш шта значи моје име?

РАТИСЛАВ РАНИК
Борка Талевски 2
Скопље

Ратислав је настало од именица рат и слава!

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Петар Милатовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 25 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 276.00 динара, полугодишња 552.00 динара, годишња 1.104.00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 552.00 динара, полугодишња 1.104.00 динара, годишња 2.208.00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	35.–
СР НЕМАЧКА	DM	88.–
ШВАЈЦАРСКА	Šfr	75.–
ФРАНЦУСКА	Ffr	248.–
ШВЕДСКА	Škr	255.–

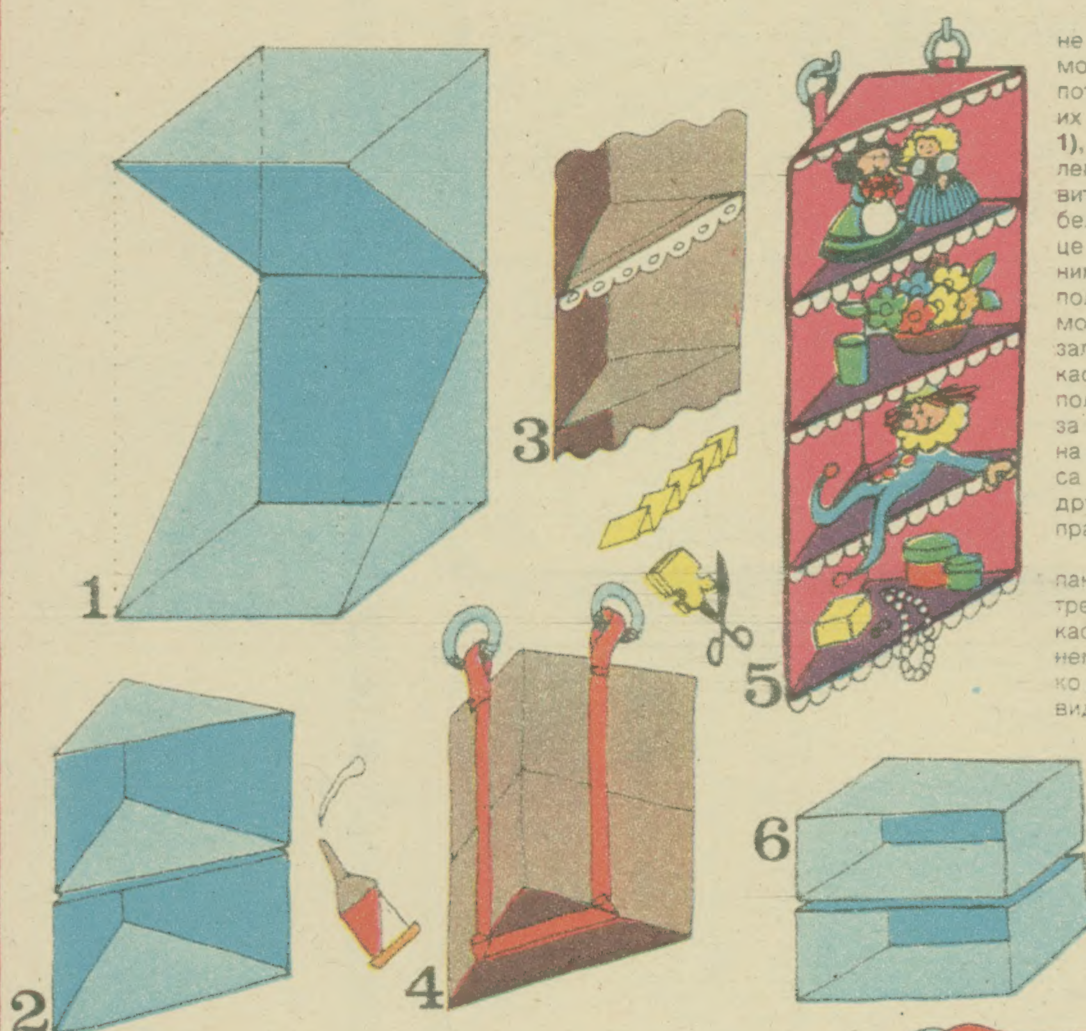
Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

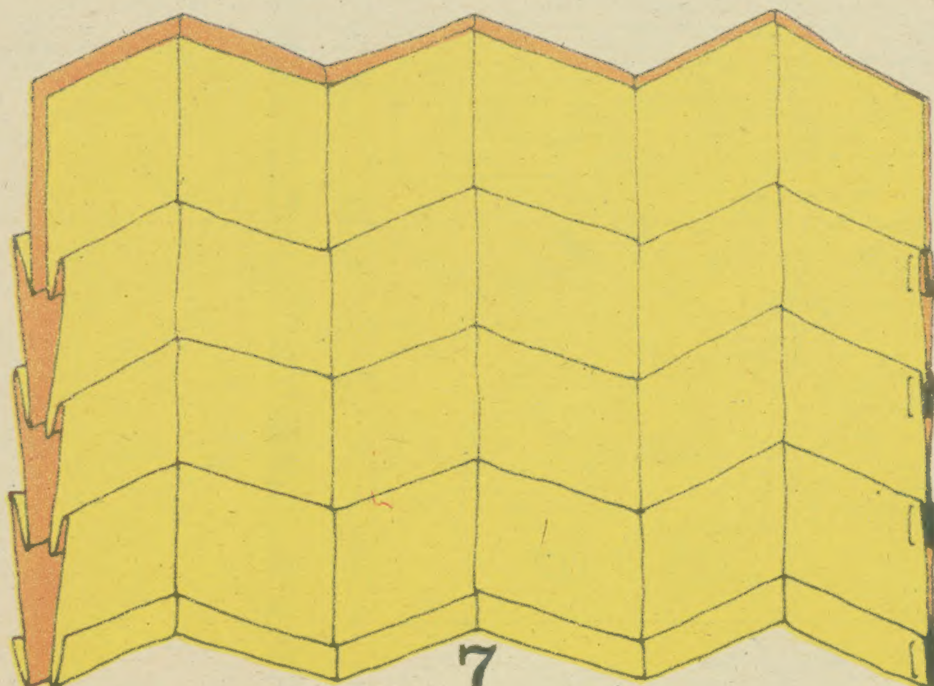

ПОЛИЦЕ ОД ХАРТИЈЕ

Предлажемо вам два система полица које су јефтине и практичне, а кад вам досаде или се испрљају, можете да их баците или направите нове. За први су вам потребне две кутије од ципела исте величине. Исеците их тако да од сваке добијете два троугласта дела **(црт. 1)**, односно четири од две кутије. Делове залепите јаким лепком као што је приказано на **црт. 2.** Ако полицу правите за собу девојчице, можете да направите и чипку од беле хартије **(црт. 3)** коју ћете залепити по ивицама полице тако да лепо пада. Ако сте вешти, исеците неки занимљив узорак, а ако нисте довољне су и цакне. Целу полицу облепите затим шареним поклон-папиром или самолепљивим тапетом.. Са наличја полице јаким лепком залепите траку на чијим су крајевима пришивене алке као што се види на **црт. 4.** На **црт. 5** приказана је готова полица са поређаним играчкицама, украсима, кутијицама за накит... Пазите, ова полица није довољно јака да би се на њу стављале тешке ствари, на пример књиге. Полицу са **црт. 5** можете да ставите у угао собе, а могућа је и друга варијанта кад се лепе целе кутије и на исти начин прави поличица.

Друга полица у ствари је „џеп" – прави се од табака пак-папира и служи за држање свезака или штампе. Потребна су вам два табака пак-папира који ћете савити као на **црт. 7** и све спојеве учврстити хефталицом. Ако немате хефталицу, употребите лепак иако он не држи тако добро. Папир се савија као на **црт. 7** а готова полица види се на **црт. 8.**

НЕЗАМЕЊИВА ПЛУТА

ДА ОБЛАКОДЕРИ НЕ ШКРИПЕ

И ПОРЕД ВЕЛИКОГ НАПРЕТКА ТЕХНОЛОГИЈЕ, ЧОВЕК НИЈЕ УСПЕО ДА СТВОРИ ВЕШТАЧКУ ПЛУТУ, ЧУДЕСНУ МАТЕРИЈУ БЕЗ КОЈЕ САВРЕМЕНА ИНДУСТРИЈА НЕ МОЖЕ – ИМА ЈЕ У РАКЕТАМА, ПОДМОРНИЦАМА, СВЕМИРСКИМ БРОДОВИМА, У ЊОЈ СЕ ТРАНСПОРТУЈУ РАДИОАКТИВНИ ИЗОТОПИ...

Откако су стари Египћани пре три хиљаде година почели да везују комаде плуте за своје рибарске мреже да би их држали на површини, човек је стално проналазио нове примене за овај необичан производ природе, а све до данас није начињена вештачка материја која би имала сва изванредна својства плуте. Сваки кубни центиметар коре плуташа је саћаста творевина која се састоји од 40 милиона четрнаестостраних ћелија обложених смолом и испуњених ваздухом. У ствари, половину запремине плуте чини ваздух. Зато је то идеалан изолатор топлоте и звука. Уз то, плута је отпорна на воду, еластична и пријатна за око, врло добро заптива и прилично је отпорна на топлоту!

Сићушне ћелије личе на мини-балоне. Ако их притиснете, сабиће се али кад притисак попусти, враћају се у првобитан положај и заузимају исту запремину. Кад се плута засече, на површини реза ће се показати небројене полулоптице од којих свака, било да је влажна или сува, чиста или масна, пружа плути њена изузетна својства.

Изборано стабло крије у себи велику снагу и отпорност: издржава љушћење коре, веома ретко оболева, а кад старо дрво падне, пустиће изданке који се могу расађивати.

Плуташу је потребно много времена да се потпуно развије али не тражи много неге. Расте до надморске висине од 1000 метара. Воли пешчано тло са топлим летима и влажним зимама, нарочито у близини мора. Зато је Средоземље права средина за плуташа и изван ове области тешко расте. Упркос упорним настојањима стручњака, нигде се није одомаћио изван Португалије, Шпаније, Италије (са Сардинијом), Француске (са Корзиком), Алжира, Марока и Туниса. Сви покушаји да се створе културе плуташа у Аустралији, Аргентини, Бразилу, Чилеу, Јапану, Јужној Африци, Израелу и Совјетском Савезу нису успели.

Вештачки зуби!

Плуту – коју називају и „дрвена крокодилска кожа" – први су почели да користе антички народи Средоземља: правили су од ње сандале, чепове за бурад и крчаге, па чак и кошнице. Свакако најнеобичнију примену плута је доживела у Енглеској. У 17. веку овде су људи који би остали без зуба у уста стављали заобљене комаде плуте – да им подупру упале образе! Ти су се умеци називали „плампер".

Данас се не може ни набројати чему све служи плута. Ево само неколико примера: за ортопедске ципеле, због лакоће и чврстине, за подове, облагање зидова, као топлотни изолатор у свемирским летелицама, помешана са синтетичким каучуком за производњу заптивака, у грађевинарству као звучни изолатор (нарочито у челичним облакодерима да спречи шкрипање челичних носача), за израду рекета за стони тенис, за рибарски прибор, за запушаче...

Пет метара у пречнику

Од почетка нашег века потражња за плутом стално је расла. Данас земље које је производе укупно имају под плуташима око два милиона хектара, а дају годишње нешто више од 400.000 тона коре тог дрвета, што представља вредност од око 5.500 милијарди старих динара. Само Португалија са 600.000 хектара под плуташем, производи годишње 200.000 тона, док је на другом месту Шпанија.

Век плуташа је 150 и више година. За то време с њега се кора може љуштити 12 пута, али прва „берба" могућа је тек кад дрво напуни 20 година. Тад се добија добра плута, чији се квалитет побољшава у току следећих пет-шест љушћења и онда остаје на истом ступњу, дрво даје најбољу плуту тек после педесетак година!

Млади плуташ даје од једног љушћења око 15 килограма плуте, 50-годишњи – 45, 85-годишњи већ – 225. Рекордер је једно стабло из Португалије, пречника пет метара, са 1755 килограма!

Упркос све већој потражњи, плута се производи готово на исти начин као у време кад је португалски краљ Дом Диниз 1310. године прописао како се мора неговати и чувати плуташ. Људи који љуште стабла занат најчешће науче од својих очева. А занат је тежак и захтева велику пажњу. Један погрешан ударац секиром може оштетити стабло, а тада ће се створити чворови који умањују вредност плуте! Нема много дрвосеча који умеју да љуште плуту, а машине се за тај посао не могу користити. Искусан радник може дневно да скине до 360 килограма плуте. Плуташи се љуште лети. Кад сокови из корена прострује од грана да би омогућили раст биљке, па стабло губи влагу и сужава се, то је најповољнији тренутак за скидање коре.

Капсуле за уран

Плута се продаје у сировом стању, онако како је ољуштена с дрвета. Прерађивачи је прво кувају 45 минута и за то време плута омекша, набубри и ослободи се танина и минералних соли. Сад много еластичнија, плута се одлаже у складишта где се равна и суши, а затим, спремна за обраду, одвози у разне фабрике.

Ако у нези и љушћењу плуташа вековима није било готово никаквих промена, прерада плуте је модернизована, нарочито у производњи запушача – а на то се утроши 65 одсто укупне производње коре плуташа и то оне најбољег квалитета. Боце са скупим шампањцем и добрим винима и данас се не могу замислити без чепа од плуте. Некада су се запушачи производили ручно, данас електронским машинама, по 1,25 милиона комада на дан. После чепова, плута се највише користи као материјал за унутрашњу декорацију: за облагање подова, зидова, али и за архитектонске моделе. Као изолациони материјал, поред свемирских бродова и ракета, употребљава се за изградњу ваздушних тунела и уређаја за климатизацију у атомским подморницама, а важну улогу плута игра и у транспорту радиоактивних изотопа. Њоме се облажу капсуле у којима се преноси овај опасан материјал.

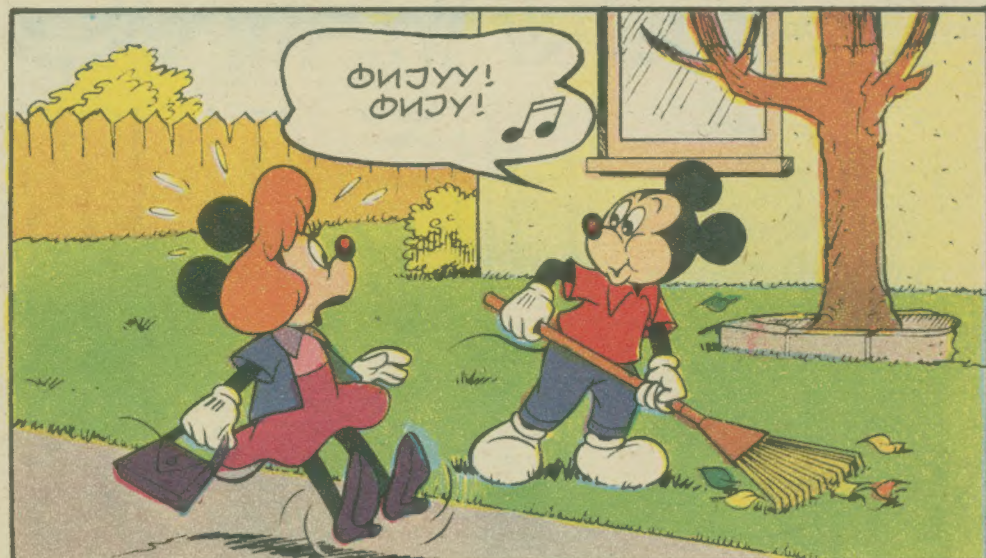
И тако док потребе савременог света за плутом све више расту, производња заостаје. У Шпанији и Италији саде се нове плантаже плуташа, у осталим средоземним земљама такође, али док плута са њих стигне ваља чекати, а човек, упркос великом напретку технологије, још не може у својим лабораторијама **да створи** плуту.

П. Т.

WALT DISNEY
МИКИ

МИСЛИМ ДА ВАМ ПЛАВА БОЈА БОЉЕ ПРИСТАЈЕ!
ООХ! СЛАТКА ЈЕ!
Перике код Милике

УЗЕЋУ ЈЕ! ХОЋУ ДА ИЗНЕНАДИМ НЕКОГ!

А САДА, ПРАВАЦ КОД МИКИЈА! СИГУРНО МЕ НЕЋЕ ПРЕПОЗНАТИ!
Перике

ФИЈУУ! ФИЈУ!

КАКО СЕ УСУЂУЈЕШ ДА ЗВИЖДИШ ЗА НЕПОЗНАТОМ ПЛАВУШОМ!
Distributed by King Features Syndicate.

АЛИ, МИНИ, ПА ЈА САМ ОДМАХ ВИДЕО ДА СИ ТО ТИ!
БАШ ОДМАХ СИ ВИДЕО?

ЗНАЧИ, ЗВИЖДАО СИ САМО ЗАТО ШТО САМ ПЛАВА?
НАРАВНО, ЗЛАТО!
9-25

ЕВО ТИ ОНДА ЋУШКА ЗА СВЕ ОНЕ ГОДИНЕ ШТО НИСИ ЗВИЖДАО ЗА МНОМ КАД САМ БИЛА ЦРНКА!
Copyright © 1983 Walt Disney Productions World Rights Reserved